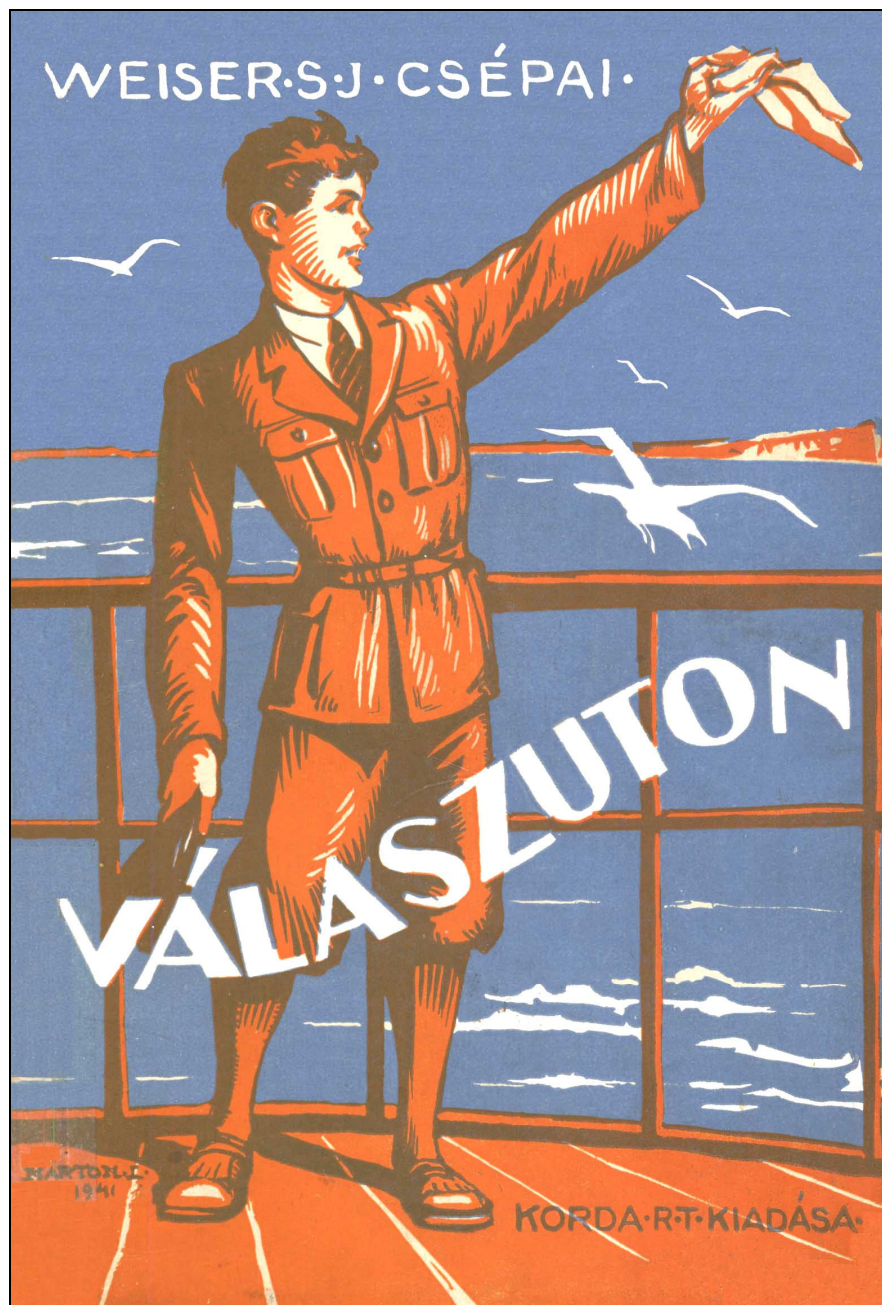

Weiser Ferenc Válaszúton

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

Weiser Ferenc S. J.
Válaszúton

Fordította:
Ifj. Csépai Dezső

Nihil obstat.
Dr. Stephanus Kosztolányi
censor dioecesanus.

Nr. 7600/1941. Imprimatur.
Strigonii, die 21. Octobris 1941.
Dr. Joannes Drahos
vicarius generalis.

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az azonos című könyv elektronikus változata. A könyv Budapesten jelent meg 1942-ben, a Korda R. T. kiadásában. Az elektronikus változat a Korda Kiadó engedélyével készült. A könyvet lekipásztori célokra a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár szabályai szerint lehet használni. Minden más szerzői jog a Korda Kiadóé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Palle Huld.....	4
A legfiatalabb hírlaptudósító.....	10
A „Lincoln” fedélzetén	14
Kalandok a Vörös-tengeren	21
Az Indiai-óceánon keresztül	26
Repülőgépen a Szigetek Gyöngye felé	30
Az olajkirály terve.....	34
A kínai milliomos	38
A Felkelő Nap országában.....	43
Union Pacific Express.....	51
Az Oil Company épületében.....	55
Chicago és Janesville	62
A Michigan-tavi éjszaka	67
Hudson-parti világváros.....	72
Harc a jövőért.....	77
1961. Karácsony	82
Ky-rie-e-lei-son	85

Palle Huld

Klinger Walter kipirult arccal, korcsolyával a hóna alatt siet végig az Opera-körúton. Fehér sportkabátját gőzfelhő veszi körül. Hetyke, de sápadt fiúarca, bíborvörös, dacos ajka és barna, gondtalanul villámló szeme körül a jég, a hó és a hideg téli levegő lehelete játszadozik. Födetlen fejéről a hosszú, barna fürtök borzasan hullanak homlokába.

De rendes volt ma a jégpályán, két egész óra hosszat, háromtól ötig, először ebben az évben! Az idén már korán megkezdődik a vidám szaladgálás estéről-estére, a hatalmas, csillogó jégtükron: ott siklik, örvénylik öreg és fiatal; egyesek meggondoltan, módosan, az ifjúság vadul és rohanva, fiú, lány, mindnek piros az arca, mindnek boldogan nevet a szeme. A bejárat felől zene hangja szűrődik kifelé a nappali fényben úszó térre, és jellegzetes, dallamos surrogássá és zümmögéssé vegyül a számtalan korcsolya lágy, fémes zúgása közt.

Walter még most is hallja a halk csendüléseket és zúgásokat, bár a sok gépkocsi éles túlköléssel és a villamosok metsző jelzéseikkel minden pillanatban szét akarják tépni a finom hangulatot. De nem sikerül nekik. Egy nagyvárosi fiú már meg sem hallja az efféle zajokat!

Egyszerre csak csendesén havazni kezd. A tetők fölött nehézkesen és piszkosan függő sötét felhőgomolyagok közül milliárd és milliárd pehely siklik a mélybe. A hatalmas üzletkirakatok és utcai lámpák fénycsóvái fényszóróként törik át a téli este sötétjét. És magasan e fölött, a fényreklámok piros, zöld és fehér jelzései az üres térben hullámozó hófátyolban vesznek el. A fiú öntudatlanul is meglassítja lépéseit és szemügyre veszi a szokatlan látványt. Jóleső érzés járja át, mikor az olvadó hópelyhek hűvösen arcába csapódnak.

Itt a tél! Kétszer olyan barátságosan csalogat ilyenkor a meleg, meghitt szoba. Most lesz csak majd kedélyes otthon, mikor esik a hó meg sötétedik. Különösen, ha friss fejjel és fáradt tagokkal érsz haza a korcsolyázásból! Biztosan nincs valami nagy kedved a tanulásához; inkább a pamlagon heverészel, kezeden egy izgalmas könyv, és körülötted minden elsüllyed, és új világok merülnek fel lelkedben...

Walter kényelmesen bandukol végig a Kärntner Strassén. Pillantása kíváncsian siklik végig a csillogó kirakatokon, amint elhalad mellettük: akár csak a moziképek, úgy vonulnak el előtte tarka összevisszaságban. Száz és száz áru csalogat ragyogó pompában.

Nini, egy könyvesbolt! – Mintha valami meglökte volna. Már is a kirakatüveg előtt áll. A könyvek zöld, bíbor, arany színben játszanak a piros papírba tekert lámpa fényében. És milyen érdekfeszítők már a címek is! Kutatva szemlélgeti a bolt kincseit. – Hirtelen megakad a szeme egy igénytelen, piros könyvecskén. Kíváncsi bizsergés fut végig rajta... Ez lenne csak rendes olvasmány ma estére! – Nézi, bámulja, szinte magába szívja azt a néhány szót, melyek feketén lebegnek a piros kötet fölött:

PALLE HULD

Egy tizenöt éves fiú, aki
44 nap alatt körülutazta a földet.

- Tizenöt éves, én is annyi vagyok! – Mennyi mindent láthatott ez a fiú! ...
- Néhány perc múlva Walter már a boltban van.
- Hogy az a könyv: 44 nap alatt a föld körül?
- Hat schilling – feleli a segéd, elsiet és hozza a könyvet. – Közben Walter előveszi a pénztárcáját. Még nyolc schilling zsebpénze van erre a hónapra. És ma még csak november husadika van! De inkább lemond a forró virslikről, amiket a tízpercen szokott enni...
- Szolgálhatok még valamivel?
- Nem.

A boltos előkelő gyorsasággal barna papírba csomagolja a könyvet és átköti madzaggal. Azután átnyújtja Walternek a kis csomagot és elteszi a pénzt:

– Köszönöm, ajánlom magam!

Az inas kinyitja az ajtót és Walter újra kilép a hideg, puha havazásba. Most már hosszú léptekkel hazasiet. De rendes este lesz ez a mai! Először jól megpakoljuk az éhes gyomrocskánkat, aztán elő a könyvvel! „Tizenöt éves korában!” – Micsoda szerencséje lehetett annak a fiúnak, hogy tizenöt éves korában körülutazhatta a földet!...

Otthon a sarokba vágja a korcsolyát és azonnal föltépi a csomagot. Képek? Itt van ni: mindjárt az első kép, egy valódi, hamisítatlan fiú, éppoly friss és tizenöt éves, mint ő! És alatta a következő szavak: Palle búcsúzik a szerkesztőségben, mielőtt útra kelne.

Most aztán kitört. A bizsergő feszültségből vihar lett!

– Az én apám is szerkesztő!

– Walter, benn a vacsora! – kiált a szakácsnő a szomszéd szobából. Átsiet, kezében a könyv. Maga elé teszi az asztalra, szürcsölgeti a levest és égő arccal olvas és olvas.

– De Walter, egyél már tisztességesen! – figyelmezteti a lány. – Ha apa meglátja!

Ja, apa! Ő még a hivatalban van, az „Express” szerkesztőségében. – És anya...? Neki már nincs anyja. Akkor halt meg, amikor még csak hatéves volt. Kelletlenül csóválja fejét és tovább olvas. Közben néha bekap egy-egy falatot. – A lány nagyot sóhajt. Istenem, hiszen ismeri a fiú bogarait! És Walter Palle Huldról olvas, akit a koppenhágai újság szerkesztősége világkörüli utazásra küldött: Hogy jutott Angliába és hogyan utazott gyorsvonaton Glasgowba. És onnan Amerikába. – És cserkész is volt Palle!

A szakácsnő már régen leszedte az asztalt. Walter még mindig ott ül és olvas, fejét tenyerébe hajtva ... Az utazás Kanadán keresztül az expresszben – Japánba, Koreába ... És akárhová is érkezett a fiú, hogy ünnepelték! – Az utazás a Szovjeten keresztül Berlinbe, és gépkocsin vissza Koppenhágába. – Ezer és ezer ember ünnepelte ujjongva a fiatal világutazót, aki 44 nap alatt körülutazta a földet. Mi mindent élt át és mennyit látott!

Walter nagyot és mélyet sóhajt, mikor két óra múlva az utolsó lap végére ért. Palle Huld! Palle Huld! Miért éppen Palle Huld? Miért nem Walter Klinger? ... összeharapja a fogát és maga elé bámul. Ó Palle, te szerencsefia! Ha én is így körülutazhatnám a világot?

Hirtelen különös gondolat cikázik át villámként a lelkén: Istenem, ha lehetséges volna...! Csakugyan megkíséreljem? – Megborzong, forró vérhullámok tódulnak arcába: Én is cserkész vagyok, mint ő és tizenöt éves, mint ő. És apa az „Express” szerkesztője! – Újra megrázza az izgalom. A semmiségbe bámul. Hullámozó képek táncolnak előtte: Egy hatalmas óceánjáró a nyílt tengeren. – Egy expresszvonat az állomáson. – Egy gépkocsi száguld rohanó iramban. – Egy repülőgép, amint éppen felszáll. – És mindenütt egy fiú, akit körülujjonganak, körülolonganak, aki győzelemittasan mosolyog: Walter Klinger, a világutazó!

Kinn, az előszobában megszólal a csengő. Apa jön haza! A fiú megrándul. Fölugrik és átmegy a szobájába. Még van idő meggondolásra. – Meg merje-e tenni? Még ma? – Remegve az izgalomtól, a pamlagra veti magát... Aztán megint fölugrik és hosszú léptekkel fel-alá járkál. Igen, megkísérli! Ha Palle Huldnak sikerült, miért ne kísérelje meg ő is? – Hátha sikerül? ...

Dr. Klinger hét órakor érkezett haza a szerkesztőségből. Az ebédlőben megvacsorázott, azután kényelmesen szivarra gyújtott. Most már a dolgozószobában ül és a befutott magánleveleket olvassa. – Egyszerre kintről halk lépéseket hall... valaki félénken kopogtat az ajtón.

– Apa, zavarlak?

Dr. Klinger félrerakja a levelet.

– Nem, csak gyere! No, mi az!

– Egy könyvet vettem a zsebpénzemen, talán érdekelni fog. Nézd csak meg, apa!

Dr. Klinger átveszi a könyvet és átfutja a címet...

– Nem tudnál valami mást vásárolni, mint ilyen kalandos regényeket?

– De apa, kérlek, nézd csak meg! Hisz’ ez nem is olyan kalandos történet. Egy újság küldte ki a fiút és mindent megfizetett neki. – Maga üti föl a könyvet és apja elé tartja a címlapot. – Amint dr. Klinger megpillantja a szerkesztőség szót, mégis érdeklődni kezd. Hiszen ez az ő szakmájába vág! Walter némán áll mellette és izgalomtól remegve látja, amint apja tüzet fog. És csakugyan, a váratlan dolog bekövetkezik: apa lassan továbblapoz ...

Walter csöndben visszamegy a szobájába. De újra és újra visszajön, átles az ajtó hasadékán, vajon kész van-e már apa. – Végre látja, hogy a doktor letette a könyvet és gondolkodva füstfelhőket pöfékel... Most hát rajta az első rohammal!

– Nos, apa, mit szólna hozzá?

Dr. Klinger gondolkodva néz a könyvecskére.

– Alapjában véve nagyszerű! Micsoda remek ötlete volt annak az újságnak! A Pallénak nem sok része volt benne. Hanem a szerkesztőség gratulálhat magának. De, hogy éppen egy koppenhágai újságnak jutott ez az eszébe! Mit nyerhettünk volna, ha ezt mi csináljuk meg az „Express”-ben! Most persze hátrányban vagyunk. – Kissé izgatottan fújja a füstöt az abrosz fölé.

Walter minden erejét összeszedi, hogy nyugodtan tudjon beszélni. De halántékai a vad izgalomban csak úgy lüktetnek; most dől el.

– Apa, hisz’ ti is megtehetitek...!

Dr. Klinger megdöbben és kérdően méri végig.

– Hogyan gondolsz?

– Hát küldj el engem is ilyen világutazásra!

– Számár gyerek! – feleli az apja, aztán hangosan fölnevet. – Ja úgy, ezért nyomtad a kezembe a könyvet! Majd még beugrók a buta ötleteidnek!

Walter szemei villámlanak, ajka rángatózik. Csak nem meghátrálni semmi áron.

– Apa, ez nem buta ötlet! Egészen komolyan értettem. Ha a Palle körülutazhatta a földet, akkor én is körülutazhatom. Csak éppen másfelé megyek.

– És ha nem csináljátok meg az „Express”-ben, akkor egészen biztos megcsinálja más újság. Akkor majd megint hátrányban lesztek!

Dr. Klinger szótlanul kiveszi szájából a szivart és egy ideig gondolkodva bámul az izzó parázsra ... Talán igaza van a gyerekek! Igazán meg lehetne mondani a főnöknek... Végre Walterhoz fordul és csak úgy mellékesen megjegyzi:

– Hát hiszen lehet, hogy még egyszer meg lehetne csinálni a dolgot. De nem hiszem, hogy nagyon megérné. Csak add ide a könyvet, majd megmutatom a főnöknek. – De semmi esetre se reménykedj, hogy éppen te leszel a kiválasztott! Majd akadnak jóvágású fiúk, ha belekezdünk.

Walter úgy ugrik föl, mint egy fölböszült vadállat. Arca lángol, keze ökölbe szorul.

– Apa, – szól reszkető ajakkal – ha valaki utazni fog, az én leszek! Nekem jogom van hozzá, mert az én ötletem volt. Ha a Palle utazhatott, akkor én is utazhatom. Vagy talán túl butának tartasz, – vagy túl gyávának?

– Jó, jó, – nyugtatja meg a doktor – még nem vagyunk ennyire. Ti fiúk mindig azonnal lelkesedtek azért, amit olvastatok. – Most fekjüdj le! Holnap majd te is okosabban fogsz gondolkodni.

Másnap reggel dr. Klinger megmutatta a főnöknek a könyvet és vidáman mesélt fiának terveiről. Azután a munkája után ment. Dél felé megszólalt a telefonja: „Halló, doktor, nem jönnél át kérlek egy pillanatra?”

Amint belépett a főszerkesztő hivatalába, a főnök azonnal a könyvre mutatott:

– Te doktor, a fiad pompás fickó. A terv csakugyan jó. Úgy hiszem, nem is olyan lehetetlen, hogy megcsináljuk.

Dr. Klinger elmeresztette a szemét:

– Hát komolyan azt hiszed?

– Komolyan! Egészen biztos, hogy valamelyik újság kihasználja az alkalmat. Ezt meg kell előznünk. Ilyen szenzációt meg lehet ismételni. Harmadszor már nem menne. Természetesen, majd változtatunk egyet-mást a terven. Ha lassabban megy, az sem tesz semmit. A mi Pallénk majd jó sokáig fog a föld körül utazgatni és másik útvonalon. Ő lesz a legfiatalabb hírlaptudósító. Még ma összehívom az igazgatótanácsot; karácsonyig már mindennek menni kell. Meglátod, a siker óriási lesz!

– Azután nevetve hozzátette: – Ha a fiad meghallja, a mennyezetig ugrik örömeiben.

– Az én fiam? – kérdezte dr. Klinger megütődve. – Hát azt hiszed, hogy eleresztem?

– Miért ne? – Ha nekem lenne ilyen fiam, azonnal elengedném. Úgy látom, hogy éppen Waltered a legalkalmasabb a dologra: tizenöt éves, friss, egészséges, és ami a fő dolog: van sütnivalója!

– Különben sem lesz veszélyes az utazás. Majd intézkedünk, hogy mindenütt vegye valaki pártfogásba, mint Palle Huldót. – Különben az ügy éppen a szakmájába vág. Hiszen a sajtónál akarod alkalmaztatni. Az alsó gimnáziumi osztályokat elvégezte, most kereskedelmibe jár. Nem gondolod, hogy többet fog neki érni ez az utazás, mint az a néhány osztály kereskedelmi? Ilyen világutazás, hírtudósítással egybekötve, a legjobb sajtóiskola. Egészen kitűnően beszél angolul is. – Komolyan tanácsolom neked.

Dr. Klinger határozatlanul néz.

– Na, majd először alaposan megfontoljuk a dolgot.

Délután három órakor összeült az igazgatótanács. A főszerkesztő tervét egyhangúan elfogadták: A fiú áthajózik Kínába, megtekinti az országot és beszámol utazásáról. Azután Japánba és az Egyesült Államokba megy. Mindegyik országban tölthet néhány hetet. Spanyolországon, Franciaországon és Svájcra keresztül jön vissza Bécsbe. – Az utazás körülbelül félévig tarthat. Minden vasárnap egy beszámolónak kell a lapban megjelennie. Megfelelő ellenszolgáltatás mellett a külföldi újságoknak is lehet tudósításokat leadni.

A főszerkesztőt fölhatalmazták, hogy az egész ügy vezetését a kezébe vegye. – Az ülés után dr. Klinger még sokáig tárgyalt a főnökkel. Nehezére esett, hogy fiát egy kaland középpontjában lássa. De végeredményben igaza volt a főnöknek: alapjában véve nem volt benne semmi kalandos, üzleti utazás! Csak a foglalkozását gyakorolja a fiú, amelyet már régen kiszemelt neki az apja. – „Na, nem bánom!” – adta be végre a derekát.

Öt órakor megszólalt a telefon a szerkesztő lakásán. Rögtön utána a lány bement Walterhez, aki éppen a bélyeggyűjteményével volt elfoglalva.

– Walter, menj be azonnal apához a szerkesztőségbe!

Walter úgy ugrik fel, mintha fölrántották volna. Egy mozdulattal fölölti a bundáját és elszáguld. A lány fejcsóválva néz utána, amint a lépcsőn ugrál lefelé: „Mi ütött már megint ebbe a fiúba?!”

Walter ziháló mellel tépi fel az iroda ajtaját.

– Benn a főszerkesztő ül apával. Egy ideig hallgatagon nézik.

– Walter, utazol – szól dr. Klinger.

A fiú megrándul:

– A föld körül...?

– Igen.

A főszerkesztő föláll és kezet nyújt neki:

– Walter, gratulálok! Egy hét múlva elhajózol!

Másnap reggel világgá kürtöli az újság, hogy november 28-án, este hét órakor Walter Klinger, tizenöt éves fiatalember megkezdte világutazását: mint hírlaptudósító Indián, Japánon, Kínán, Amerikán keresztül. – És az „Express” tetején estéről-estére piros és fehér neonfény hirdette:

Klinger Walter 28-án világutazásra indul.

Minden országból számtalan szerkesztőség sürgönyözött azonnal a főszerkesztőhöz, hogy engedélyezze Walter tudósításainak fordítását és leközlését. A New York Herald maga 400 dollárt ajánlott föl mindenegyes számért. Walter képe minden nagy európai újságban megjelent.

Halomszámra érkeztek az „Express” szerkesztőségébe a levelek, tanácsokkal, kérdésekkel és ajánlatokkal. Nemsokára újságírók is jöttek, hogy „meginterjúvolják” a fiatal tudósítót. A főszerkesztő elégedetten dörzsölte össze tenyerét: „Megy a dolog!”

Walter azt hitte, álmodik. Bár tudta Palle könyvéből, hogy így lesz, de most, amikor minden megvalósult, az események majdnem leverték a lábáról: Tegnap még a kereskedelmiben, ismeretlenül, mellőzve, ma a nap hőse, körülolongják, körülujjongják, körülveszik ezernyi kérdéssel és szerencsekívánsággal, – egyik üzletből a másikba, mindent megvenni, telve feszült várakozással. – Így rohant az élet megállás nélkül ezekben a napokban ...

December elsején, délután négy órakor kellett az American Lloyd „Lincoln” gőzösén Marseille-ből Kína felé indulnia. Dr. Klinger írt a hajóstársaság vezérügynökségébe, és kérte, tudósítsák, hogy utazik-e egy magános német úr első vagy második osztályon Hongkong

vagy Sanghaj felé. Őrá akarta bízni Walterjét a tengeri utazás alatt. Két nappal később megkapta a választ:

American Lloyd
Steamer: Lincoln
Dr. Klinger úrnak, Bécs, „Express” szerkesztőség.
Kérdésére: Név: dr. Schlagenberg, tanár.
Lakhely: Innsbruck, Universitätsstrasse 1.
Úti cél: Sanghaj.

Dr. Klinger azonnal írt Innsbruckba Schlagenberg tanár úrnak és sürgönyileg értesítést kért tőle, hogy a kínai út alatt gondját viselné-e Walterjának. Természetesen minden felelősség és személyes kötelezettség nélkül! Esetleges költségeket azonnal megtérítik. – Levelére november 27-én a következő sürgönyt kapta: Kérését örömmel teljesítem – Schlagenberg.

November 28-án este 6 órakor a bécsi nyugati pályaudvar csarnokát ezernyi ember töltötte meg. Mindnyájan látni akarták a világ legfiatalabb tudósítóját. A rendet cserkészek és a rendőrség tartotta fenn. Hat óra ötvenkor két nagy gépkocsi érkezett meg. Az „Express” szerkesztői és Walter szálltak ki belőle. Walter útiruhában volt, fölötte rövid bundát viselt, kezében kis bőrtáska. Amint a tömeg megpillantotta, viharos éljenzésben tört ki. Nevetve integetett mindenfelé, mialatt a fényképező- és filmezőgépek minden oldalról csettegetek.

A peronon elbúcsúzott cserkészesapatától és a szerkesztő uraktól. Azután felszállt a Wien–München-i gyors első osztályú kocsijába. Dr. Klinger szeretett volna egy darabig vele utazni, de a fiúnak az egész utat egyedül kellett megtennie.

Pont hét órakor felemelkedik a zöld tárcsa. – Dr. Klinger megcsókolja a fiát és elhagyja a kocsit. Walter ott áll az ablakban, kinyújtja a kezét és mindenfelé integet. – A vonat csöndesen megindul.

– Viszontlátásra, apa!

– Isten veled és viselkedj jól!

Minden oldalról dörgő éljenzés! Walter kihajol a kocsiból és visszainteget. Az emberek tömötten állanak a peronon; kalapok, kezek, zsebkendők lobognak a fejek fölött tarka összevisszaságban.

A kocsit sötét árnyék veszi körül. A vonat elhagyta a fényárban úszó pályaudvarcsarnokot és kirobog a téli éjszakába. Walter már csak távolról látja a pályaudvaron hullámozó tömeget, a kezekben lobogó fehér kendőcskéket. Azután a fényes csarnok szertefoszlik a ködben és ragyogó csillagként függ a sötétben ...

A fiú becsukja az ablakot, leül a puha sarokba, hátraveti a fejét, szemét lehunyja. Különös érzés fogja el: Az első lépés a földkörüli úton. Mint a legfiatalabb tudósító a világon. Milyen váratlanul jött az egész! Valami kiemelte az ezernyi fiú közül és világhíressé tette: Minden országban szól a táviró, a nyomdákban zúgva ömlenek ki az újságok a rotációs gépekből és milliónyi lapra nyomják rá a nevét. – És milliónyi ember ismeri ezentúl ezt a nevet, és feszülten fogják követni tudósításait! Mindenütt örömujjongva fogadják a fiatal világutazót, úgy ünneplik majd, akár egy királyt...

Csaknem összeszorul a torka, mikor ezekre gondol. – Büszke borzongással érzi a különös, világot átölelő hatalmat, amelynek most szolgálatába szegődött. A sajtó nagy hatalmát!

A kerekek egyre gyorsabban kattognak. Kinn a sötétben a nagyváros fénye cikázik és csillagként sziporkázik a jégvirágos ablakon át. Benn a kocsiban meleg és meghitt a levegő. Walter kényelmesen kinyújtózik és kíváncsian vizsgálja az előkelő fülkét, amelyben az egész éjszakát fogja tölteni...

Palle Huld! Te is így ültél egyszer a kocsiban, mikor a vonat elvitt Koppenhágából. Mire gondoltál akkor? ...

A dacos, erő fiúarcot gyerekes fájdalom tölti el. – Palle megcsókolta az édesanyját, mielőtt elutazott. De jó volt neki! ... Walter már nem hallja a kerekek kattogását, nem látja a hideg téli éjben cikázó számtalan fénypontot, üres tekintettel bámul maga elé a sötét párnákra. Gondolata a távol gyermekvilágban kalandozik, egy drága, jó lénynél, akinek ő is mondhatta egyszer: anyukám!

A legfiatalabb hírlaptudósító

A gyorsvonat november 29-én, reggel hat órakor befutott a müncheni főpályaudvarra. Mikor Klinger Walter elhagyta a kocsit, néhány cserkész sietett feléje.

– Te vagy Klinger Walter? – kérdezte az egyik.

– Igen – felelte.

Erre mindnyájan nagy hévvel kezet nyújtottak. Mindegyikkel cserkész módra, baljával fogott kezét; azután fel kellett írnia a nevét az elébe tartott kártyákra. A csoport mellett két úr állt és lefilmezte az egész jelenetet. Néhány perc múlva egy másik úr közeledett Walter felé. Az „Express” müncheni képviselője volt, dr. Werner.

– Isten hozott Münchenben! – üdvözölte. – Itt két óra hosszat kell várakoznod. Gyere ki az autóhoz, majd megreggelizünk a városban!

Walter követte. Mikor a gépkocsi elindult, a cserészek integettek és utána kiáltottak: „Viszontlátásra!”

A Bavaria-szállóban már el is volt készítve a reggeli. A fiatal világutazó a tisztelethelyen ült, a sajtó urai vették körül és ezerféle kérdéssel ostromolták. Úgy bántak vele, mint kollégájukkal, és magázták! Büszkén ült a felnőtt férfiak társaságában: Én is közülük való vagyok! ...

A reggeli után megnézte a várost. A Mária-dómban éppen istentisztelet volt, mikor dr. Wernerrel körüljárt benne és a hajók boltozatait, az oltárokat és a pompás festményeket szemlélte. Amint elhagyták a templomot és újból beszálltak a gépkocsiba, dr. Werner csak úgy mellékesen megjegyezte:

– Katolikus vagy, Walter?

A fiú vállat vont:

– Nem tudom, – végeredményben katolikus vagyok, anyám is katolikus volt; de meghalt, amikor még egészen kicsi voltam. Azóta nem jártam hittanra, az apám nem engedett, ő protestáns, de mindig azt mondja, neki nem kell pap, maga is meg tudja csinálni a vallását.

Dr. Werner nevetett:

– Nagyon derék!

És Walter vele nevetett.

Az expressz nyolc óra húszkor elhagyta Münchent. Az ünnepélyes búcsúztatás, a sok kézfogás és éljenzés után, Walter megint egyedül ült a fülkéjében és a naplóját írta. Azt mondták neki otthon, hogy mindent úgy írjon bele, ahogy átélt. Most írt először naplóba, mialatt a vonat a bajor fennsíkon robogott végig.

Ulm, Stuttgart és Karlsruhe pályaudvarán csak a kocsiban fogadta az üdvözlést, ujjongást, filmezést és csak onnan feleltetett. Igazi diadalmenet volt. – Azután a Rajna fölött Franciaországba vitt az út. Nemsokára éjszaka lett. Walter nem gondolt alvásra. Ott ült a

fülkéjében és a sötét vidéket nézte, ahonnan a csendes helységek lámpásai pislogtak felé. Közben olvasgatta a „Pallé”-ját. Még mindig furcsának találta, hogy most maga van ekkora úton. – Tizenegy felé szaporodni kezdtek a lámpák a vonal mindkét oldalán. A vonat számtalan váltón, jelzők, falak mellett robogott el. Kevéssel később, óriási, fényárban úszó csarnokban állt meg. – Párizs!

Walter álmos szemmel szállt ki a kocsiból. Egy pillanatig tanácstalanul állt a tolongásban. Ekkor egy úr jött felé.

– Walter Klinger? – kérdezte.

Walter bólintott.

– Én az édesapád barátja vagyok, nevem: Gobin. – Kezet fogott a fiúval. – Vendégem leszel, amíg el nem utazol Marseille-be. – Hogy utaztál eddig?

Beszélgetve lépdelték a kijárat felé. A pályaudvar előtt nagy tömeg ember, cserkész, férfi, lány, asszony állt. Gobin úr néhány francia szót kiáltott nekik és Walterra mutatott. Erre megindult az ujjongás: egész kalap- és zsebkendőtenger integetett felé. Walternak jobbra-balra kezet kellett nyújtani. Száz és száz nevető szem nézett rá, mialatt Gobin úr nagy ügyel-bajjal elvitte a gépkocsiig.

Vendéglátója lakásán már fürdőt készítettek neki. Azután bemutatták a ház asszonyának és asztalhoz ültették. Még több hölgy és úr volt jelen és mind németül beszélt. Walter jól szórakozott és sokat mesélt az utazásáról. De nemsokára újra elhatalmasodott rajta az álomosság. Gobin úr észrevette: a társaság fölsozlott. Már tizenkettő is elmúlt ekkorra. Walter holtfáradtan feküdt le és azonnal elaludt.

Mire fölébredt, már délfelé járt az idő. Reggeli után várost ment nézni: a Louvre-t, az Invalidus-dómot, a Tuileriákat, a Champs Elysée-t, a Diadalívet, az Eiffel-tornyot. – Kevéssel hat után Gobin úrral kiment az állomásra. Ekkorra már a csarnokban állottak a Párizs–Marseille expressz pompás kocsijai. Megint csettentek a fényképező- és filmezőgépek, amint Walter az ablakból integetett a tömeg felé. A vonat pontban félhétkor elhagyta a párizsi pályaudvart. – Valóban rászolgált a „Rapid” névre: 90 kilométeres sebességgel száguldott délfelé a fekete éjszakában, maga mögött hagyva Laroche-t, Dijont, Lyont.

Alig hagyta el Walter másnap reggel a hálókocsit, a vonat máris befutott Marseille főpályaudvarára. December elseje volt, reggel hét óra.

Egy csoport cserkész és néhány újságíró várt rá. A délelőttöt a híres város megtekintésére fordította. Délben 12 órakor ünnepélyes búcsúlakoma volt a Dauphin-szállóban. Sok beszédet tartottak, franciául és németül. Walternak is kellett néhány szót szólnia. Kissé meg volt zavarodva, ez volt az első nyilvános beszéde. Megtapsolták. Egészen piros lett félénk büszkeségében. Igazán nagyszerű; hogy mindenütt így ünneplik!...

Végre befejeződött az ebéd. Hosszas kézfogások, integetések, búcsúzások után a gépkocsi kivitte a kikötőbe. Ott motorcsónak várt rá. Dr. Gaim, az osztrák konzul kíséretében beszállt a csónakba. Az dübörögve hasította a vizet a sok hajó között, ki a nyílt tengerre ...

Ekkor Walter hirtelen a kikötő bejáratánál maga előtt látta a hatalmas „Lincoln”-t teljes pompájában. A fehér hajófalak ragyogtak a délutáni napsütésben. Három kéményéből sűrű füstfelhők gomolyogtak elő. A szirénák üvöltöttek. – Egy óra múlva indulás! – A motorcsónak megállt a csapóhídnál és Walter felment a lépcsőn. Mély izgalom fogta el: először egy tengeri hajón! A fedélzeten egy steward fogadta és kabinjába vezette. Hogy elbámult a fiú, amikor belépett a szobába! Igazi, minden kényelemmel ellátott kis szoba volt. Nem így képzelte el magának egy „kabin”-t. – Dr. Gaimmal újra felment a fedélzetre. Egy rövid kézfogás, egy utolsó búcsúzó – a konzul leszállt a csónakba. Walter egyedül maradt. Addig integetett zsebkendőjével, amíg a motorcsónak el nem tűnt szemei elől...

Azután megfordult és kutatva nézett végig a fedélzeten. Micsoda élet! Tengerészek és tisztok siettek ide-oda, utasok sétálgattak fel s alá, vagy nyugszékben feküdtek a korlát

mellett. A szirénák közben üvöltöttek, a csengők szóltak és a gépek zümmögtek. Olyan volt, akár egy kis város.

Egy jólöltözött úr ment el mellette és nagy szemeket meresztett rá ... Hirtelen megfordult és a fiúhoz lépett:

– Mr. Klinger Walter, I suppose?

Ahá, gondolta Walter, elő az angollal! Bólintott:

– Yes!

Ekkor a simára borotvált arcon széles, vidám mosoly jelent meg:

– Alright! – szólt az úr és nevetve kezét szorította vele, mintha már régi barátok lennének. És furcsa Angolsággal beszélt, úgyhogy Walter csak nehezen értette meg: – Olvastam rólad az újságban. No, pompás fickó vagy! Roppantul örülök, hogy megismerhettelek. Nevem: Allan Davis Chicagóból. Foglalkozásom: petróleum. Egy kicsit bűdös, mi? Haha! De megkeresi a kenyeremet, üzleti úton vagyok, Hongkong felé megyek. Egyszersmind kis kéjutazás: Európán és Indián keresztül! Tehát együtt utazunk, – Velem van a feleségem, meg a leányom is...! – A másik sarokba szaladt és hevesen integetett. Nemsokára egy hölggyel és egy leánykával tért vissza: – Alva, Edith, itt barátom, Mr. Walter Klinger. – Walter, feleségem: Mrs. Alva Davis, leányom: Miss. Edith Davis.

Walter előkelően meghajolt és felelt, ahogy tanulta:

– Very glad to meet you.

– A hölgyek el voltak ragadtatva, hogy megismerhették a híres, csinos fiút, különösen Edit. Tizennégy éves volt... Bubifeje fekete fürtjei alól két huncutan nevető, életet sugárzó szem nevetett Walterra.

– Tudsz táncolni?

– Igen, de nem valami jól.

– Nem tesz semmit. Ezentúl mindig velem fogsz táncolni ugye? – és frissen, csengőn felkacagott, akárcsak egy fiú.

– Szörnyen kedves leány! – gondolta Walter.

Davis úr felkérte, hogy a családja ebédlőtermében válasszon helyet. Hálásan megköszönte. Azután elváltak; Mr. Davisnek az indulás előtt még el kellett búcsúznia egy-két ismerősétől. Walter nem találta meg mindjárt a kabinját. Ezért egy boy-tól kért útbaigazítást. A fiú készségesen vele ment.

– Tudja, hogy ki az az úr, akivel éppen az előbb beszélt? – kérdezte titokzatosan.

– Mr. Davis Chicagóból? ...

A boy bólintott:

– Petróleumkirály, egyike Chicago leggazdagabb embereinek, milliomos!

A kabinban Walter fölnyitotta a bőröndjét, elővette távcsövét és megint főlzaladt a fedélzetre. Az utasok csoportosan álltak fön és izgatottan várakoztak ... Pontban négy órakor a sziréna felbúgott. A hajózenekar indulóba kezdett. A hatalmas gőzöst gyöngé remegés járta át, lenn a tatnál zúgás és hullámozás támadt. Hatalmas hullámok tornyosultak: a hajócsavarok megindultak! Walter máris úgy érezte, hogy lassan, simán fordulnak. A távcsövön keresztül a kikötőgáton száz és száz embert látott, akik az indulást nézték. Integettek és lengették a kalapjukat. Sokan az utasok közül is integettek zsebkendőjükkel. – A kikötő lassan, csaknem észrevétlenül távolodott. A hajók körvonalai egyre kisebbedtek. És a Lincoln csavarjai egyre sebesebben forogtak. Nemsokára már csak távolról látszott a város, csak az óriási Mária-szobor, Notre Dame de la garde, fenn a sziklán, Marseille fölött emelkedett a tiszta ég felé.

Walter letette a messzelátót, és még egy ideig szabad szemmel szemlélte a továtúnó tájat. Azután visszament a kabinjába. Evés előtt még ki akarta csomagolni a bőröndjeit és meg akarta kezdeni a tengeri utazásról szóló naplóját.

Gondolkodva ül az íróasztalnál. – Szóval most kezdődik a tulajdonképpeni világutazás! – Milyen furcsák is voltak az utolsó napok élményei! Mindenegy helyen ismerték és vártak rá. Ezernyi ember akarta látni, akart vele beszélni, elragadtatva nyújtottak kezét és aláírást kértek tőle. Most már tudósításainak nyomtatása is rövidesen meg fog kezdődni. Mindenütt fogják olvasni: Ausztriában, Németországban, Kínában és Japánban! Mindenütt rá, a fiatal világutazóra fognak gondolni...

Sötét pír futja át Walter arcát. A büszkeség vagy a félelem pírja? Szívében gyöngye sejtés dereng, kezdi sejteni a sajtó világot átfogó birodalmát. És lassan győzelmes fény parázslík föl szemében, ha az elmúlt napokra gondolt. A legfiatalabb tudósító! Minden oldalról hírnév és tisztelet és öröm! Milyen nagyszerű, hogy munkatársa lehet ennek a világhatalomnak! – Amint a papírra teszi a tollat, ujjai megremegnek. Most érzi először, mit jelent az, ha valakinek hivatása van. És még hozzá milyen hivatása: Az egyetlen, minden országot átölelő nagyhatalom szolgálatában! ...

A kabinajtón rövid, erőyes kopogás hallatszik. – Walter csodálkozva ébred föl álmodozásából:

– Tessék!

Egy boy kinyitja az ajtót és hátralép. A küszöbön egy pap jelenik meg. Egy katolikus pap, fehér kollárban, fekete, rövid útiruhában, ajkán barátságos mosoly.

Walter ijedten fölugrik, néhány lépést tesz az ajtó felé és rábámul a tisztelendőre ... Isten szerelmére, mit keres nálam ez a pap?

A tisztelendő barátságos mosollyal nézi a fiút. Annak meg, úgy látszik, a lábai fölmondták a szolgálatot. Soha életében nem volt dolga papokkal és kényelmetlenül érzi magát, hacsak messziről is megpillant egyet...

A tisztelendő elmosolyodik. Közelebb lép és kezét nyújt a megdöbbenő fiúnak:

– Szervusz, Walter! Schlagenberg vagyok!

Egy pillanatra kapunagyságúra nyílik Walter szeme. Gyámoltalan meglepetésében rábámul az előtte álló fekete alakra. Szóval ez a Schlagenberg pap, – katolikus pap! Ha ezt apám megtudja! – Teljes erejével mosolyt erőltet magára; de a hangja mégis cserbenhagyja. Kezet nyújt az úrnak, zavartan halk köszöntést dadog és barátságosan meg akar hajolni... Jaj, apa, micsoda butaságot csináltál! Most ki vagyok szolgáltatva ennek a papnak az egész utazás alatt! No, ez kedves lesz! ...

A tisztelendő jól látja a fiú zavarát. De udvariasan szemet huny fölötte. Walter széket kínál neki. Most hát együtt ülnek a kerek asztal mellett és Walter első útinaplójáról beszélnek.

– Igazán pompás ötlet volt – mondta dr. Schlagenberg – ez a világutazási terved. Én is olvastam a Palle Huldót, de ilyesmi nem jutott volna eszembe.

– Hogyan, ön is olvasta a Pallé-t, tanár úr? –

Walter csodálkozva pillant föl. Nem várta volna, hogy egy pap ilyesmi iránt is érdeklődjék.

Dr. Schlagenberg mosolyog.

– Persze. Verne Gyula utazását a föld körül ötször olvastam el, még fiatal koromban, így hát persze mindjárt kíváncsivá tett Palle könyvének a címe. Természetesen ez egy egészen másfajta könyv, de nekem nagyon tetszett. Most hát kétszeresen örülök, hogy megismerhettelek. Hiszen te is olyan Palle- vagy Phileas Fogg-féle vagy.

Egy negyedóráig beszélgetnek együtt. Walter egészen elfelejti, hogy pap ül előtte. De milyen furcsán is beszél ez az ember! Olyan barátságos és kedélyes, mint minden rendes ember. Egyáltalán nem olyan büszke és szenteskedő, mint ahogy a papokat képzelte ...

Mielőtt dr. Schlagenberg elbúcsúzna, kis csomagot ad át a fiúnak, amit ajándékul hozott magával. Azután kezét nyújt:

– Walter, nem leszek sokat terhedre, te egészen a magad ura vagy. De ha valamilyen kis ügyben szükséged lesz rám, vagy ha beszélgetni akarsz velem, ajtóm és szívem mindig nyitva áll előtted.

Walter megköszöni az ajándékot, elkíséri a doktort az ajtóig és barátságosan elköszön. – Azután megfordul és megkönnyebbülten fölsóhajt. Micsoda meglepetés volt ez! Na, azt várhatja, hogy sokszor bemenjek hozzá! Végeredményben egészen rendes ember, de ha a többi utasok meglátnák!...

De elő a csomaggal! Föltépi a borítást. – Istenem, mi ez? ... Kezében kis piros kötésű könyvet tart, rajta aranybetűs cím: Verne Gyula: Utazás a föld körül nyolcvan nap alatt.

Elképedve bámul az ajándékra. „Honnan tudhatta a pap, hogy éppen ezt a könyvet felejtettem otthon? ... Hiszen föltétlenül magammal akartam hozni! És a nagy kavarodásban egészen megfeledkeztem róla! – Pont a papnak jutott az eszébe! Micsoda véletlen!” Walter egészen zavartan az íróasztalra támasztja a könyvét és a falra bámul. Furcsa! Ez a Schlagenberg alapjában véve egészen rendes ember lenne. Csak kár, hogy pap! ...

Mikor Walter hét órakor vacsorázni ment, mosolyognia kellett, ha az új ismeretségekre gondolt, melyeket a gőzösön kötött: egy amerikai olajkirály és egy katolikus pap! – Micsoda meglepetéseket hoz ez az utazás!

Az ebédlőszalon pompásan terített asztalait fényözn lepte el. Walter az ajtóban Mr. Davisszel találkozott össze. Az amerikai mindjárt bemutatta néhány úrnak és hölgynek, és nemsokára ő állt a társalgás középpontjában. A diner alatt Mr. Davis és a leánya között ült. Edith egész idő alatt nevetgélt és sporttervekről, táncról, teniszről csevegett és chicagói életéről mesélt. Walter csodálkozva hallgatta, hogy ennek a tizennégy éves kislánynak saját személyzete, négy szobája, saját játszóterei, két gépkocsija és a Michigan-tavon saját motorcsónakja van. „Rendes élete lehet egy ilyen dollár-hercegnőnek!” – gondolta.

Vacsora után Mr. Davisszel fel-alá sétált a fedélzeten és azt mesélte el, hogy jutott eszébe a világutazás. Mr. Davis szivarozott, figyelt és nevetett, majd csodálkozva veregette vállon a fiút:

– Alright! Kár, hogy nem vagy amerikai!

Gyönyörű este volt. A hullámok halkán zsongtak a büszke gőzös oldalán. A csillagok reszketve csillogtak az égen. És messze, mindenfelé a sötét tenger terjeszkedett, színét ezüstös állatkák miriádjai lepték el. – Magán a hajón piros és zöld jelzőfények pislákolnak és az ebédlőterem felől a zene lágy hangja szűrődött ki. Mikor Walter hosszú lépésekkel sétált az olajkirály mellett és nehézkes angolsággal élményeiről beszélt, azt hitte, álmodik ...

A „Lincoln” fedélzetén

Másnap a reggeli után egy tiszt, aki nem volt szolgálatban, körülvette az ifjúságot a hajón, megmutatta nekik a hatalmas hajó berendezését. Először a gépterembe! Walter, hat más fiúval, bámulva szemlélte a korszerű technika csodáit, mialatt a néhány lány félénken és elfogódva a háttérben maradt. Láthatatlan erők hatalmas dugattyúkat emelgettek és süllyesztettek, óriási lendítőkerekek forogtak száguldó örvénylésben. Közben az emberek törpékként álltak a vaserkélyeken, szemük a kapcsolótáblára függesztve, kezük a kapcsolókaron ...

Hát még a fűtőtermek! Forró, gőzölgő levegő csapta meg arcukat. A gőzfelhők sisteregve és pufogva áramlottak ki a szelepeken. Az óriási kazánok alatt tűztenger lobogott. Előttük hosszú sorban álltak a fűtők: kínaiak és európaiak, meztelen felsőtestük barnán csillog, arcukon világos izzadságcseppek gyöngyöznek. Egyik lapát szemet a másik után dobták be a pokoli tűzbe, tűznyalábok szöktek a levegőbe, és a parázs világos piros fénnel ölelte körül az emberalakokat.

Walter mélyen föllélegzett, mikor megint a fedélzeten állt és a friss, hűvös tengeri levegő meglegyintette homlokát. Most a tiszt a parancsnoki hídhöz vezette őket. Számptalan kapcsoló és jelzőkészülék fogadta őket. De rendes lehet, gondolta Walter, innen az egész hajót vezetni! – Meseszerűen vonult el minden előttük: a rádióállomás, a villanygerjesztő-telep, a navigációs terem a kormányal és a mérőeszközökkel.

Azután a felsőfedélzet számptalan folyosóin és útvesztőin haladtak át. Körülöttük ventillátorok, mentőcsónakok és lépcsők tömege. És a fedélzet közepén a három hatalmas kémény. Micsoda méretek!

– Öt méter a keresztmetszetük – mondja a tiszt – magasságuk tizenkét méter a felső fedélzet fölött.

Walter csodálkozva néz végig rajtuk. Fent, a füst vastag nyalábokban hömpölyög elő és fekete viharfelhőként függ a kék égen.

A tiszt utoljára a konyhákba és az élelmiszerraktárakba vezeti ifjú kísértőit. A nagy tűzhelyek, sütőrostélyok, faszénkályhák előtt rengeteg fehér ruhás ember sűrgött-forgott. A kukták ide-oda sietnek, mindenfelé hordókat, lábasokat, húsos és zöldséges szatyrokat, zsírt, burgonyát, gyümölcsöt cipelnek. A főszakácson kívül 28 szakács főzött, mellettük nyolc pék, öt cukrász és harminc kukta dolgozott. Két csoportban, éjjel-nappal szolgálatban vannak, hogy megfeleljenek az ezernyi utas várakozásának ...

Walter gondolkodva járkál fel és alá a sétatfedélzeten. Tehát száz és száz embernek kell ezen a hajón keményen dolgoznia, hogy ő itt előkelő luxustermekben, lehetőleg gyorsan és kényelmesen átszelhesse a tengert...

– Jó reggelt, Walter! – Dr. Schlagenberg egy fedélzeti széken ül, kezében a breviárium és barátságosan bólint felé.

A fiú összezavarodik. Odamenjen és beszéljen a pappal? – Mit gondolnak majd az utasok? – De különben most meg kellene köszönnie a könyvet... Végre a jónevelés legyőzi az ellenállást. Odamegy és kezet nyújt a tanárnak:

– Doktor úr, köszönöm önnek a Verne Gyula könyvet. Igazán nagy örömet szerzett vele. Magammal akartam hozni, de otthon felejtettem. És most öntől kaptam meg!

Dr. Schlagenberg leülteti maga mellé.

– Tudod, Walter, éppen arra gondoltam, hogy ez a könyv sokat segíthet neked, mikor a tudósításaidat írod. Ha mindig utalsz Phileas Foggra és összehasonlításokat teszel vele, kétszer olyan érdekesek lesznek. Például Kínában igen sok alkalma lesz erre.

Ez új dolog Walter számára. Igen, igaza van a doktornak! És hirtelen jó ötlete támad: segíthetne ez a Schlagenberg a tudósításoknál! Úgy is fél, hogy nem sikerül úgy, ahogy apa akarja. Hiszen ha szüksége van a papra, észrevétlenül is bemehet a kabinjába. – Hát most gyorsan megkérdezni, aztán gyors távozás, nehogy valaki meglásson!

– Doktor úr, bemehetnék kérem néha önhöz, ha megakadok az írásban és nem jutok előbbre?

– Hogyne, nagyon szívesen, – felel dr. Schlagenberg – nagyon fogok örülni, ha segíthetek...

– Good morning, Mr. Walter! – kiált egy csengő hang. Mr. Davis lép ki a legközelebbi ajtón és Walter felé siet. Walter fölugrik és elvörösödik. Na, most megkaptam! Hogy miért éppen az olajkirály lát meg először a pappal! – Idegesen összeszorítja a fogát...

Mr. Davis azt hitte, hogy azok ketten csak véletlenül ülnek egymás mellett. De mikor észreveszi, hogy beszélgetnek egymással, bocsánatot kér és bemutatkozik a papnak. Dr. Schlagenberg föláll és megnevezi magát. Azután kezet ráznak, és Mr. Davis leül melléjük.

Walter szörnyen szégyelli magát, hogy az olajkirály a pappal együtt találkozott vele. Vajon mit fog gondolni Mr. Davis?... Ekkor feltűnik neki, hogy dr. Schlagenberg folyékonyan beszél angolul. Okos ember ez a pap! – De leginkább az az udvarias és közvetlen modor döbbsenti meg, ahogy Mr. Davis a tisztelendővel beszél. És nem „doktor”-

nak nevezi, sem nem „mister”-nek, hanem „father”-nek. Mit jelentsen ez? Biztosan Mr. Davis is katolikus, de még a katolikusok sem nevezik „atyának” a papokat!

Tizenegyedtől tizenkettőig Walter Edithtel és néhány fiúval teniszezett. Ejnye, de tud ez a lány játszani! És milyen erősen adogat! A legtöbbet nem is tudja fogadni, túl ügyetlen. Borzasztóan dühösíti. De Edith mindig olyan csengőn és annyira szívből nevet hozzá, hogy a végén vele nevet és minden mérge elpárolog.

– Edith, légy szíves egy pillanatra! – kiáltja, mikor a játékot befejezték. – Yes?

A kisleány elé megy. Együtt sétálnak föl és alá.

– Te, a papád ma beszélt a pappal, dr. Schlagenberggel. Nagyon csodálkoztam, mert olyan barátságos volt hozzá. Ugye a papád katolikus?

Edith ránéz és nevet:

– Nem, miért? Metodisták vagyunk.

– De hisz „father”-nek nevezte! Mit jelentsen ez?

– Mi mindig „father”-t mondunk. Amerikában minden katolikus papot így hívnak.

– És ti, protestánsok is így nevezitek őket?

Edith csodálkozva néz rá:

– Természetesen, miért ne?

Walter egy ideig hallgatagon sétál. Micsoda furcsa emberek ezek az amerikaiak! „Atyá”-nak nevezik a katolikus papot, és közben maguk nem is katolikusok! – De különben nagyon jól van ez így. Legalább nem kell magát szégyellnie Mr. Davis előtt, ha megint együtt találja a pappal...

A lunch előtt Walter levelet írt apjának; ugyanis a hajónak délben a Korzika–Szardínia közti tengerszoroson kellett áthaladnia és így leadhatták a postát. Írt hogylétéről, a hajó életéről és új ismeretségeiről Mr. Davisszel és dr. Schlagenberggel... „Gondold csak, apa, ez a dr. Schlagenberg pap! Képzelheted, hogy elcsodálkoztam, mikor belépett a kabinomba. De még szerencsénk volt; mert egészen rendesen viselkedik. Legalább is nagyon jól elbeszélgetek vele. Hogy miért utazik Kínába, azt nem tudom. Majd megkérdezem...”

Mikor Walter fölment a fedélzetre, hogy a „Post Office”-ba vigye a tudósításokat, éppen Korzika sziklái bukkantak föl a láthatáron. Félórával később a gőzös elhaladt Bonifacio városa mellett. Hármás szirénaszóval köszöntötte a kikötőben veszteglő hajókat. Azok viszonzták az üdvözlést: Fél percre rá hatalmas üvöltözés harsant föl. Azután egy motorcsónak rohant ki a kikötőből a gőzös felé. A postát vitte el. Egy hivatalnok fölment a hajóra és átvette a postaszákokat.

A Lincoln tizenkettőtől egyig lassan átúszott a szoroson. A sziklák mindkét oldalon mint hatalmas falak emelkedtek. A part mentén számos halászbárka úszkált.

Pontban egy órakor a gong lunch-höz hívta az utasokat. Walter annyit tudott az angol tanulásból, hogy a lunch második reggeliféle. A főétkezés a Lincolnon angol szokás szerint este hatkor volt. – Amint helyet foglaltak az ebédlőszalonban, a steward átnyújtotta az étlapot. Azt választhatott, amit akart. A legtöbb ételt nem is ismerte:

Fruit Salad Neapolitaine

Cream Tomato Soup

Assorted Sandwiches

Roast Turkey

Mashed Potatoes

Salad aux Oeufs

French Peas

Cranberry Sauces
 Apple Pie
 Fruits Nats
 Cake, Coffee

Edith Davis segített neki a választásban; végül olyan ételeket talált maga előtt, amilyeneket még ebédre sem evett. És ezt reggelinek nevezik az amerikaiak! De rendes lesz, ha majd ez is bekerül a lapba! – Különben nagyon éhes volt, hát alaposan nekilátott. Az étkezés után vagy egy félórát kedélyesen elbeszélgetett a dohányzóban Mr. Davisszel és egy fiatal japán orvossal, dr. Ogival, aki Párizsban tanult és most hazájába tért vissza.

Este, röviddel a diner előtt, tíz perccel hat előtt Walter dr. Schlagenberg ajtaján kopogtat. – Hiszen illendő, hogy rövid látogatást tegyen nála! Most éppen kedvező idő van rá: Az utasok lenn vannak kabinjukban és a főétkezéshez mosakodnak meg öltözködnek. Így hát észrevétlenül kémszemlére lopódzhat, hogy megnézzze, vajon mit csinál ez a pap a hajón...

– Tessék! – hallatszik belülről a barátságos hang.

A doktort az asztal előtt ülve találja, előtte egy könyv. Rövid üdvözlés után elmondja, hogy mi mindent látott a hajó megtekintésénél. Közben föltűnés nélkül, kíváncsian körülnéz a kabinban. De nemsókára abbahagyja: Nincs semmi különös látnivaló! Olyan ez a kabin, mint a többi... Erre változtat a haditervén. Hirtelen ránéz a papra és barátságosan mosolyogva kérdi:

– Doktor úr, mikor megy vissza Európába?

– Azt hiszem, soha többé, – mondja dr. Schlagenberg – Kínában maradok.

A fiú elcsodálkozik:

– De hiszen tanár Innsbruckban!

– Csak voltam. Most Kínában fogok tartózkodni, teológiát fogok tanítani egy papnevelő intézetben.

– Hát Kínában is vannak papok és katolikusok?

– Természetesen, másfélmillió katolikus, 85 püspök, közöttük legalább 11 bennszülött kínai!

– Erről még nem tudtam semmit!

– Hát nem beszélt nektek erről a hittanártok az iskolában?

Walter elpirul.

– Az apám nem engedte, hogy hittant tanuljak.

– De katolikus vagy, nem?

– Igen, – bólint Walter – katolikusnak kereszteltek, mert az anyám is katolikus volt. De meghalt, amikor még csak hatéves voltam, azután az apám kivont a hitoktatás alól. Ő protestáns, és azt mondja, hogy majd magam válasszam ki a vallásomat, ha elég idős leszek hozzá.

– Az apád biztosan jól gondolja, – szól dr. Schlagenberg elgondolkozva – de hogyan választhatsz magadnak vallást, ha nem is ismered? Most valószínűleg fogalmad sincs sem a katolikus, sem a protestáns vallásról.

Walter csak bólogat. A beszélgetés kellemetlenül érinti. Dr. Schlagenberg észreveszi, és azonnal másról kezd beszélni. Mikor Walter megint elköszön, így szól hozzá a doktor, mialatt kinyitja a kabinajtót:

– Walter, lenne egy kérésem: Ne szólíts se doktornak, se tanár úrnak, hanem egyszerűen páter Schlagenbergnek, ez a szokás nálunk, jezsuitáknál.

A fiú meglepetésében összerázkódik. Uram Isten, ez a doktor jezsuita! Csakugyan ezt mondta: „... Ez a szokás nálunk, jezsuitáknál...” Egészen zavarodottan sétál végig a korlát mellett. Különös félelem szállja meg. Annyit hallott már a jezsuitákról! Azt mondják róluk, hogy nagyon okosak, de nagyon veszélyesek is! Ha apa olyan emberrel beszél, aki az idegeire

megy, azt mondja rá: ez egy igazi jezsuita! – És most maga is megismerkedett eggyel, együtt utazik vele és a védencének kellene lennie! Kissé megborzong: Na, furcsa kis kaland! Vajon csak tettet magát ez a Schlagenberg...? Ki tudja, milyen tervei vannak valójában! Merész gondolat: cikázik át agyán: „Hisz cserkész vagyok; most hát gyakorolhatom, amit a «Fehér Róka» könyvben olvastam!”

Az étkezés alatt a kapitány bejelentette, hogy a gőzös ma éjjel, tíz óra felé az olasz hadiflotta egyik része mellett halad el. Hadgyakorlatot tartanak ezen a vidéken. Sok érdekes látnivaló lesz. Erre az egész társalgás tárgya az elkövetkező esemény lett.

– Vajon fognak-e löni? – kérdezték a hölgyek. – És nem robbanhat-e föl véletlenül egy éles töltés?

Walter az asztalnál még mindig dr. Schlagenbergre gondolt. Edith észrevette.

– Mi bajod? – kérdezte tréfásan. – Hiszen ma még egy szót sem szóltál!

– Képzeld csak, – suttogta Walter titokzatosan – de nem szólsz róla az apádnak, becsületszóra! ... – Edith kezét adott. – Képzeld, a dr. Schlagenberg jezsuita!

Edith bután bámul rá.

– Miért ne szóljak erről apának? Hiszen nincs ebben semmi!

– Na, te sem tudsz semmit a jezsuitákról! – szól Walter.

A kislány vidáman fölnevet.

– Dehát Chicagóban is van sok jezsuita. Még egy óriási kollégiumuk is van. A bátyám is náluk tanult. Te, apa, – kiáltja – a dr. Schlagenberg jezsuita!

– Úgy? – feleli Mr. Davis. – Ennek örülök. Majd megkérdezem tőle, hogy ismeri-e páter Bassettet.

Walter szörnyen mérgelődik:

– Ilyen pizsokságot! Dehát minden lány ilyen. Először ünnepélyesen becsületszavát adja, aztán mindjárt kifecsegi az egészet. Ennek sem mondok többet semmit!

Féltíz körül fölbúg a sziréna. Itt vannak az olasz hadihajók! Az utasok távcsövekkel felfegyverkezve a fedélzetre sietnek.

– Miért nem látni semmit? – kérdezik a hölgyek.

– A lámpákat letompították, – magyarázza a tiszt – különben elárulnák az ellenségnek hollétüket.

A távolból tompa dübörgés hallatszik.

– Az ellenflotta lövései. Nemsokára a mi hajóink is tüzelésbe kezdenek.

És csakugyan! Hirtelen rakéták szállnak föl a Fekete-tengerből és az egész környéket bevilágítják. A rakéták fényénél az utasok megpillantják az egymás mögött haladó gőzösöket, hosszú sorban, mögöttük vastag füstfelhő. Félelmetes látvány. A fény elalszik, és újra vaksötétség borítja be a hullámokat. Ekkor piros tűznyalábok lángolnak föl: egy, kettő, három, azután több is egyszerre. Borzalmas dördülések reszkettetik meg a levegőt.

Jelzőfények villannak föl. Mindenfelé szörnyű dübörgésekkel kísért tűzvillanások cikáznak.

A hölgyek reszketve fogják be a fülüket:

– Istenem, borzasztó! Rettentő! Jaj, ez a háború!

Walter és a többi fiú nem tud betelni a borzongatóan szép látvánnyal. A kis, nyolcéves Louis Ferrand a gouvernante-ja kezén kapálódzik és mindenegyik lövésre elragadtatva fölkiált:

– Voila! Voila! Oh! – Magnific! – Ah!

A hölgyek meg jajonganak hozzá. Walter elmosolyodik a látványon.

A tűznyalábok nemsokára eltűntek a láthatáron, csak a rakéták fénye látszott még a víz fölött. A dördülések és dübörgések egyre halkultak... Az utasok nagyon meg voltak elégedve a szép élménnyel és visszamentek a szalonba, hogy továbbtáncoljanak és továbbszórakozzanak. Walter urakkal, hölgyekkel beszélgetett, táncolt Edithtel, nevetett és tréfálkozott. – Éjfél felé holtfáradtan feküdt le. De sokáig nem tudott nyugodtan aludni.

Álmában a legfurcsább képek táncoltak előtte. Egy kis tüzelő hadihajó bement egy izzó kályhába, melyet egy kínai kezelt, saját maga kormányozta a hajót az üvöltő viharban, a parancsnoki hídon pedig dr. Schlagenberg állt és mosolyogva mondta: Ez a szokás nálunk, jezsuitáknál.

December 3-án délután öt óra húszkor a Lincolnt egy olasz vontató bevontatta a messinai kikötőbe. Másnap reggelig állt itt a hajó.

Walter már délelőtt kapott egy rádiógrammot, hogy várják Messinában. Ott állt leszállásra készen számos utassal a fedélzeten.

A köteleket már kidobták, a csapóhidat kitámasztották a kikötőgátra. Néhány olasz hivatalnok fölment a hajóra és átvizsgálta az iratokat. Walter útlevelét lepecsételték, azután elhagyhatta a hajót. A sok parton álló ember között egy csoport cserkészt pillantott meg. Integetni kezdett a zsebkendőjével, erre mindnyájan feléje szaladtak. Már is ujjongó embertömeg vette körül. Minden oldalról hangos „Evviva!” kiáltások hallatszottak.

A német konzul, dr. Georg Singerer elvezette a gépkocsihoz. Száguldó iramban robogtak végig a szép utcákon az Európa-hotelba. Ott hatalmas társasággal étkezett. A terem gyönyörűen fel volt díszítve több ország zászlajával. Walter széke fölé az osztrák lobogót tűzték. – Az étkezés után az egész asztaltársaságot lefilmezték. Azután Walternak angolul kellett mesélnie úti kalandjairól. Itt látott először olyan olasz lapokat, melyekben a fényképe és a búcsúzásáról szóló tudósítás volt leközölve.

Már nyolc óra volt, mikor dr. Singererrel elment a konzul lakására. Mikor megérkeztek, sürgőnyt küldött haza az apjának. A konzul száz dollárt adott át neki.

– Az apád küldte ezt a pénzt sürgöny útján; azt írta, hogy tiszteletdíj a Párizsról szóló tudósításaidért.

Walter büszkén pártfogásába vette az összeget. Az első saját maga kereste pénz!

Este tíz órakor a gépkocsi megint a kikötőgát előtt állt. Dr. Singerer föl kísérté Waltert a hajóra és elbúcsúzott. Walter egy virágcsokorral a kezében, melyet a szállóban kapott, lépett be kabinjába. Az asztalán egész kis hegy levelet és nyomtatványt talált. Rajtuk két távirat. Azonnal föl nyitotta és ezt olvasta bennük: „A párizsi tudósításod kitűnő. A többi, légy szíves, fogd hosszabbra, üdvözlő apád.” A másik sürgöny: „Amerika ifjúsága feszülten várja tudósításaidat, üdvözlő és éljen a fiatal világutazónak! New York Herald.”

A levelekben Walter üdvözlőket talált minden országból. A legtöbb író vele egykorú fiú és lány volt, akik néhány sort kértek tőle. A bécsi kereskedelmi tanulói is küldtek egy hosszú levelet. – És végre az „Express” november 29. és 30-i száma! A bécsi elutazása volt benne részletesen leírva, sok képpel. Mosolyognia kellett, amint a saját élményeit olvasta át, de lendületes újságíró stílusban. Hát még a képek! Ez állt alattuk: A tömeg köszönti Waltert. – Walter kiszáll a gépkocsiból. – Walter elbúcsúzik a cserkészekről. – A vonat elindul. – A „Bavaria”-hotelben stb. ... – Már éjfél is elmúlt, mikorra, végre mindent átolvasott. Egészen furcsán érezte magát. Megint az a büszke érzés támadt lelkében: Itt utazom egyedül az óceánjáró kabinjában. De kinn, a nagyvilágban, ezernyi ember gondol rám, akik mindnyájan boldogok lennének, ha láthatnának és kezet foghatnának velem!

Walter december ötödikén, lunch után bemegy dr. Schlagenberghez és kéri, segítsen neki az utolsó napok tudósításában.

– Apa azt táviratozta, hogy írjak részleteket is. Hogyan csináljam?

– Leírtad már a gőzöst és a hajó életét?

– Nem.

– Hát akkor már van is egy hosszú, érdekes tudósításod. Csak írd le mindent úgy, ahogy láttál és átéltél.

– Páter, kérem, aztán majd megmutathatom a tudósítást, mielőtt letisztáznám?

– Hogyne, nagyon szívesen, de ma csak öt órákor. Sajnos, korábban nem lehet. Le kell mennem a harmadik osztályba egy szegény, súlyosan beteg hollandus gyári munkáshoz. Azt hiszem, néhány nap múlva meghal. Ő már megadta magát a sorsának, csak a feleségét meg a három kisgyermekét sajnálom. Még annyit sem tudnak rajta segíteni, amennyit szeretnének. Túl szegények. Így hát meg kell őket vigasztalnom, meg segítek nekik, amennyire módomban áll. De ötre megint fönt leszek nálad.

Walter elgondolkozva sétál vissza kabinjához. Szóval a jezsuita lemegy a harmadik osztályba a szegény haldoklóhoz, hogy segítsen rajta és a feleségét vigasztalja. Vajon ez is csak képmutatás? – Mit törődnek a többi utasok a harmadik osztállyal! Csak ez a pap megy le az idegen, ismeretlen emberekhez. Miért éppen ő ...?

Ez a haldokló ember nem hagyja békén. Megírja a tudósításait és ötkor átmegy P. Schlagenberghez, aki már vár rá.

– Hogy van a beteg?

– Nagyon rosszul. Az orvos azt mondja, hogy legfőljebb csak néhány napig húzza. Feladtam neki az utolsó kenetet. Most már megnyugodott és elégedett, bár nagy fájdalmai vannak. Olyan megható volt, mikor az anya meg a gyermekek imádkoztak. Az asszonyt majd a jávai pátareink figyelmébe fogom ajánlani; náluk majd talál alkalmas helyet, a gyermekeit pedig majd a misszionáriusok helyezik el valamelyik intézetükben. Így legalább kijutnak a legnagyobb nyomorból és nem lesznek egészen elhagyatva az idegen országban.

– Páter, kérem, lenne egy kérésem.

– Csak ki vele.

Walter egy csomó bankót húz elő zsebéből:

– Tisztelendő úr, kérem, nem adná át annak az asszonynak ezt az ötven dollárt? Az apám száz dollárt küldött Messinába és én mindent megkapok, amire szükségem van.

A pap elé tartja a pénzt és kissé zavartan néz maga elé. De a lelkében örül: csak hadd lássa a pap, hogy más utas is törődik a szegényekkel!

P. Schlagenberg meg van lepve. De nem akarja Walter zavarát növelni, ezért szó nélkül átveszi a pénzt, aztán így szól:

– Köszönöm, Walter, majd megmondom a nevedet az asszonynak, hogy maga is megköszönhesse.

– Ne, Péter kérem, ne, inkább semmit se tessék mondani!

– Jó – feleli dr. Schlagenberg és beteszi a pénzt breviáriumba.

A diner közben Walter elmeséli az olajkirály lányának a szegény haldokló esetét. Edith egy ideig ijedt csodálkozással hallgatja.

– Jaj, hagyd abba, kérlek! – szól végül. – Az ilyet nem bírom hallgatni! Istenem, mégis csak jó, hogy a harmadik osztály olyan messze van tőlünk! Én nem tudnám végignézni az efféle dolgokat. De ugye, Walter, ma csak fogsz velem táncolni!?

– Nem! – mondja Walter és erélyesen megrázza a fejét. – Nincs időm. Be kell fejeznem a tudósításomat.

– Te gonosz, – tréfál a kislány – nincs neked szíved!

Ugyanabban az órában három gyermek térdel lenn, a halálos beteg férfi kis kabinjában és anyjukkal együtt egy fiatal úrért imádkoznak, aki sok pénzt ajándékozott nekik. A beteg mellettük fekszik, és remegő ajakkal suttozja:

– Uram, Te már most gondoskodsz a feleségemről és gyermekeimről! Most már nyugodtan halok meg ...

Kalandok a Vörös-tengeren

December 10-én délben tizenkét órakor Walter dr. Schlagenberg ajtaján kopogtat.

– Tessék!

– Jónapot, főtisztelendő úr, kész a tudósításom! – Kis papírcsomagot rak az asztalra.

– Fogadd őszinte elismerésemet, Walter! Elolvashatom?

– Az nehéz lesz – nevet fel huncutan a fiú. – Csak piszkozat, és azt úgy mázoló, hogy magam is alig tudom elolvasni. De ha kedve tartja, majd felolvasom. Talán még tetszik tudni mondani valamit, mielőtt letisztáznám.

– Rendben van! Itt csináljuk meg az egészet, vagy fönn, a fedélzeten?

– Inkább itt, odafönn annyi ember mászkál. – Walter leül dr. Schlagenberg asztalához, kezébe veszi a lapokat és olvas.

A Suez-csatornán és a Vörös-tengeren keresztül.

Lincoln, december 10.

Múlt pénteken délben megérkeztünk Port Saidba. A hajót azonnal egész sereg motorcsónak rajzolta körül, mert messze kinn vetettünk horgonyt, közel a Suez-csatorna bejáratához. Azt mondták, hogy négy órakor utazunk tovább: olyan soká tartott a ki- és berakodás. Négy hatalmas gépdaru dolgozott megállás nélkül. Vagonszámra emelték ki a rakományt a hajó mélyéből és a réseket azonnal új árukkal tömték be. Mindenütt borzalmas zűrzavar és hatalmas lármá. A munkások többnyire arabok, a felügyelők törökök és

egyiptomiak. És hogy ordítóznak! Mindazokat a neveket hallottam, amelyeket annyszor olvastam az „Ezeregyéjszaka” meséiben: Hasszán, Ali, Mehmed, Halef stb.

A postát mindjárt a fedélzeten megkaptam, sok levelet, nagyszerű légiposta-bélyegekkal és néhány sürgönyt. Egy órakor egy osztrák úr, dr. Richard Schönhofer motorcsónakon elvitt a városba. Orvos Port Saidban. A parton néhány úr várt rám, németek és angolok, akik mindnyájan beszélni akartak velem. Dr. Schönhofer megkérte őket, hogy egy óra múlva jöjjenek a lakására. Később megmondta, hogy ha ott beszéltem volna velük, órák hosszat tartott volna. Azután meghívott magához ebédre.

Port Said keleti jellegű város, ezt lépten-nyomon észre lehet venni. Minden oldalról megrohantak bennünket. Apró, fekete meg barna arab fiúk mindenáron ki akarták tisztítani a cipőmet, pedig nem is volt piszkos. Mások ennivalót, cigarettát kínáltak. Mindegyikük üvöltözött és hadonászott. Egészen kellemetlenül éreztem magam, amint megpillantottam a sötét arcokban villámló vad szemeket és fehér fogakat. De dr. Schönhofer csak nevetett és utat tört a tömeg között.

Bementünk néhány modern áruházba és ott vettem a nap ellen egy védőszemüveget és egy trópusi sisakot, meg néhány képet Port Saidról és a Szuez-csatornáról. Dr. Schönhofer elvezetett a Ferenc József-rakpartra. Ferenc József császárról nevezték el, mert egy keleti utazása alkalmával itt szállt partra. A doktor szép villában lakik a város szélén. A kedves felesége nagy örömmel fogadott, ő is Bécsből való, és sírt örömeiben, mikor bécsiesen beszélgettem vele. Ebédre még bécsi szeletet is kaptam.

Három órakor újra előjöttek az újságírók. Dr. Schönhofer bevezette őket a szalonba, nekem meg az egész társaság előtt beszélnem kellett az utazásomról. Az urak nagyon kedvesek voltak és búcsúzásul nagyszerű fényképezőgéppel ajándékoztak meg. Három óra után megint visszamentünk a kikötőbe. Dr. Schönhoferné is elkísért.

Pár perccel öt óra előtt fölbúgott a sziréna. A gőzös lassan elindult a csatorna felé. A hajóstársaság saját révkalauza vezette. Mivel az út utolsó részét, a tulajdonképpeni csatornát meg akartam nézni, korán lefeküdtem. Reggel hét órakor keltettek fel. Ekkorra már elhagytuk a keserű tavakat és beértünk a csatornába. Felszaladtam a fedélzetre, ahol már több utas várakozott. A csatorna mindkét oldalán kietlen sivatag terül el. Itt-ott egy kikötőhely, mellette a Port Said–Szuez vasútvonal egyik megállója. Az egyik ilyen megállónál egy kiterő van. Ott két óra hosszat kellett várnunk, hogy négy, ellenkező irányba haladó hajót engedjünk el magunk mellett: a német Havensteint és 3 angol gőzöst.

Itt érdekes dologra figyelmeztetett egyik úr. Meglökte a karomat és így szólt:

– Walter, nézz csak gyorsan körül; itt láthatod a világ összes közlekedési eszközét!

Körülnéztem és csakugyan igaza volt! Az állomás előtt néhány beduinsátor állt, előttük karóhoz kötött dromedárok. Nem messze tőlük két nagy gépkocsi, melyek később továbbmentek Port Said felé. A síneken éppen az expresszvonat száguldott, a levegőben pedig egy biplán körözött már vagy egy negyedórája. Mi magunk hajón utaztunk. – Ez reggel 9 órakor történt.

Dél felé érkeztünk Szuezbe. A vezető elhagyta a hajót, mi pedig a megszokott sebességgel vágunk neki a Vörös-tengernek. Este megpillantottuk a Sinai-hegyet, amelyik a tízparancsolatról nevezetes.

– Itt, a Vörös-tengeren naponta több hajóval találkozunk. Néha meg is előzünk egyet-egyét, mert mi sokkal gyorsabban megyünk. Ma a Dzsebel Sukur-sziklaszigetet hagytuk el és holnap este kötünk ki Adenben. Onnan egyenesen Bombay-ba megyünk. – Most már tíz napja vagyok a tengeren és mögöttem van a kínai út majdnem egyharmada. A kapitány azt mondta nekem, hogy Aden Marseilles-től 3000 tengeri mérföldre van és Sanghaj 3600-ra Adentől. Az időjárás meleg és szép, mint egy nagyszerű nyári nap odahaza.

Walter leereszti a lapot és dr. Schlagenbergre néz.

– Vége?

– Igen.

– Walter, nagyon tetszik a tudósításod. Édesapád biztosan örülni fog neki. Valóban tehetséges szerkesztő lesz belőled. Kíváncsi vagyok, hogy vajon lesz-e még valamilyen élményed, amíg Adenbe érkezünk, azt mindjárt hozzáírhatnád.

A diner után, a dohányzóban, este nyolckor mozielőadást tartottak. A legtöbb első- és másodosztályú utas megjelent. Walter körülnézett: előtte Edith üli édesapjával és édesanyjával, odaát dr. Ogi és néhány más japáni, mögöttük a kis Louis a francia gouvernante-jával. Dr. Schlagenberget semerre sem látta.

– Mégis csak túl szigorú ember ez a jezsuita! – gondolta. – A moziba csak eljöhetne!

A gép csendesen zümmögött. A vásznon gyönyörű természeti képek csillogtak, azután egy izgalmas dráma következett.

Már tíz óra is elmúlt, mikor Walter visszatért kabinjába. – Ekkor az ajtón csendes kopogás hallatszik. Ki lehet ez ilyen későn? – Dr. Schlagenberg!

– Walter, bocsáss meg, hogy zavarlak! A szegény ember a harmadik osztályon hét órákor meghalt. Holnap reggel négy órákor teljes csöndben a tengerbe eresztik, nehogy az első és második osztály utasai megtudják. Ha meg akarod nézni, felkeltenélek ...

– Hja, temetés a nyílt tengeren! Ezt meg kell néznem! – gondolja Walter. Hevesen bólint: – Igen, kérném szépen, föltisztelendő úr, föltétlenül keltsen fel!

Másnap reggel dr. Schlagenbergnek jó sokáig kellett kopognia és dörömbölnie, amíg a fiú felébredt.

– Walter, vedd fel a kabátodat, nagyon hideg az éjszaka. Azután menj a harmadik osztály fedélzetére! Én nem jöhetek veled, még le kell mennem a halotthoz.

Walter egyedül haladt át a csendes helyiségeken. Bár a villanylámpák mindenütt égtek, de a termek és folyosók üresek voltak. Amint a lépcsőház ajtaján kilépett a szabadba, éles, hűvös levegő csapta meg arcát. Gyönyörű éjszaka volt. A csillagok mélykék égről ragyogtak alá és a tenger ezüstös fényben csillogott. A korlát mellett egy csoport ember állt. A fedélzeti lámpa alig világította meg őket. Kabátjukba burkolódzva, némán bámultak a tengerbe. A hajóorr felől a kapitány, néhány tiszt és matróz sietett feléjük.

Néhány perccel később komor menet lépett ki a fedélzeti lépcső ajtaján. Elöl egy férfi, kezében egyszerű fakereszt, mögötte dr. Schlagenberg, papi ruhában. A vitorlavászonba csavart halottat két ember vitte egy hordágyon. A hordágy mögött az elhalt szegény özvegye haladt a két idősebb gyermekkel. A kicsik csendesen szipogtak. – A menetet asszonyok és férfiak zárták be. Félhalkan, egyhangúan mormogva imádkoztak.

A korlát mellett letették a hordágyat. Dr. Schlagenberg imákat mondott és megáldotta a keresztet. Azután néhány szót szólt az összegyűlt emberekhez. Walter nem értette meg a beszédet. Biztosan hollandul volt. A Páter olyan nyugodtan és békésen beszélt. Gyöngéd vigasszal töltötte el az embereket. A férfiak négyhangon egy holland temetési éneket énekeltek. Azután előléptek a tengerészek. A kapitány és a tisztek sapkájukhoz emelték kezüket. Egy úr holland lobogót tűzött a vászonkoporsóra. Négy matróz a holttestet a korlát fölé emelte. Egy vezényszó – a hordágy ferdén felemelkedett és a súlyos tömeg lesiklott a puha, zsongó habokba. A felső fedélzet felől rövid, éles szirénaszó hallatszik – azután megint mély csend. Csak a pap tartja imádkozva a keresztet:

– Requiem aeternam dona ei Domine et lux perpetua luceat ei... – A kéz kinyílik és a kereszt hangtalanul eltűnik a mélybe: – Requiescat in pace...

Dél előtt féltízkor Walter a reggelinél ül. Mellette Mr. Davis és Edith.

– Hogy aludtál? – kérdezi a kislány.

– Köszönöm, nagyon jól! – Walter olyan furcsán néz rá, de nem mond semmit.

– Én is; csak négy órákor ébresztett fel a sziréna a buta üvöltésével. Hogy minek csinálnak még éjszaka is zajt?

– No, Edith, – véli az apja – biztosan egy másik hajó ment el mellettünk.

A kislány dacosan megrázza a fejét:

– De éjszaka mégis csak nyugton hagyhatnák az embert!

Walter reggeli után egészen délig a kabinjában ír. Hát mégis akadt még egy élménye! Temetés a nyílt tengeren! És ő volt az egyedüli a papon kívül, aki tudott róla... a többi első és második osztálybeli utasoknak nem szabad az ilyesmit megtudniuk!

Elgondolkodva teszi le a tollat és az íróasztalra könyököl. Olyan furcsán érzi magát, ha az elmúlt órákra gondol. A tengeri temetés nem hagyja békén. Gyöngé sejtés dereng föl benne ... még önmaga előtt sem akarja beismerni, mégis tisztán és világosan érzi a lelkében!

Ma éjjel pillanthatott be először egy hatalmas erő működésébe: embereket látott, akik a legborzasztóbbat szent megadással viselték el, akik hitükben elég erőt és vigaszt találtak ahhoz, hogy hősiesen gondolkodjanak. – Ezek az emberek a szegénységben és a szükségben, a szűkös létért való küzdelemben híven kitartottak eszményeik és hitük mellett!

A fiún borzongás fut végig: – Isten mellett! – Akivel gyermekkora óta nem törődött. Az ő istene a rohanás volt, öröm, élvezet, hírnév után. – Mindent elért, amit csak álmodni mert. Körülutazhatja a világot, mint a legfiatalabb tudósító. Minden újságban megjelenik a neve és ezrek várják feszülten tudósításait...

A szegény hollandusokkal a harmadik osztályon senki sem törődik!

Walter az óriásgözös luxuskabinjában tenyerébe szorítja fejét. Most érzi először hosszú, hosszú idő óta: Mégis csak valami nagy és szent lehet az, amit egykor a drága anyai kéz szívébe ültetett, – amit később elraboltak tőle: katolikus hite!

Az ő anyukája is olyan volt, mint ezek az emberek! Ő is hitt Istenben és teljes lelki erejével szolgált neki. Azért volt olyan kedves és jó. És olyan erős a szenvedésekben! Még halottas ágyán is mosolygott, amikor utolsó csókját lehelte gyermeke homlokára ...

Akkor még semmit sem értett ezekből a dolgokból. És később sem, amikor már elég idős lett volna hozzá. Csak most kezd benne derengeni, hogy mit is jelent ez a szó az emberek életében: Isten!

Zavartan csóválja meg a fejét. Honnan támadnak egyszerre ezek a gondolatok? Eh, mit, biztosan izgatott. Nevetni próbál és felmegy a fedélzetre, hogy elhessegesse ezeket a gondolatokat. De a teniszezés közepén hirtelen a ravatal képe bukkan fel előtte: dr. Schlagenberg papi ruhában, az emberek komor, Isten akaratában megnyugvó arca, azután az édesanyja a halottas ágyán. És ezek fölött a nagy, sürgető kérdés ... Isten? ... Dacosan védekezik és lehunyja lelki szemeit, nehogy meglássa a csillagot, amely ragyogva és fényesen emelkedik fel lelkében.

— — — — —

Este fél nyolcra járt az idő, mikor a Lincoln a Steamer Point-szikla mellett befutott a szűk adeni öbölbe. A parton, félkörben ezernyi kis fény pislákol fel, egészen a hegyekig, ahonnan az angol erődágyuk fenyegetnek a betonkavernákból. – Walter a fedélzeten állt. Az árboc óriásként emelkedett előtte a csillagos ég felé. Már majdnem sötét éjszaka volt. Messze, odakint a vízen sokszínű fénypontok cikáztak ide-oda ...

Ekkor a Lincoln szirénája belebödül a csendes éjbe, hogy a sziklák csakúgy visszhangzanak. Azután újra mély csend. A gözös mozdulatlanul fekszik a vízen. Nem mehet be kalauz nélkül a kikötőbe, az öbölben veszélyes örvények vannak. Végre egy fénypont közeledik a Lincoln felé. Motorcsónak. Körüljárja a hajót, kétszer megáll, azután megint kirohan az éjbe. – Megérkezett a révkalauz. Walter feje fölött vezényszavakat hall. A hajó féloldalt fordul és a gyakorlott kéz az örvények és sziklák mellett nyugodt vízbe vezeti, a kikötő felé.

Walter dr. Ogival és dr. Schlagenberggel motorcsónakon ment ki a partra. A kikötőépítmények bejáratánál kemény kőből készült torony emelkedik, benne négy nehézágyú, torkuk a tenger felé fordítva. Dr. Ogi elmosolyodott:

– Az angol szerénység jelképei!

Walternak tetszettek a jóvágású arab rendőrök, akik a kikötő minden részében szolgálatkészen álltak és felszólítás nélkül hajtották el a tolakodó koldusokat. A tenger mentén gyönyörű, olajozott, pormentes út futott végig. Előkelő gépkocsik suhantak rajta minden zaj és túlkölés nélkül. – Egy kis séta után mind a hárman leültek a gyönyörű Viktória-parkban és onnan szemlélték az utcai életet.

Nem sokkal tíz óra után újra visszamentek a gőzösre. Ott már vagy egy órája két úr várt rá: a londoni „Times” tudósítója és egy német követségi tanácsos. Eleget kellett tenni kérésüknek, ezért mesélt egyet-mást utazásáról. Hányszor tette ezt már meg az utolsó napokban!

Mikor az urak megint leszálltak a csónakba, Ferrand úr, a francia kereskedő, a kis Louis apja jött feléjük és kérte, hogy hadd mehessen velük a városba, mert még föltétlenül fel kellett adnia egy táviratot. – Kérését nagy előzékenyen teljesítették. A francia tehát hozzájuk csatlakozott és velük együtt lement a csapóhídon. A három úr mögött a kis Louis ment. Ő is szeretett volna velük menni...

Ebben a pillanatban Edith futott Walter felé, aki a mellvédnél állt.

– Walter, – suttogta – figyeld csak, nagyszerű jelenet következik. Nézd csak a nevelőnőt ott, a lépcsőnél! A kis Louis elszaladt előle és a papája után ment. Ő meg odafönn áll és nem mer lemenni. Szörnyen fél a víztől, ezt már Calais-ben is észrevettem, mikor hajóra szállt. Vajon mit fog most csinálni? – A két gyerek feszülten és titkos kárörömmel nézett majd a kis Louis-ra, majd a gouvernante-ra, aki a lépcsőkorlát mellett állt és ijedten kiabált:

– Louis! Louis!

Amint Ferrand úr beugrott a motorcsónakba, megpillantotta a csapóhíd végén álló fiacskáját.

– Apa, hadd menjek veled!

– Nem lehet, bubi! – Azután felkiáltott: – Kisasszony, vigye el, kérem, azonnal a kicsit! – Louis bömbölve állt odalenn és a csónakba nézett, mialatt a gouvernante halálmegvetéssel tipegett le a lépcsőn és minden fokon ezt kiáltotta: „Louis, gyere fel!” – De a kicsi csökönyös maradt. Dacosan állt lenn, és hagyta, hogy a gouvernante érte jöjjön.

Az végre leért. Ferrand úr figyelmeztetően emelte föl a kezét:

– Bubi, jó legyél! – Azután a motorcsónak kirohant az éjszakába ...

A kisasszony egyik kezével görcsösen markolta a vasrudat, másik kezével a fiú után nyúlt. Azonban Louis kikerülte. Edith könnyezett nevéttében.

– Nézd csak, most már igazán kíváncsi vagyok, hogy mit fog csinálni!

A gouvernante tanácstalanul állt az utolsó lépcsőfokon. Csalogatta, kérlelte, fenyegette, – minden hiába! A fiú hajthatatlan maradt. Ekkor elhatározta magát a borzasztóra: eleresztette a korlátot és a kicsi felé tett egy lépést. – Végre karon ragadta. Mindjárt megfordult és a rúd felé nyúlt.

És most következik be a baj. – A kis Louis kapálódzik és toporzékol. – A gouvernante még nem érte el a korlátot. Halálfélelmében a rúd felé kap, közben hirtelen elereszti a fiút. Az meginog, elveszti az egyensúlyt és elesik... egy puffanás – egy irtózatoss ordítás. – A fürtös fejecske két méterrel a lépcső alatt bukkan ki a hullámok közül...

Walter azonnal felismeri a helyzetet. Bátor elhatározás érlelődik meg benne.

– Edith, megmentem! Kiálts matrózok után! – Letépi magáról a kabátját és mellényét. A kislány karon ragadja:

– Ne, ne Walter! Te is vele fulladsz!

– Engedj! Muszáj! Cserkész vagyok! – A következő pillanatban lerohan a lépcsőn a remegő kisasszony mellett, aki az utolsó lépcsőfokon ül és borzalmas kétségbeeséssel bámul a vízre. Ott! – Öt méterre! – Egy hosszú lélegzetvétel – egy merész fejes. A víz csobogva ütközik a hajófalnak. A gouvernante esztelen kétségbeesésében másodszor is élesen felsikolt.

Walter vad erővel dolgozza magát a hideg vízen keresztül. – Még két méter... Még egy... Itt – jobbra, itt a feje! – Már meg is ragadta a hajánál fogva. Nyugodtan végigtapogatja a fejcskét: Itt az orra. – Átfordítja a kis testet, a hónaljába nyúl és magához húzza. – De jó, hogy mindezt megtanulta Bécsben, a cserkészeknél! – Most ő is a hátára fordul és erős lökésekkel a hajó felé igyekszik. Nagyszerűen megy! Föl-le hintáztatják a hullámok és mindig előre jut valamivel...

Fenn, a korlátnál sok alak árnyékát látja. Néhány méterrel mellette csattanva zuhan a vízbe egy mentőöv. – „Szamárság! – gondolja. – Mi szükségem van erre!” – Háta mögött hangokat hall:

– Ide, ide, Walter!

Még egy-két tempó ... Most! – Négy erős marok ragadja meg. A kicsit erősen magához szorítja. A következő pillanatban csöpögve és lihegve áll a biztos erkélyen. Amint a gouvernante megpillantja Walter karjaiban az élettelen testet, fölsikolt és elájul ...

Amikor Walter megjelent a fedélzeten, az utasok rögtön körülvették. A hölgyek zokogva simogatták nedves haját:

– Te hős! – Te merész életmentő! – Te drága, drága fiú!

A hajóorvos egyszerűen kezet nyújt:

– Menj le rögtön a kabinodba és öltözz át!

Walter kinyomul a tömegből. Ekkor vállon veregeti a kapitány:

– Te gyerek, hiszen te nagyszerűen úszol! És mindent jól csináltál, még egy tengerész sem tudta volna jobban! Hol tanultad?

Walter szeme felcsillan. Ez már egészen más dicséret, mint a hölgyek buta becézése! – Nevetve néz a tiszt szemébe és megrázza magát, hogy csak úgy dől róla a víz:

– Kapitány úr, cserkész vagyok!

Az Indiai-óceánon keresztül

December 13-án reggel óta a Lincoln fedélzetén tengeribetegség dühöngött. Az erős délnyugati szél fölkorbácsolta a tengert és a hatalmas hullámok a gőzöst gyenge ringásba hozták. Az első és második osztály kétszáz utasának egyharmada nyögve és sóhajtozva kabinjában hevert. A hajóorvos ágyról-ágyra járt porokkal és italokkal. Délben, a lunchnél, az asztalsorok igen megritkultak. Walter, mint mindig, most is Mr. Davis mellett ült. De szomszédjának helye üres volt; Edith hiányzott. De nemcsak őt, hanem édesanyját és még sok más ismerős arcot sem látott Walter. Ő maga is rosszul volt. Már reggel óta szédült és erős fejfájás kínoztá. A vakító napsütés fájta szemének. Csak nagy nehezen állt a talpán. Nem akart beteg lenni!

Vele szemben dr. Schlagenberg ült. Az meg csaknem semmit sem evett. – Később, a dohányzóban Walter megkérdezte a Pátértől:

– Ön is tengeribeteg, tisztelendő úr?

Dr. Schlagenberg vidáman felnevetett:

– Eddig még nem. Ha az idő nem fordul rosszabbra, azt hiszem, átvészelem. Két évvel ezelőtt, Anglia és Dublin közti utamon megismerkedtem a tengeribetegséggel és tanultam a káromon. Most már van egy saját módszerem és nagyszerűen beválik.

A társalgás természetesen mindenütt a tengeribetegségről folyt. Az asztalnál nem beszéltek róla, nehogy elrontsák egymás étvágyát. De most a legkülönösebb vélemények

bukkantak föl: „A lakkszag az oka a hajón!” – „Nem, a hintázás!” – „Dehogy, az erős napsütés!” – „Eh, mondta egy kövér javai farmer, «az egész csak beképzelés!»”

Walter nem hallgatott oda. Borzasztó szédülés fogta el. Fogai összeverődtek, úgy érezte, mintha kő lenne a fejében meg a gyomrában. Érezte, hogy izzadság csorog homlokáról. Nehézkesen felállt és így suttogott dr. Schlagenberghez:

– Páter, kérem, lefekszem. Legyen olyan szíves és majd jöjjön be hozzám.

– Jó, – felelt a pap – majd átmegyek. De menj előbb fel a fedélzetre, talán jobban leszel a friss levegőn!

Walter sietve elhagyta a szalont.

– Nini, egy új áldozat! – kiáltott fel Mr. Davis.

– Gyors javulást, fiam!

Délután a tenger valamennyire lecsendesedett. Estére már majdnem teljes szélcsend volt. A legtöbb beteg gyorsan felgyógyult. A dínér-nél az ebédlőben megint a régi kép várta az utasokat. Edith nevetve és csevegve ült édesanyja mellett. De Walter nem jelent meg.

Nyugtalanul forgolódott ágyában. Borzasztó melege volt. Halántéka izzott... A hajóorvos alaposan megvizsgálta. Azután dr. Schlagenberggel az ajtó elé lépett.

– Doktor úr, a fiúnak magas láza van. Úgy látszik, erősen meghűtötte magát. Ha holnapig nem lesz jobban, levitetjük a betegosztályra. Remélem, nyugodt éjszakája lesz. Majd küldök neki egy kevés morfiumot!

– Az éjszaka folyamán majd utána fogok nézni – feleli dr. Schlagenberg.

Az orvos kezet nyújt:

– Köszönöm, doktor úr. A betegség nem súlyos, de néhány napig ágyban kell maradnia. Holnap reggel majd megint utánaérek!

Este kilenc óra. – Walter kabinjában az asztal mellett dr. Schlagenberg ül és egy kis zseblámpa fényénél olvas; a kabinkörte éles fénye zavaró a fiút. Walter forgolódik. Nem tud elaludni. Olyan forrón lüktet a homloka, mintha egész testét tűz járná át. Tudja, hogy láza van! Olyan messze otthontól, egy óceánjárón, egy kis csendes kabinban beteg!

„Ha most meghalnék?” Walter halántékába forró vérhullám tódul. Ujjait a puha takaróba fúrja és fölágaskodik. „Nem halok meg!” – Egy pillanatig aggódva figyeli önmagát. Szíve hevesen és gyorsan dobog, – de egyenletesen. Úgy dobog, mint egy vonat, amelyik biztosan és dacosan robog az éjszakában! – Ez a gondolat megvigasztalja. „Nem, ebbe a lázba nem fogok belehalni!” Lassan visszafekszik párnáira és nagy szemekkel bámul a mennyezetre...

Most nem! – De majd később, sok év múlva!... Mi lesz akkor, ha minden elsüllyed körülötte? ... „Az lesz, ami anyával volt akkor!” – A lázas képzelet tisztán festi elé a jelenetet: Magát látja, amint ott áll, félénk tisztelettel ágya előtt. Anyukája feje viaszfehéren nyugszik a fehér vásznon... Ekkor lassan felé fordul és fölnyitja szemét. Utoljára öleli át az anyai szív kimondhatatlan kedvessége és jósága! – Elkínzott ajka körül mosoly játszadozik. Elhidegült kezével nehézkesen, remegve keresztet rajzol a gyermekhomlokra: „Bubi, Isten áldjon! – Maradj jó!” – Azután apa kivezette. És mikor megint bemehetett, anya egészen csendben feküdt az ágyon, keze össze volt téve és az éjjeliszekrényen két gyertya égett...

Ó, ezek a gondolatok! Miért nem akarnak távozni? – Walter nyugtalanul lehunyja szemét és a fal felé fordul. – De mégsem tud megnyugodni. „Maradj jó!” – mondta anya, mikor haldoklott. Bárcsak beláthatna most a szívébe! ... „Bele tud!” – szólalt meg egy halk hang belsejében – „és még egy valaki tud ... Isten!”

A fiú összeressen, láztól forró tagjain hideg borzongás fut végig. A múlt eseményeinek emlékei csúnya férgekként másznak elő a sötétből: A sok hazugság, rosszaság, apával és másokkal szemben, – a csúfolódás Istenről és a vallásról, – a könnyelműség a tanulásban, – az érzékiség – és még más, sokkal rútabb dolgok, amelyeket egy embernek sem merne elmondani...

Walter először életében érzi magát ilyen egyedül és nyomorultul. Ő, az ünnepelt világutazó! Keserű utálat rázza meg lelkét, utálja önmagát... Szégyenkezve rejtí arcát a párnába.

Dr. Schlagenberg még mindig breviáriumozik. Időről-időre a betegre pillant, vajon alszik-e már Walter. Olyan nyugodtan fekszik a fal felé fordulva és csendesén lélegzik. – A pap éppen fel akar kelni és el akarja hagyni a kabint, mikor Walter megfordul:

– Páter, kérem! – szeme kérlelve, csaknem aggódva csillog.

Dr. Schlagenberg közelebb húzza a székét az ágyhoz, és kezébe veszi a fiú kezét.

– Walter?

– Tisztelendő úr, – olyan szomorú vagyok!

– Te szegény fiú! Bizonyára láz kínoz, de –

– Nem az, – tisztelendő úr – az életem! ... – Kezébe rejtí arcát és sír ... – Anyukám!

Hogyan érthetné meg a világ egy fiúszív sóvárgását valami nagy, nemes, tiszta után!

A pap megérti. Nyugodtan hagyja sírni a fiút, csak nedves fürtjeit simítja végig gyengéden. – Azután beszélni kezd, halkán, szeretettel: Walter édesanyjáról; ő Istennél van és boldog. De szeretete nem aludt ki. Éjjel-nappal körülötte lebeg, szívébe sutog és a világosságra vezeti. Isten jóságáról, kegyelméről, akinek titkos útjait senki sem értheti meg, aki távol az otthontól, a gőzösön, a nyílt tengeren vonzza magához a szívet, amely már régen szomjazott utána ... Walter jövőjéről; az elkövetkező hetekben majd mindent meg fog találni, ami eddig el volt előle zárva. Ő maga fogja ifjúságának hitére megtanítani... Hogy Walter beleegyez-e?

A fiú gyenge kézzel felel. Azután félénk, akadozó szavakkal mesélni kezd a papnak...

Félórával később a Páter óvatosan elhagyja a kabint. A fiú alszik.

Walter gyorsan gyógyult. A következő két napon még ágyban kellett maradnia, de a láz ereje már megtört. Kissé fáradtan és gyöngén feküdt fehér párnáin, de mégis vidám és élénk volt. Dr. Schlagenberg a nap nagy részét nála töltötte. A fiú nem akart tőle megválni. Délfelé eljött hozzá Edith és gyönyörű virágcsokorral lepte meg. Sok más utas is meglátogatta. Mosolyogva köszönte meg a sok kedveskedést és barátságosságot.

December 16-án Walter ismét a fedélzeten volt. Egészen jól érezte magát, csak még egy kicsit bizonytalanul állt a lábán. Puha takarókba burkolva feküdt egy nyugágyban és mélyeket szippantgatott a friss tengeri levegőből. – A többi utas lunch-nél ült. Csak dr. Schlagenberg maradt mellette.

– Páter kérem, meséljen! – Már sokszor unszolta így az utóbbi napokban.

És a pap folytatta tanítását ott, ahol tegnap elhagyta. Az utolsó évszázad Krisztus születése előtt! A zsidó nép sorsa, a rómaiak alatti rabszolgasága, milyen forrón vágyakozott az egész nép a Megváltó után. – És hogy hogyan ébred fel újra minden év adventjén az Egyházban a Krisztus utáni vágy.

Walter csendesén feküdt, szemét a kék égre függesztve. Minden, amit most hallott, olyan jónak és igaznak hangzott. Miért nem beszéltek neki ezelőtt sohasem ezekről a dolgokról? – És a bécsi iskolatársai! Hiszen ők mindezt tanulták a hittanórákon! Miért csúfolják mégis vallásukat és miért nem törődnek hitükkel? – Ez a kérdés nem hagyja nyugton. Megmondja a Páternek.

Dr. Schlagenberg arcára keserű mosoly ül:

– Azok csak a fejükkel tudják, mint tantárgyat, de nincs a szívükben. Azért lélekben éhesek és üresek. Ha lenne valakijük, aki a szívükbe véshetné a tanítást, boldogok lennének hitükkel. De hiszen a modern sajtó mindent kitép, amit a papok nagy nehezen lelkükbe ültettek.

Walter édesapjára és az „Express”-re gondol. És belőle is ilyen sajtóembert akarnak faragni ...

Kedden, december 17-én India partjai együtt bukkantak föl a kelő nappal. Mikor Walter nyolc óra felé fölment a fedélzetre, csodálkozva pillantotta meg a gyönyörű trópusi partot: azúrkék ég mosolygott le rá, zöld pálmaligetek integettek felé, a parton vitorlások csillogtak. És ezek mögött egész árboc- és kéményerdő: Bombay!

A Lincoln kilenc órakor vetett horgonyt a kikötőben. Ekkor két motorcsónak száguldott feléje. Angol hivatalnokok szálltak fel a hajóra, hogy átvizsgálják az útleveleket és engedélyt adjanak a város megtekintésére. – Walter éppen útlevelét kapta vissza, mikor egy boy két urat vezetett hozzá.

– Klinger Walter? – kérdezte egyikőjük.

Walter bólintott.

– Az osztrák konzul vagyok, Herbert Steinkasserer. Édesapádat személyesen ismerem. Isten hozott, Walter, Bombay-ben!

Barátságosan kezet ráztak, azután a konzul a másik úrra mutatott: „Mr. Edward Coyne, az Anglo-Indiai Repülőtársaság igazgatója!

Walter kezet nyújtott:

– Very glad, Sir!

Az angol komoly arca felderült:

– You speak English? – kérdezte örvendezve.

Walter mosolyogva bólintott:

– Egy kicsit.

Sétálni kezdtek a fedélzeten fel és alá, középen a fiúval. A konzul megkérdezte tőle, hogy utazott, hogy érzi magát, azután így szólt:

– Walter, azért jöttünk, hogy egy nem várt ajánlatot tegyünk neked: Indiát repülőgépen fogod átutazni! Mit szólsz hozzá?

Walter csodálkozva állt meg.

– Repülőgépen? – kérdezte meglepetve. – Hogyan?

– Na igen, majd Mr. Coyne mindent megmagyaráz!

Az angol elmondta tervét: Mint a repülőtársaság igazgatója, felajánlja Walternek, hogy egyik utasgépen Bombay-ből Ceylonba repülhessen, természetesen ingyen! Az úton különféle indiai városokat szemlélhet meg. Az utat úgy osztották be, hogy három nap alatt érjen Ceylon-ba. Ott, Colombóban megint felszáll a Lincolnra és továbbutazik, – „mintha mi sem történt volna” – fejezte be mosolyogva.

– Édesapádnak már táviratoztam – jegyezte meg a konzul – ugyanis biztosra vettem, hogy elenged. Hiszen ez a tudósításaidnak is nagy előnyére fog válni. Gondold csak el, ha az emberek azt olvashatják, hogy hogyan repülsz át Indiát! – Nos, mi a véleményed?

Walter meglepetésében csak ennyit tudott dadogni:

– Hálásan köszönöm, kész örömmel utazom!

Az urak elhatározták, hogy délután négy órakor eljönnek érte, hogy magukkal vigyék a Scotland Hotelbe, a diner-hez. Az éjjelt is ott fogja tölteni. Holnap reggel nyolckor lesz az indulás. A gépet már ma is megtekintheti a repülőtéren. – A búcsúzásnál dr. Steinkasserer kezet nyújtott Walternek és így szólt:

– Kinyomattam az újságokban, hogy délután négy órakor hagyod el a Lincolnt és szállsz partra, így most szabad vagy és zavartalanul megtekintheted a várost.

– Hálásan köszönöm! – felelt Walter.

– Viszontlátásra!

Az urak leszálltak a motorcsónakba és Walter utánuk integetett, amíg el nem tűntek egy gőzös mögött.

Tíz órakor dr. Schlagenberg a fiúval elment a városba. Megtekintették a pompás épületeket és megebédelték a nagy jezsuita kollégiumban. Ha sejtették volna a kollégium tanulói, hogy az a „boy”, aki az idegen páterrel a kertben sétál, Walter Klinger, a világutazó, akinek megérkezését olyan feszülten várták! De Walter nem árulta el magát, mert akkor egy sereg autogramot kellett volna adnia, és erre már igazán ráunt.

Az étkezés után dr. Schlagenberggel kiment a repülőtérre. A bejáratnál igazoltatták őket. Ót perccel később már az óriási csarnokban, a hatalmas repülőgép előtt álltak. Egy úr mindent megmutatott és megmagyarázott nekik: a motort, a pilótafülkét, az utas kabint, a kis ebédlőt, a csomag- és élelemraktárt. Walter reszketett örömeiben, ha arra gondolt, hogy holnap ő fog ebben a gépben India pálmaerdői fölött repülni. Itt tudta meg, hogy maga Mr. Coyne fogja elkísérni.

Három óra felé visszatért a Lincolnra. Ott elrendezte a kabinját, elolvasta a befutott sürgönyöket és táviratozott édesapjának. Az utolsó napokról szóló tudósítást már reggel föladta.

Pont négy órakor érte jött a motorcsónak. A fedélzeten számos utas állt. Mind tőle akart elbúcsúzni. Kezet szorított velük, aztán dr. Schlagenberghez lépett:

– Viszontlátásra, tisztelendő úr!

– Szerencsés utazást, Walter! Vigyázz magadra! Viszontlátásra Colombóban!

Bensőségesen kezet szorítanak egymással. Azután a fiú leszállt a csónakba és visszaintegetett, amíg a Lincoln el nem tűnt szeme elől...

Dr. Schlagenberg a korlátnál állt és a város felé nézett. Távolról hallotta az örömjongást, amellyel a tömeg a kikötőben a legfiatalabb tudósítót fogadta. Vajon gondol-e Walter a forgatagban és a sétarepülés alatt arra, amit az utolsó hetekben lelkében átélt és tanult? Vajon kicsírázik-e a mag, melyet Isten kegyelme hintett lelkébe? ...

Este hat óra felé felüvöltöttek a Lincoln szirénái. A gőzös lassan siklott dél felé, ki a nyílt tengerre. – Dr. Schlagenbergnek lépten-nyomon hiányzott fiatal barátja. A többi utasnak szintén. – Másnap reggel nyolc órakor arra gondolt a Páter, hogy Walter éppen most szállt fel Bombay-ből. Lelki szemei előtt igen gyakran felbukkant a fiatal világutazó alakja. Két hatalom küzd a fiú lelkében a győzelemért. Vajon merre fog a harc eldőlni?

Még le sem szállt az est, mikor dr. Schlagenberget máris nagy öröm érte: Egy boy szaladt felé a postahivatal irányából és egy rádiogramot nyújtott át. – A Páter felszakította a borítékot:

„Szerencsésen megérkeztem Haidarabadba. – Sok üdvözet, hálás Walterja.

Repülőgépen a Szigetek Gyöngye felé

Pénteken, december 21-én reggel hét órakor a Lincoln befutott Colombo kikötőjébe. A kikötő bejáratánál, a hatalmas gát mögött egy amerikai hadihajó horgonyzott. Mikor a Lincoln szorosán mellette elhaladt, a csatahajó fedélzetén egy szakasz tengerész állott, akik tisztelegtek a gőzös csillagos lobogójának. A szirénák mindkét hajón üvöltöttek, a parancsnoki hídon álló tisztek sapkájukhoz emelték kezüket. A hadihajó páncéltornyából füstfelhők villámlottak elő és egy ágyúlövés dübörgőit végig a tengeren.

Mr. Davis gyönyörködve nézte végig a jelenetet és most a mellette álló dr. Schlagenberghez fordult:

– Ugye nagyszerű?

A pap bólintott.

– Máskülönb, doktor úr, mi van fiatal barátunkkal? Hol bujkál Colombóban?

– Még nem érkezett meg – felelt dr. Schlagenberg. – Tegnap este kaptam tőle egy rádiogramot: A repülőgép csak ma reggel tíz órára jön át Kandy-ből Colombóba. Délben

ünnepi bankett lesz a Viktória-szállóban. Walter röviddel a Lincoln indulása előtt, tehát négy és öt között száll hajóra.

Mr. Davis felesége és Edith felé fordult:

– Hallottátok, Walter tíz órakor érkezik Colombóba! Ne menjünk elébe?

– De igen, apa, gyerünk elé! – kiáltott Edith.

– Doktor úr, nem jönne velünk?

– Köszönöm! – felelt dr. Schlagenberg – de délig a hajón maradok. Hiszen a fiút megrohanják az újságírók. Kétlem, hogy egyáltalán közelébe tudnánk férközni.

Mr. Davis kibérelt egy motorcsónakot, majd feleségével és leányával elment a városba. Dr. Schlagenberg pedig fel és alá sétált a fedélzeten és breviáriumozott.

Már féltíz is elmúlt, mikor gyöngye zúgás hallatszott a levegőből. Ott, fönna a kék égen egy repülő körözött. – Walter gépe! – gondolta a Páter és kivette messzelátóját a börtökből.

A gép elnyújtott dugóhúzókkal siklott a mélybe. A repülőgép egyre láthatóbbá vált, egyre mélyebbre és közelebbre szállott... Egyszerre eltűnt a kikötőnegyed pálmái mögött. – Dr. Schlagenberg megint eltette a távcsövét és tovább imádkozott. – Ekkor hirtelen dübörgés és ropogás támadt. A repülőgép a hajó felé közeledett, – alig nyolcvan méternyire a víz fölött szállt, egyenesen a Lincolnnak. A hajó fölött nagy kört írt le. A légsavar dübörögve szántotta a levegőt. A gép törzsének mindenegyres ablaka tisztán látszott. És csakugyan: Az egyik ablakból kis, fehér kendőcske lobogott föl és le, föl és le.

Dr. Schlagenberg előhúzza zsebkendőjét és felinteztetett, – a tiszték és a legénység sapkáját lengette, – a sziréna háromszor bűgött fel, de éles sivítása elveszett a légsavar zajában.

A repülőgép körülrepülte a gőzöst, azután a város felé fordult és száguldó iramban eltűnt a tetők és kikötőépítmények mögött.

Colombo repülőterén mozgalmas élet uralkodott. Száz és száz ember tolongott a kerítésrács mögött. A tribünökön filmezőgépekkel felfegyverzett tudósítók álltak, a hangár előtt egy csoport úr beszélgetett: az osztrák konzul, az újságírók, közöttük állt Mr. Davis feleségével és leányával.

Röviddel féltíz után a felhőtlen égen, kelet felé fekete pont jelenik meg és szemmel láthatóan növekszik. A távcsövön keresztül már láthatóvá válik a törzs és a szárnyak. Nemsokára szabad szemmel is kivehető a gép körvonalai. Halk surrogás hallatszik.

A tömeg feszülten követi a repülőgépet, amint a város és a kikötő felett köröz. – Végre a repülőter felé száll. Fűlsiketítő dübörgés támad, – azután hirtelen csend. A hatalmas gép simán, méltóságteljesen ereszkedik alá. A kerekek már a fűvet súrolják, – még egy-két méter – a csavar utolsókat fordul... És most a gép mozdulatlanul, nyugodtan áll a széles mezőn.

A repülőter hivatalnokai a géphez sietnek, mögöttük a fényképészek. Egy férfi felugrik a vaslépcsőn és felnyitja a kabinajtót. Az ajtóban két alak jelenik meg. Azonnal tucatnyi erős marok ragadja meg és emeli le őket: Mr. Coyne-t és Klinger Waltert, a világutazót!

A tömeg dörgő éljenzésben tör ki, mindenütt kalapok, zsebkendők lobognak. A fiút pillanatok alatt számtalan nevető arc veszi körül, mindenki kezét nyújtja, hangok és kérdések egész keresztüze ostromolja. Ő maga Mr. Coyne mellett áll és mindenfelé integet.

– Good morning, Walter! How are you?

Walter villámgyorsan megfordul. Ezt a hangot ismeri! – Háta mögött Mr. Davist pillantja meg. Az olajkirály arca széles mosolyra húzódik, mellette felesége és Edith áll. – Örvendezve ráz kezét mindhármukkal. Most már megint jól érzi magát. Igazán nem gondolta, hogy ennyire ragaszkodik a hajóhoz és az utasokhoz! Csak az utolsó napokban ébredt ennek tudatára. Milyen gyakran vágyódott az ismerős arcok után!

– Walter, – szól Mr. Coyne – ha valakit meg akarsz hívni az ünnepi bankettre a Lincolnról, akkor írd föl a nevüket egy papírlapra. Majd elhívatom őket.

Walter szeme fölcsillan:

– Mr. Coyne, itt van mindjárt egy úr: Mr. Davis, feleségével és leányával!

Az angol meghajol és kezet nyújt Mr. Davisnek:

– Van szerencsém önöket, Mr. Davis, Mrs. Davis és Miss. Davis, Walter nevében az ünnepi bankettre meghívni. Viktória Hotel, tizenegy óra.

– Thanks! Alright! – feleli az amerikai és kezet ráz Mr. Coyne-nal. Azután jobbát Walter vállára teszi, olyan büszkén és boldogan, mintha saját fia volna.

Közben Walter három nevet írt be jegyzőkönyvébe: dr. Schlagenberg, – dr. Ogi, Donnelly kapitány. – Kitépi a lapot és átnyújtja Mr. Coyne-nak.

Félórával később három úr távozik motorcsónakon a Lincolnról: egy kapitány, egy japáni és egy katolikus pap.

A Viktória-szállóban elhangzottak a beszédek, az újságírókat kielégítették, a sok kérdésre megfeleltek.

Walter elbúcsúzott a társaságtól, aztán mélyen fellélegzett. Végre nyugodtan megtekinthette Colombót és környékét.

Gépkocsiban ült, Mr. Coyne és dr. Schlagenberg között. Annyi mindent szeretett volna mondani a papnak az elmúlt napokról! De majd eljön annak is az ideje, most az a fontos, hogy nyitva tartsuk a szemünket. – Pompás villanegyedeken haladtak keresztül, ahol a gazdagok házai buja pálma lugasok közül integetnek, körülöttük virágágyak és zöld pázsit. A gépkocsi erdőkhez hasonló ligetek között kókuszpalmák, hatalmas gumiakácok alatt robogott végig. Az utak nagyszerűek: portalanok, kátrányozottak.

Egy órai száguldás után a gépkocsi egy kis faluban állt meg. Ideje volt, hogy visszaforduljanak! A palmák és ültetvények zöldje között a szingalézek fehér, tiszta házikói világítottak. – A vezető hátrafordult:

– Parancsolnak az urak friss kókusztejet?

Hogy kér-e Walter? – Természetes, hogy kér. Igazi, friss kókusztej! Ezt nem mulaszthatja el! – A vezető odaszólít néhány barna, félmeztelen kölyköt, akik a házak előtt ténferegtek. Egy-két pillanat és máris a kókuszpalmák karcsú törzsén termettek és gyorsan megindultak fölfelé. Akárcsak a hernyók – egyre magasabbra. Walter majdnem megijedt, amikor megpillantotta őket fönny a magasban, a fák koronái alatt. És máris zuhogtak lefelé a diók. – A fiúk sietve lemásztak és a gépkocsihoz vitték a gyümölcsöket. A vezető egy kalapáccsal feltörte a héjukat. Walter fölszűrte a finom, kissé csípős nedvet. A tej langyos, de nagyon ízletes volt. – Ivott és ivott vég nélkül. Szívesen kiitta volna az egész diót, de túl sok volt. Odanyújtotta az egyik barna legénynek. Az meg csámcsogva tovább ivott.

Röviddel öt óra előtt a gépkocsi megállt a kikötő bejáratánál. Mr. Coyne elkísérte vendégeit az indulásra kész Lincoln fedélzetére. Walter hálásan mondott köszönetet az angolnak, aki lehetővé tette, hogy repülön tekinthesse meg Indiát, és aki barátjává fogadta. Egy utolsó kézszorítás, – a motorcsónak Coyne-nal elzúgott a város felé. A Lincoln fedélzetén pedig felüvöltöttek a szirénák. A kapitány jelzéseket adott a parancsnoki hídról és az óriásgözös lassan elhagyta a szigetek gyöngyének kikötőjét...

Mikor Walter először lépett be újra kabinjába, úgy érezte, mintha az elmúlt napok csak egy távoli, szép álom lenne. A hajón megint a régi, megszokott élet fogadta.

Karácsony a nyílt tengeren! December 24-én kora reggel óta az ünnepségre készülnek. Az ebédlőszalon virág- és zászlódíszben pompázik. A fagyöngy-ágak között japáni lampionok függenek, a zeneemlévénnyel izlésesen feldíszítették palmákkal, girlandokkal és zászlókkal.

Este, diner után lesz a nagy karácsonyi ünnepség! A hölgyek örülnek a táncnak és megbeszélik, hogy milyen ruhában fognak megjelenni.

Lunch után Walter dr. Schlagenberggel a fedélzeten fekszik és figyelmesen hallgatja a szentjé történetét, mint ahogyan anya mesélte el régen ... Szent Lukács evangéliumát... a három karácsonyi miséről... és a nagy karácsonyi ünnepkörről az Egyházban.

– Tisztelendő úr, – szólal meg Walter, mikor a Páter bevégezte mondanivalóját – mikor mondja el holnap a három misét?

– Hat órákor, hétkor és tízkor.

– Eljöhetek az első misére?

– Természetesen, nagyon fogok örülni.

A diner véget ért, a karácsonyi pudingot elvitték, a zenekar játszani kezd: mindegyik nép közös karácsonyi dala kél szárnyra ... A hölgyek és urak hallgatagon ülnek asztaluknál és ünnepélyes arcot igyekeznek ölteni, majd gondolkodva néznek poharaikra ...

Stille Nacht, heilige Nacht! ... Egy dán gyáros halkan zümmögi a dallamot és idegesen dobol ujja-hegyével az abroszon. – Elmúlt időkre gondol... Még Monsieur Filippi, a nyugalmazott görög tábornok is, aki különben olyan vidám és beszédes, komolyan és ünnepélyesen néz a mennyezetre. Azután hirtelen Walterhez fordul és odasuttogja:

– Mon Dieu, micsoda gyönyörű ének volt ez! Sokszor hallottam, mikor Németországban és Ausztriában voltam!

Az énekek elhangzottak. – Az emberek fellélegzenek és egy ideig a karácsony csodálatos poéziséről beszélgetnek. Azután a hölgyek megint nevetnek és tréfálkoznak, az urak finom szivarra gyújtottak és cocktailt iszogatnak. A zenekar gyors indulókba kezd.

Kilenc órákor megkezdődik a tánc. – Edith nevetve közeledik Walter felé krémsárga ruhájában. Együtt nevetnek, tréfálkoznak, csevegnek. Walternak egyszer csak eszébe jut, hogy már itt a lefekvés ideje. De nincs elég ereje ahhoz, hogy otthagyja a csalogató szórakozást. Így hát egész éjfélig az ebédlőszalonban marad.

Azután felmegy a fedélzetre. Egy kis friss levegőt szívni! A vakító fény, láрма, tánc, ivás egészen megzavarta.

Az éjszaka gyönyörű! – A hullámok halkan zsongják körül a hajót. A hold fénye sziporkázva csillog a vizén. A zöldeskék égen ezernyi csillag izzik. És köröskörül mély csend...

Szentséges éj! – A fiú lelkén villámként cikázik végig a gondolat: Az óra, amelyben Krisztus, a világ Megváltója született. – Senki sem gondol most erre? – Ott lenn az ebédlőteremben nevetnek és táncolnak! És ő maga...? Csak a véletlen műve, hogy nem maradt tovább lenn.

A harmadik osztály felől hirtelen ének csendül fel. A hangok ezüstangyalokként lebegnek az éjszakában. Ó, mennyire más ez, mint amit előbb a zenekar játszott! – így ünnepli a „csőcselék”, a harmadik osztályban a karácsonyestét!

Walter nem tudja, hogy történt. – De ezt a karácsonyt sohasem fogja elfelejteni: Az énekesek befejezték az első szakaszt és a másodikba kezdtek – ekkor már ott térdelt a korlát mellett, egyedül, a csendes éjszakában, forró arcát kezébe temetve – és imádkozott. Először gyermekora óta! És az Indiai-óceán közepén karácsony lett a lelkében...

Mikor a Páter másnap a csöndes ebédlőteremben első karácsonyi miséjét mondotta, csodálkozva vette észre, hogy fiatal barátja ott térdel a fal mellett. A fiú keze össze volt kulcsolva és nagy tisztelettel nézett az oltárra.

Az olajkirály terve

Walter karácsony napján, az első mise után, majdnem tíz óráig aludt. A harmadik misét a páter a dohányzóban mondta. A fiú megint megjelent. Most vett részt először a hajó hivatalos istentiszteletén. Csodálkozva látta, hogy a terem színültig tömve van: számos ünneplőbe öltözött harmadosztályú utas, a Lincoln kapitánya, két tiszt és vagy egy tucat tengerész; az első és második osztályból is megjelent néhány hölgy és úr. Többnyire franciák és igen sok gyermek. Dr. Ogi is ott volt. – Hát katolikus? – kérdezte Walter magától! Azt már mégsem hiszem! Biztosan csak az ünnepséget akarja megnézni! – Az oltárt gyönyörűen feldíszítették virágokkal és zöld növényekkel. Egy fiatal francia tiszt zongorázott, és a hollandusok karácsonyi énekeket énekeltek.

Az úrfelmutatás elmúlt, a csengő áldozásra hívott. A pap elmondta az imádságokat, azután a kehely fölé tartotta a kis, hófehér ostyát: Domine non sum dignus ...

Walter igen elcsodálkozott, mikor látta, hogy igen sokan mennek az oltárhoz. Az asszonyokról nem is szólva! De a férfiak! A kapitány, egy tiszt és öt matróz! A francia hadnagy! Hús hollandus a harmadik osztályból! És dr. Ogi! Szóval mégis katolikus!

És Bécsben mindig azt gondolta, hogy csak az asszonyok futnak a papok után, csak ők járnak áldozni! De férfiak, – sőt tiszték! Ez új volt számára. De miért nem látott azelőtt ebből semmit? – Miért kellett neki otthon édesanyja hitét szégyellnie? Miért kellett neki a katolikus vallást kicsúfolnia és megvetnie?

Mikor az istentisztelet után felment a fedélzetre, már Szumátra őserdővel borított partjai, pálmák és dombok integettek feléje. A Lincoln bekanyarodott a malakkai tengersizorba. – Walter a sétatéren találkozott dr. Ogival. Csatlakozott hozzá és együtt sétáltak fel és alá.

– Nem is tudtam, hogy doktor úr katolikus!

A japáni elmosolyodik:

– Én sem tudtam, hogy te is az vagy. Különben még most sem tudom biztosan, csak úgy gondolom.

Walter elvörösödik. Most mit tegyen? – Szívében két világ áll egymással szemben. Merre felé hajoljon? – Rövid küzdelem, – azután kissé zavartan bólint:

– Igen, katolikus vagyok... Japánban is sok a katolikus?

– Nincs nagyon sok, de egyre nő a számuk.

Népünk sorsa függ attól, hogy hogyan fejlődik Japánban a katolikus Egyház.

– Ezt nem értem.

– Hát azért, mert a katolikus vallás komolyan veszi az evangéliumot és a felebaráti szeretetet. Igaz, hogy ugyanígy tesznek a nemes protestánsok is, de a nagy sajtó- és üzletemberek kereszténysége nem ér fabatkát sem. Az ő evangéliumuk a tőzsdei árfolyam. Gyáraikban a legvégsőig kihasználják a kulikat és munkásaikat. Ezt majd te is észre fogod venni, ha nyitva tartod Kínában a szemedet. Ezek az európai „keresztények” kényelmesen üldögélnek az engedményes területeken, körülsáncolják magukat ágyúkkal és gépfegyverekkel és közben kiszívják a vért a nép ereiből. És a világsajtó mindezt természetesen egészen rendjén valónak találja; hiszen az ő zsoldjukban áll.

Walternek megint apjára kellett gondolnia.

– És a katolikusok mások? – kérdezi kissé ingerülten.

– Legalább is Ázsiában igen. Európában is a legtöbb. Természetesen Európában is vannak úgynevezett katolikusok, akiknek legjobb lenne, ha letennék ezt a nevet; csak szégyent hoznak vallásukra. De hiszen mindezt te is megállapíthatod, ha Bécsre gondolsz!

Walter tűzpirossá válik. Egy japánnak kell őt erre figyelmeztetni! De végeredményben nem is tud védekezni. Nagyon is jól tudja, hogy a férfinak igaza van! ...

A fiú egész nap erre a beszélgetésre gondolt. Valóban ilyen könyörtelenek az üzletemberek? – Talán Mr. Davis is...? Ekkor nagyszerű ötlete támad: Majd elevenjére tapint az olajkirálynak! Egy ilyen tizenöt éves világcsavargó sok mindent megengedhet magának!

És csakugyan! Este, a diner-nél Walter hirtelen barátságos mosollyal Mr. Davishez fordul:

– Sok munkása van a vállalatban?

Az amerikai elneveti magát:

– Hát, mondjuk, vagy tizenkétezer!

– Hogy élnek ezek a munkások?

Mr. Davis felvonja a szemöldökét.

– De fiam, hát honnan tudnám ezt! Hiszen nem is győzném idővel, ha törődnék ezekkel a kanadai és mexikói emberekkel! Megkapják a bérüket és punktum!

– De ha nem elég a bér asszonynak és gyerekek? ...

Az olajkirály összeráncolja a homlokát.

– Na, hallod, fiam, ehhez semmi közünk! Álljanak odébb! – Érzelmekkel senki sem megy sokra a kereskedelemben.

Walter másra tereli a szót. Eleget tud ...

Singapur!

December 26-án délben egy órakor a Lincoln átszelte a pompás tengerszorost és befutott az öbölbe. A várost éppen egy tropikus zápor söpörte végig. Ezek a vidékek néha naponta három-négyszer is kapnak ilyen kis zuhanyt. Húsz perccel később már megint a nap nevet le a kék égről.

A Lincoln két másik hajóóriás között állt a betongát elé. Walter a fedélzeten állt és pénzdarabokat dobált a hajót körülözönlő maláj koldusoknak. A barna kölykök villámgyorsan ugrottak a vízbe, hogy megkaparintsák a pénzdarabot. Egyetlenegy sem szalasztottak el.

Végre két óra felé felbúg a sziréna: Szabad az út a partra! – Walter leszalad a kabinjába, felkapja a parafa sisakját, átveti vállán a fényképezőgép tartósíját és zsebre vágja a tárcáját. – Már a csapóhídon is áll. Tizenöt méterrel előtte, pontosan a gát szélénél cserkészek állanak kettős sorban. Mögöttük hatalmas tömeg. A cserkészek tisztelegnek. A tömeg ujjong, dörgő éljenzés hallatszik az egész gát hosszában ...

Walter az osztrák konzulnál ebédelt meg, azután megtekintette a várost. Négy különböző világ keverékét találta meg benne. Előkelő európai szállók mellett kínai teaházak álltak. Egy hatalmas áruház előtt kínai rizsárus áll, vállán a rúddal, amelyen a rizses fazekak és gyümölcsök hintáznak. Nehézkes ökrösszekerek mellett előkelő gépkocsik suhannak el, köztük rohanó kulik húzzák kétkerekű kordéjukat, a riksát. És a nagy forgatag közepén a villamos sínek nélkül száguld.

Még néhány lépés és Walter a nagyváros rohanásából a béke csöndes világába kerül: A katolikus székesegyház emelkedik előtte. A mennyezeten ezüst szalagok függenek, a főoltáron a Jó Pásztor képe. – A katedrálissal szemben a gyermek Jézusról nevezett nővérek hatalmas háza emelkedik. – Több mint ezer gyermek, árvák, nyomorékok, lelencek találhatnak itt menedéket. A kicsik boldogan, elégedetten játszadoznak a világos, napos kertben.

Egy osztrák nővér kalauzolja őket a nagy termeken keresztül. És a fiú, aki csak megvetően mosolygott, ha Bécsben egy női szerzetest látott, most félénk csodálkozással nézi a csendes, barátságos apácákat. – Búcsúzaskor zsebpénzének felét, harminc dollárt hagy a gyermekeknek.

Azután bámulva sétál a botanikus kertben. Otthon, Bécsben most biztosan mindent jég és hó borít. De itten örök tavasz virít...

December utolsó felében Walter mindennap dr. Schlagenberggel ült a fedélzeten. És mialatt a Lincoln unottan szelte a kínai tenger hullámain, a fiú megtanulta becsülni gyermekségének hitét. Lelkében egy új világ alakult ki. Végre megtalálta a hidat, amely gyermekkorát jövőjével kötötte össze: A bátor fellépést, amellyel katolikus hitét kötelel nyíltan megvallani.

A Lincoln utasai a Szilveszter estét tánccal és vidám szórakozással ülték meg. Edith Walter mellett ült és elmesélte, miféle tervei vannak a jövő évre: Apa egy kis állatkert fog csináltatni a számára. Ott majd fiatal orosz- és tigriskölyköket fog szelídíteni és etetni és az autójába is beülteti őket. Juj, de rendes lesz!

Mi. Davis a kövér hollandussal tárgyal a petróleumról: jó kilátásai vannak újévre! Öt hónapig küzdött súlyos veszteséggel a konkurensok ellen. Most már mind tönkre ment. Potom pénzért kótyavetyélték el a petróleumforrásokat. Ezeket most mind zsebre vágja, persze kerülő úton! Két hét alatt lassan felemeli az árakat. Február közepéig minden veszteségét fedezi, azután óriási lesz a nyereség ... Igen, szerencsét kívánhat magának az új esztendőre, csinos kis darabbal haladt előre az üzletben.

Pár perccel tizenegy után Walter elhagyja az ebédlőszalont. Edith utána siet.

– De maradj már itt legalább éjfélig! Hisz csak most jön a java! Úgy szeretnék veled beletáncolni az újévbe.

Walter nevet:

– Köszönöm, Edith, de ezt inkább egyedül csinálom!

A kislány megdöbbenve néz utána:

– Te csúnya, csúnya fiú!

Pontban tizenkét órakor a sziréna belebődül a csöndes éjszakába. Így üdvözli az új esztendőt. Az első osztály ebédlőszalonjából zúgó hangok, pohárcsörgés és vidám nevetés hallatszik.

Sok szerencsét! Szervusz! Boldog újévet! – Walter a kabinjában, ágya előtt térdel, karját a puha paplanba túsza és rövid fohással kéri Isten kegyelmét és áldását...

Január másodikán reggel nyolc órakor a Lincoln Hongkong kikötője felé közeledett. Köröskörül kis sziklazátonyok, puszták, lakatlan szigetek bukkannak ki a tengerből. A hullámok kéken csillogva ölelik körül őket és zúgva csapnak fel a barna sziklákra.

Tíz óra tájban a gőzös befutott Hongkong pompás, természetes kikötőjébe. Walter a fedélzeten állt és a gyönyörű környéket szemlélte. A kis és nagy hajók százával horgonyoztak a kikötő kék, sima tükre. A sziget belső oldalán pedig a város terült el a lejtők mentén, dús kertek és lugasok között.

A Lincoln éppen a kikötőgát szélén állt meg. Hatalmas emberáradat rohanta meg a gőzöst: kulik, tisztviselők, az utasok rokonai és barátai. Ekkor Edith odafutott Walterhez:

– Walter, itt az idő! Azonnal indulunk. Gyere!

Walter utána sietett. El kellett mennie Mr. Davisékkal a városba. Ugyanis az olajkirály céljához érkezett és erre a napra még meghívta a fiút. Gépkocsival mentek a Victoria Hotelbe, ahol Mr. Davis már előzőleg lefoglalta a szobákat. Ebéd után együtt megnézték a várost. Edith nem tárgított az oldala mellől. Hiszen ez volt az utolsó nap!

A búcsúzás pillanata nagyon gyorsan közelgett. Davis néni megragadta magához szorította és Edith elszontyolodva nyújtott kezét. Walternek meg kellett ígérnie, hogy feltétlenül meglátogatja őket, ha Chicagóba érkezik. Edith kikísérte a gépkocsihoz. Mikor kiléptek a kapun, ezt súgta neki oda:

– Te Walter, apának van egy nagyszerű terve! Elkísér a hajóig és ott közli majd veled! Közben, olyan csintalanul és sokatmondóan mosolygott, hogy a fiút igazán kíváncsivá tette.

Mr. Davis már a gépkocsiban ült. Walter utoljára fogott kezét Edithtel.

– Isten veled! Viszontlátásra!

– Isten veled, Walter, viszontlátásra Chicagóban! De föltétlenül!

A gépkocsi elrobog. A kislány utána integet és Walter visszainteget, amíg csak el nem tűnik szeme elől. Azután leül Mr. Davis mellé. Micsoda újságot tartogathat számára?

Az olajkirály egy ideig gondolkodva néz a távolba. Újjaival idegesen dobol az ablakon... azután hirtelen a fiúhoz fordul, hangjában gyöngye izgalom remeg:

– Walter, itt a hajón ismertük meg egymást. Te pompás fiú vagy, ügyes, egészséges, okos. Kár lenne, ha nem vinnéd sokra! Volna egy ajánlatom számodra. Ha befejeztél világutazásodat, gyere el hozzánk, Chicagóba! Kitanítlak az üzletben. A fiam, sajnos, nem ütött rám, nem „business” ember! Inkább a könyveit bújja. – Na, hiszen érted, mit akarok mondani! – Edith is nagyon örülne.

Walter eltátja a száját és tág szemekkel bámul Mr. Davisre. Az Isten szerelmére, igazán komolyan gondolja? Nem azt akarná ez jelenteni, hogy belőle is olajkirály legyen egyszer és feleségül vegye Edithet? ... Egy dollárhercegnő férje és milliomos! – A fiú úgy érzi, mintha egy fojtogató kéz nehezedne a torkára. Borzongatóan édes érzés fut át rajta: – Amerikai milliomos!

Mr. Davis feszült várakozással néz Walter arcába.

– Nos, mit szólna hozzá?

– Nagyon köszönöm önnek, Mr. Davis, – azt hiszem, – nem tudom, – úgy meg vagyok lepve ... Az édesapám ...

Az olajkirály bátorítólag vállon veregeti.

– Na, csak gondold meg a dolgot! Hisz van még időd! Úgyis meglátogatsz bennünket, ha Chicagóba érkezel. Ott majd tovább tárgyalhatunk!

A fiú bólint és halkán, égő arccal dadogja:

– Mr. Davis, hálásan köszönöm! – Azután egy ideig maga elé bámul... Lelkében új, vakító fényességű nap kel fel és fényével elhomályosítja Isten csillagait...

A gépkocsi megáll a kikötőgát szélén, Walter kiugrik belőle és búcsúzásul kezét nyújt az olajkirálynak.

– Isten veled, Walter, viszontlátásra! És még egyszer üdvözzölj nevemben az utasokat!

A fiú keze megremeg az amerikai tenyerében. Bólint.

– Viszontlátásra! – Egy utolsó kézszorítás, – a gépkocsi elrobog. Az olajkirály még egyszer visszaint: Good bye!

Walter azt hiszi, álmodik, és utána néz a gépkocsinak, amíg el nem tűnik a raktárak mögött. Hát csakugyan, csakugyan komolyan gondolja az amerikai?

A fiún gyöngye remegés fut végig. Szemét behunyja, mintha valami vakító fény kápráztatná, és kifejezéstelen arccal bámul a földre. Csak lassan és homályosan kezdi érteni, hogy mit jelent az amerikai ajánlata. Lelkében varázsos, csalogató képek bukkannak fel, mint ködnyalábok egy sziklaszorosban. Már látja is magát mint milliomost egy pompás palotában, ünneplik, becsülik, gazdag és boldog ...

Egyszerre hangos kiáltás rezzenti fel álmodozásából. Ijedten ugrik félre: egy kuli rohan feléje, maga mögött súlyos terhet húz talyigáján. Piszkos, sovány arcát izzadságcseppek szántják keresztül-kasul, lélegzete rövid, fűtülő lökésekkel tör elő melléből. Az utolsó pillanatban óriási erőfeszítéssel meglassította rohanását, nehogy legázolja a vigyázatlan fiút, aki nem hallotta meg a figyelmeztető kiáltást. Szorosan Walter mellett siet el, és közben egy pillanatig néma, szemrehányó tekintettel illeti a fiatal európaiat.

Walter elvörösödik, lesüti szemét és villogó fogait szégyenkezve vágja puha, dacos alsóajkába. Pompás álmái kellemetlen, keserű áradatban vesznek el. – A kínai már régen eltűnt a közeli raktár forgatagában. De a pillantása! Ez a fásult, kifejezéstelen izzás fáradt, eltorzult arcában!

Az ijesztő torzkép ellenséges, fenyegető kísértetként lebeg Walter szeme előtt. Hiába hunyja be szemét, nem ér semmit. A sötétből is a néma szemrehányás bámul felé. Szinte úgy hallja, mintha hangok ütnék meg fülét: Nézd ezt a kínait! Ha olajkirály leszel, te is így fogsz munkásaiddal bánni, mint Mr. Davis és mind, a többi üzletember! ...

Walter dacosan rázza meg a fejét. Szája széle lassan, csendesen legörbül és arcának elkínzott, gyötrődő jelleget ad. El ezekkel a buta gondolatokkal!

De nem mennek el: Hát félredobod ideáljaidat, melyekről csak most, az utazás alatt fedezted fel, hogy legnagyobb kincseid? Néhány millió dollárért eladod a lelkedet, felebarátaid boldogságát! Gondolj a szavakra, amelyeket Mr. Davis mondott neked, mikor munkásairól beszélt! Ha olajkirály leszel, te is ugyanígy fogsz tenni. – Nem tehetsz másképp!

A fiú a vad lelki tusa közben összeszorítja fogait, keze ökölbe szorul. Mind a két nap világítson neki az útján! – „Nem szerezhetek munkásaimnak szép, boldog életet? ... Nem lehetnék katolikus és milliomos egy személyben?”

„Nem, nem lehetsz!”

„De igen, lehetek!”

„Sohasem!”

„És mégis az leszek!” – Félig lezárt szemhéjai megrándulnak a barna szemek villámmainak tűzésében. Ugyanígy állt Walter akkor, Bécsben, apja előtt, mikor a világutazást egy másik fiúra akarta bízni! Most két eszményért dűl a küzdelem, amelyek egymást akarják kiszorítani...

A kikötő tarka forgatagában ragyogó napsugár özönli el. A Lincoln szirénája üvölt. A gőzös kéményeiből hatalmas füstfelhők hömpölyögnek elő és feketén húznak el a víz fölött.

Walter mélyen felsóhajt: „Föltétlenül véghez fogom vinni!” Azután lassan elsétál a kikötőhídhöz. Szemében furcsa, dacos fény izzik. És lelke a két eszményt vad erővel egy hatalmas, ragyogó nappá olvasztja össze: Katolikus Olajkirály!...

A kínai milliomos

Január nyolcadikán délután Walter íróasztalánál ül, a sanghaji Hotel Paris előkelő szobájában. Tegnap este érkezett meg Kínába, és hagyta el dr. Schlagenberggel a Lincoln-t. A New York Herald képviselője kísérte el a szállóba. Dr. Schlagenberg a jezsuitáknál lakik Zikawaiban és ma háromkor fogja meglátogatni.

Ezért már reggel meglektintette a várost. Először a külföldi negyedre. – Szeme előtt elsuhant a modern nagyváros minden pompája és fényűzése. Előkelő gépkocsik siklottak el az angolok és franciák palotái előtt. Megcsodálta a gyönyörű kertészleteket és pompás villákat. A bennszülött negyedre nyíló kapukat angol és francia katonák őrzik, és minden avatatlanak megtiltják a belépést.

Azután a dokkok és hajóművek mellett, a gyárak között ment át. Ezer és ezer kínai dolgozik itt éjjel-nappal az európaiak szolgálatában – sovány éhbérért. Dr. Ogira gondolt és ezért alaposan kinyitotta szemét. Utálat és düh fogta el, mikor észrevette, hogy milyen kegyetlenül bánnak a munkásokkal. Mint a kutyaikkal!

Azután a kínai város szegénynegyedén ment át! Borzongva gondol rá vissza. Piszok és nyomor! Szegény, félmeztelen gyerekek szaladtak utána kéregetni. Nyomorékok és betegek ültek az utcáskokon és torz tagjaikat mutogatták. Vakok kiáltoztak könyörületet adományokért.

– Oh, – szólalt meg nevetve kísérője – itt aztán elég alkalmat találhatsz az alamizsnaosztásra! Sanghajban minden tízedik kínai vak!

Ó, nagyon is kinyitotta a szemét! Hazafelé menet olyan jelenetet látott, amelyet egész életében nem fog elfelejteni: Egy kínai kuli, roskadozva súlyos terhe alatt, leült egy előkelő nyaraló lépcsőjére, hogy kipihenhesse magát. – Egyszerre felpattan az ajtó, egy dühöngő európai perdül ki rajta, ráüvölt a kínaira, szidja, mint a bokrot: „Piszok, szemtelen népség, – ráül a lépcsőre, – aljas csöcselék, – bemocskolja az egész házat!” – A kuli ijedten felugrik, és fáradtan tovább vonszolja magát terhével.

Walter mindent bejegyez jegyzőkönyvébe, amiből majd a tudósításokat fogja összeállítani.

Három óra. – Valaki kopog az ajtón. Walter nem mondja, hogy „szabad”, maga siet az ajtóhoz és szélesre kitarja: P. Schlagenberg, az egyetlen jóbarát ebben a messze, idegen országban! Szeme boldogan csillog, mikor üdvözlí a Pátert. Végre újra együtt ülhetnek, mint ahogyan a gőzösön szokták mindennap. Walter olyan jól és biztosan érzi magát. Úgy örült ennek a viszontlátásnak egész nap, mint egy kisgyerek.

– Hogy vagy, Walter? Sok mindent láttál már ma?

A fiú elmeséli élményeit... Szavaiban halk, szinte öntudatlan kérdés rejtőzik: Páter kérem, az amerikaiak és európaiak, az üzletemberek kiszívják az ország véré, a népet nyomorba és borzasztó rabszolgaságba döntik. Nincs senki, aki tiltakozna ez ellen? Aki nemes és más utakon jár?

A pap megérti a néma kérdést.

– Walter, szabad leszel holnap? Nem lehetnék egy napon keresztül én a vezető?

Walter boldogan bólint:

– Hogyne, tisztelendő úr.

Akkor majd holnap meglátogatjuk Lo-Pa-Hong urat és délután megtekintjük a jezsuita kollégiumot!

– Ki az a Lo-Pa-Hong úr?

– Üzletember – feleli mosolyogva dr. Schlagenberg. – Egyike Kína leggazdagabb embereinek, több nagy gyár tulajdonosa, három hajóstársaság igazgatója, Sanghaj villamosvasútjának a főreszvényese. Egyszóval milliomos, katolikus és kínai!

– Miért megyünk el hozzá?

– Azt még ma nem árulom el. Hiszen holnap majd magadtól is megtudod. De azután sok más is mesélek majd neked erről az emberről. Rendben van?

A fiú bólint:

– Jó Páter, már nagyon kíváncsi vagyok. Rendes nap lesz a holnapi.

Másnap reggel Walter hat órakor ébresztette fel magát. – Félórával később már indulásra készen áll. P. Schlagenberg pontosan hét órakor feljön hozzá és elviszi gépkocsin.

– Hová megyünk? – kérdezi Walter.

– Lo-Pa-Hong úr lakására. Ma délelőttre az ő vendégei leszünk. Már beszéltem neki rólad. Először misét fogok mondani a kápolnájában. Lo-Pa-Hong úr fog ministrálni! – Azután...

– Micsoda, ez az úr ministrálni is szokott?

– Igen, mindennap ministrál és meg is áldozik.

De hisz ez nagyon érdekes lesz – gondolja Walter. Milliomos, gyárigazgató és közben ministrál a misén!

A gépkocsi díszes villa előtt áll meg. Köröskörül számos hatalmas, modern épület emelkedik.

– Ez az úr lakása? – kérdezi csodálkozva Walter.

– Csak ez az egy épület – feleli dr. Schlagenberg. – A többi mind kórház.

– Kórház?

– Igen. Ugyanis Lo-Pa-Hong a pénzén kórházakat és más intézményeket állított fel, amelyekben naponta közel kétezer szegény kínait ingyen ápolnak és élelmeznek.

Beléptek a villa előcsarnokába. A fiút félénk érzés fogja el. A háttérben kinyílik egy ajtó, – egy kínai férfi jelenik meg és feléjük siet. Kínai viseletben, selyem ruhában van. Simára borotvált arcát feketekeretes szemüveg takarja. Tisztelettel fog kezét a pappal. Azután a fiúra pillant. Dr. Schlagenberg Walterra mutat és angolul mondja:

– Mr. Lo-Pa-Hong, a fiatal világutazó, Klinger Walter!

A milliomos ajkán barátságos, kedves mosoly jelenik meg:

– Welcome to China! – szívélyesen kezét ráz a fiúval. – Olvastam rólad az újságban és nagyon örülök, hogy megismerhettelek.

Tíz perccel később dr. Schlagenberg a szépen feldíszített oltár előtt áll. Walter egy padban térdel, és félénk csodálkozással nézi a kínait, aki gyermeki egyszerűséggel szolgál az oltárnál. A mise után P. Schlagenberg és Waltert előkelő vendégszobába vezetik. Az asztalon már készen áll a reggeli. Lo-Pa-Hong melléjük ül. Walternek az utazásról kell mesélnie. – Később Mr. Lo-Pa-Hong megkérdezi tőle:

– Katolikus vagy?

Walter nem pirul el. Nyíltan tekint a milliomos szemébe és bólint:

– Igen.

A reggeli véget ért. Lo-Pa-Hong elbúcsúzik. A városba kell mennie egy villamostársaság fontos megbeszélésére. Azalatt majd egy orvos átvezeti a két vendéget a kórházakon és a többi épületen.

– Délben majd viszontlátjuk egymást!

Dr. Young, a fiatal kínai orvos megmutatja a Páternek és Walternak Lo-Pa-Hong kórházait és otthonait. Walter egyre növekvő csodálkozással járja a házakat: Mindegyik épület a legkorszerűbben van berendezve, ragyogó tisztaság honol mindenütt; a műtőtermekben Walter ugyanolyan műszereket talál, amilyeneket Bécsben látott. Azután a nagy Szent József-kórház, számtalan betegszobáival, a gyermekkórház, az elmeegógyintézet, a vakok és siketnémák intézete, az ópiumbetegek otthona, a lelencház következett... A felebaráti szeretet városa!

Walter kérdésére az orvos elmagyarázza, hogy a kórházak és a többi intézmény minden szegény számára nyitva áll, legyen az illető akár pogány, akár keresztény, akár katolikus, akár protestáns. Sem az ételmezésért, sem az ápolásért nem kell fizetni. Lo-Pa-Hong úr mindent saját zsebéből fizet.

Most az utolsó pavilonban állnak. Az orvos kinyitja a hosszú terem ajtaját: Hosszú sor ágy, tele beteg férfival. – Gonosztevők! – A milliomos személyesen hozza ki őket a börtönből és ebben a kórházban ápolgatja, amíg meg nem gyógyulnak. Néhány fickó közöttük halálra van ítélve és már régen agyonlőtték volna őket, ha Mr. Lo-Pa-Hong nem vette volna őket magához. De ha jól viselik magukat a gyógyulás alatt, akkor enyhébb büntetést kapnak.

Tíz óra elmúlt. Walter és dr. Schlagenberg újra gépkocsiba ül és Sanghaj legnagyobb épületéhez, az új iskolához hajt, amelyet Lo-Pa-Hong építtetett. Hatalmas épülettömb előtt állnak meg. A közepén van a nagy színházterem, fölötte a kápolna a katolikus tanulók számára. És köröskörül tágas termekben két nagy iskola: egy gimnázium ötszáz tanuló számára és egy ipariskola ugyanannyi tanulónak. Benne van minden szükséges laboratórium, műhely, szertár, tornaterem és játszótér! A műhelyek gépei éppen akkor érkeztek meg Németországból és éppen akkor szerelték fel őket.

Mikor újra visszafelé indulnak Lo-Pa-Hong lakására, Walter így szól:

– Ez a Mr. Lo-Pa-Hong szörnyen gazdag ember lehet, ha ilyen gyönyörű épületeket tud fenntartani és közben még milliomos is!?

Dr. Schlagenberg elneveti magát:

– Na, annyira még nincs! Valójában kevés pénzt tart meg magának. Minden pénzét ezekbe a dolgokba fekteti.

– Miért?

– Mert meg van győződve, hogy mint katolikus férfi, így kell cselekednie. Ezért egész vagyonát felebarátainak jólétére fordítja. Különböznék még nem is néztünk meg mindent. Még tizenöt missziós telepet is építtetett, tehát tizenöt templomot és iskolát, továbbá néhány kórházat, amelyet különböző helyeken, Sanghajn kívül fekszenek.

Walter és dr. Schlagenberg tizenkét órára Mr. Lo-Pa-Hong-nál ebédre hivatalos. – Az étkezésnél a milliomos fiatal vendégének tiszteletére európai öltözetben jelenik meg. Az asztalnál idősebb fiai is helyet foglalnak. Az ebéd megkezdése előtt mindnyájan keresztet vetnek és csendben imádkoznak. Walter követi példájukat. Az első asztali imádság hatéves kora óta!

Mikor Walter két órákor elbúcsúzott Mr. Lo-Pa-Hong-tól, vendéglátója emlékül megajándékozta a fiatal világutazót: pompás kis bőrkazettát adott át neki. – A gépkocsiban Walter azonnal felnyitja a dobozt. Sötétkék bársonypárnán gyönyörű feszület ragyogott feléje.

Este tíz óra.

Walter íróasztalánál ül és égő arccal ír. Mindent, amit ma átélt: Lo-Pa-Hong-ról, a milliomosról, aki mivel katolikus, óriási vagyonát felebarátainak adja. Aki kínai létére megteszi, amit kollégái, a „keresztény” európai üzletemberek elmulasztanak. Aki minden világi elfoglaltsága mellett naponta misén vesz részt, naponta áldozik és búcsúzásul ezüstkeresztet ajándékozta meg. – Mit fog apa ehhez szólani, ha majd elolvassa? – De hiszen

erről apa sem tudott. Ha majd elolvassa ezt a tudósítást, ő is másképpen fog vélekedni a katolikusokról!

Éjfél felé Walter eljutott munkájának végéhez. Még egyszer átolvassa a tudósítást. Így még sohasem írt! Holnap az egészet elküldi! Apa azonnal ki fogja nyomatni és három hét múlva majd olvashatják a bécsiek, hogy mit jelent Kínában katolikusnak lenni!

Saját lelkéből is eltűntek az utolsó kétségek: Ma este megkérte dr. Schlagenberget, hogy segítsen neki; meg szeretne gyónni és áldozni. Igazi katolikus akar lenni, mini Lo-Pa-Hong! Jövő vasárnap fog elsőáldozáshoz járulni.

Az ezüstkeresztet ágya fölé akasztotta. Minden este ez előtt fog imádkozni. Sohasem fog tőle megválni! A fiú boldogan fekszik le. Megtette az utolsó döntő lépést, komolyan vette hitét. Sohasem volt gyáva. Most már keresztültör mindenben! Nem fog meghajolni! Saját útján fog járni, – akkor is, mikor olajkirály lesz!...

Ekkor hirtelen úgy érzi, mintha ágya mellett egy drága, ragyogó alak állna és jóságosan megsimogatja a fejét... Anya!

Két héttel később, mikor Walter éppen egy kis körutazásról érkezett vissza a szállodába, asztalán egy sürgönyt talált. Lázasan sietséggel tépte fel és ezt olvasta: „Lo-Pa-Hong-ról szóló tudósításod, sajnos, nem nyomatható ki. Az illető katolikus érdekeket szolgál. Céljainkra használhatatlan. Apád.”

Kevés fiú sírhatott úgy életében, mint Walter, amikor ezt a sürgönyt elolvasta. – Fájdalmában, és mert szégyellte a saját apját, – a modern világsajtó hazugsága és képmutatása fölötti dühében és mérgében.

Heteken keresztül utazgatott Kínában, mindent nyitott szemmel figyelt meg: És mindenütt ugyanaz a kép fogadta, mint Sanghajban, sőt még súlyosabb mértékben: Az idegen „keresztények” a nép zsarnokai lettek. – Csak a katolikus misszionáriusoknál találkozott boldog kínaiakkal, vidám, elégedett emberekkel, játszadozó gyermekekkel, hálás betegekkel, akiket szeretettel gondoztak. A legtávolabbi falvakban működnek ezek a felebaráti szeretet hősei, távol az otthontól, távol minden fényűzéstől, feleség és gyermek nélkül. Minden munkájuk, imádságuk és gondoskodásuk csak a szegény kínai népért van. A protestáns misszionáriusok nagy része elmenekült, mikor a háború átviharzott az országon. A családjukat kellett biztonságba helyezniük. A katolikus misszionáriusok őrhelyükön maradtak, minden nyomorban és nélkülözésben kitartottak nyájuk mellett. – Ha buddhista boncokról írt volna, – mindent, mindent kinyomtattak volna. Csak mert katolikusokról ír, mert ezek nem követik az üzletemberek súlyos igazságtalanságait, – csak ezért nem szabad ezekről írnia! ...

Walter keserű dühében tenyerébe temeti arcát – zokog és reszket. Most nyíltak ki a szemei! Lelkében pedig egy büszke épület omlott össze: a gyermeki hit a modern kultúra becsületességében és igazságosságában ... Borzalmas óra az, amikor egy fiú lelkében összedül egy egész világ, amelyre sziklaszilárdan épített.

Február tizedikén, este nyolc órakor Walter dr. Schlagenberggel a kikötőhöz hajtatott, hogy elhajózzon Japán felé. A „General Mousson”, a hatalmas francia gőzös már indulásra készen állott. A munkások és kulik elhagyták a hajót. A daruk megfordultak, az utolsó bálák is lekerültek a hajófenékre.

Walter a parton elbúcsúzott az újságíróktól. P. Schlagenberg felkísérte a hajóra. Rövid negyedóráskáig állhatták már csak együtt a fedélzeten. Walter csak most érezte, hogy

mennyire megszerette a Páttert. Ő a legjobb barátja eddigi életében! Mikor utoljára fogott vele kezét, megrándult a szája széle.

– Tisztelendő úr, imádkozzék értem!

– Walter, mindennap meg fogok rólad emlékezni a szentmisémben. Maradj hű és te is imádkozz értem, jó?

A fiú bólint.

– Walter, – szól dr. Schlagenberg – az utolsó hetekben sokat gondolkoztam a jövődről. Hiszen Chicagóban döntened kell. Saját boldogságodról van szó. Ebben egyetlen ember sem parancsolhat neked, még az apád sem. De egy tanácsot adok neked: Ha Chicagóba érkezel, nézz nyitott szemmel körül. Hamar észre fogod venni, hogy mint állnak a dolgok. És akkor, Walter, légy erős, és ne tégy semmit, ami ellenkeznék ideáljaiddal. Majd magad is megérezed azt, hogy mint olajkirály, megvalósíthatod-e terveidet. Ha nem, akkor tudom, hogy inkább lemondasz a milliőről, mint hogy eladjad boldogságodat ...

A Páter nyugodtan és komolyan beszélt. Ezek a búcsúszavai. Walter megérzi. A Páter szavait mélyen a szívébe vési. Ez a tanács lesz a vezérsillaga az elkövetkező hetekben és hónapokban!

A kijáratnál dr. Schlagenberg még egyszer megfordul:

– Walter, üdvözlöd nevében hazánkat, ha hazaérsz! A viszontlátásra – az égből!

A „General Mousson” lassan elfordul a mólóktól és a Hoangho-folyam közepére kanyarodik. A parton emberek kiáltoznak, integetnek, ordítanak. A fedélzeten zene szól. – Walter a mellvédnek támaszkodik. Szemét egy pontra szegezi. – Ott, az embertömeg szélénél egy katolikus pap áll és utána integet.

Háromnegyed órával később a hajó elhalad a két amerikai hadihajó mellett, amelyek a kikötő bejáratát őrzik. – Most már teljes gőzzel szeli a habokat, kifelé tart a nyílt tengerre, Japán felé. A parton számos fénypont villan fel. Mögöttük csillogó köd lebeg Sanghaj házai felett.

Walter még mindig a kínai part felé bámul. Úgy érzi, mintha ezzel a parttal életének egy része is a fekete hullámokba süllyedne. – Isten veled, drága, vidám gyermekkor! Kezdődik a harc.

Gondolatokba merülve megy át a sétafedélzeten a hajóorrhoz. Erről nem integetnek feléje fénypontok. Csak a halvány holdfény ezüstözi be gyöngén a vizet. És a hajó orra zúgva szeli a habokat a Felkelő Nap országa felé.

A Felkelő Nap országában

A „General Mousson” február tizenhatodikán, pénteken délelőtt tíz órakor futott be Yokohama kikötőjébe. Walter szeme elé gyönyörű kép tárult: Köröskörül égbenyúló árbocok és kémények, a parton a legnagyobb japán kikötőváros háztengere, mögötte messzi síkság és a látóhatár szélén, délnyugat felé a Fujiyama, a szent hegy hősipkás orma fehérlett. A vakítóan fehér csúcs élesen vált el a kék égtől.

A gőzös lassan törtetett előre a kisebb-nagyobb hajók között a francia hajóstársaság mólója felé. A zenekar zúgva üdvözölte a nagy japán várost, a gőzsípok rekedten búgtak. – Néhány perccel később a fiatal világlátó átsétált a kikötőhídon és belépett a japán város tarka, forgatagos életébe.

A kikötőlépcsőnél egy kedves fiatalember fogadta, az „Express” tokiói képviselője, dr. Sedlmayer. Walterrel együtt beszállt egy gépkocsiba és Tokió Railway pályaudvarához hajtatott. Az óriási csarnokban tarka zűrzavar fogadta őket. Két gyorsvonat állt indulásra készen, különböző irányban. Walter boldog csodálkozással szemlélte a Tokió-vonat új,

előkelő kocsijainak hosszú sorát. Mindenegyves vagon ablakai alatt széles, színes csík húzódott. Fehér vagy zöld vagy piros.

– Ezek az osztályok jelzései – szölt Walter kísérője. – Fehér: első, zöld: második, piros: harmadik osztály.

– Milyenbe szállunk fel?

– Fehérbe! – Walter felszállt a kocsiba és kényelmesen elhelyezkedett a puha, párnázott üléseken. Figyelmesen nézett kifelé az ablakon. Azonnal feltűnt neki, hogy mekkora rend és tisztaság uralkodott a vonaton és a pályaudvaron. Mennyire más, mint Kína! És milyen helyesek és udvariasak a japán kalauzok! A kis, derék fickók sárgán ragyogó gombos egyenruhában jártak fel és alá a peronon, mindig készen arra, hogy útbaigazítást vagy segítséget nyújtsanak az utazóközönségnek.

– Nagyszerű nép lehet ez a japán! – mondta Walter dr. Sedlmayernek.

A megszólított elmosolyodott:

– Igen, hihetetlen rövid idő alatt vezették be a korszerű technika vívmányait, és közben mindent maguk csináltak a nélkül, hogy kiszolgáltatták volna magukat az európaiaknak. Sőt, most már tanulhatunk tőlük egyet-mást. Fiatal férfiak szerényen és udvariasan, de nyitott szemmel figyeltek meg mindent és a legjobbat vitték vissza hazájukba.

A gyorsvonat tíz óra harminckor hagyta el Yokohama pályaudvarát. Nemsokára elhagyta a kikötőváros háznegyedeit és száguldó iramban rohant végig a síkságon észak felé. Walter az ablakon keresztül, nem messze a vasútvonaltól, megpillantotta a tenger kék tükrét, felszínén sok, fehér vitorla táncolt. Baloldalon a termékeny rizsföldek hatalmas síksága terjeszkedett, itt-ott néhány fákkal és kerttel körülvett japán tanyaház.

Húsz perc múlva északon felbukkantak a főváros első körvonalai. Füstölgő kémények, árnyékszerű épülettömbök és ezek fölött pirosbarna füst és ködfelhő. A vonat nemsokára feltöltött gátacon rohant keresztül Tokió háztengerén, a város közepe felé. Kevéssel tizenegy után a gyorsvonat lassan és nyugodtan begördült a főpályaudvarra. Walter csodálkozva nézte a „Tokio-állomás” hatalmas, modern csarnokait. Csak az emberek arca és néhány utazó tarka kimonója emlékeztette arra, hogy Keleten van.

Dr. Sedlmayer magához intett egyet a sok gépkocsi közül, amelyek hosszú sorban álltak az óriási állomástéren. Száguldva rohantak végig a gyönyörű Babasaki utcán, aztán balra, a császári paloták és kertek mellett. Negyedórával később a gépkocsi magas, modern épület előtt, a Seiyoken-szálló előtt állt meg. Itt fog Walter lakni. Dr. Sedlmayer már bejelentette. – Fönn, az előkelő szobában kísérőjével együtt leült a karosszékbe. Együtt beszéltek meg, hogy mit fognak csinálni a következő napokon.

Tizenkét órakor mindketten lementek ebédelni. Egy kis, gyönyörűen feldíszített teremben tartották az ünnepi bankettet. A fiút az osztrák követ és a japán és külföldi sajtó képviselői üdvözlötték és a díszhelyre ültették. – Walter már sokallta az ilyen jeleneteket. Idővel mégis elunja az ember, ha mindig egyforma ünnepségeken kell részt vennie, még akkor is, ha közben jól lehet enni! De azért mindvégig bátor és kedves maradt és igyekezett a számos német és angol kérdésre lehetőleg érdekes választ adni.

Mikor az urak két óra múlva elbúcsúztak, megint olyan szabadnak érezte magát, mint a madár, amelyik éppen most szabadult ki kalitkájából. Dr. Sedlmayer megígérte, hogy öt órakor érte jön és elviszi lakására. Tehát három óra szabadideje van. A villamos felvonón felment a harmadik emeletre és boldogan sietett szobájába. Ott az ablak elé állt, egy kis dalt füttyörészett és vidáman nézett el Tokió házai felett a Fujiyama felé.

Azután kényelmesen kinyitotta bőröndjét és elkezdett otthonosan berendezkedni. Hiszen két hétig marad Japánban. – Rendes lesz! Keresztül-kasul utazza az egész országot, mindent megnéz, megmássza Fujiyamát!

Éppen a fehéreneműt rakta a szekrénybe, mikor kopogtattak. Csodálkozva fordult meg. Ki lehet ez mindjárt az első napon?

Kis; japán boy nyitja ki az ajtót és vendégeket ereszt be. – Walter csaknem felkiált boldog meglepetésében: a francia gouvernante sétál be mereven és méltósággal, mintha gerendát nyelt volna, ajkán fanyar mosoly. Kezén a kis Louis Ferrand kapálódzik. Hatalmas virágcsokrot tart kezében és nevető szemmel néz fel életmentőjére. Mögöttük Ferrand úr jön örvendezve, hogy így sikerült a meglepetés.

– Louis!

A kis kénese-francia kitépi magát a mademoiselle kezei közül, nekirohan Walternek, jobbjaival átöleli és nevetve dugja orra alá a virágcsokrot:

– Hurrá, Walter, most megint itt vagy! Nézd ezeket a virágokat! A tieid!

– Isten hozott, Walter! – szól Ferrand úr és szívélyesen kezét ráz a fiúval.

– Good bye, Mr. Klinger!

A gouvernante könnyed, ünnepélyes fejbólintással nyújtja Walternek finom ujját és száját előkelő mosolyra húzza.

– We hope you are well.

A kis francia közben húzza, ráncigálja Waltert, simogatja a kezét és ragyogó szemmel néz fel rá ...

Hát ez csakugyan kedves meglepetés!

Walter helyet mutatott vendégeinek. Ő maga Louis-val a kereveten ült, szembe vele finom, párnás karosszékekben Ferrand úr és Mademoiselle Lascombe.

– Ugye, nem tudtad, Walter, hogy Tokióban vagyunk? – kérdezte Ferrand úr.

– Nem, nem is sejtettem!

– Nagyon jól van! – nevetett a francia. – Már a Lincolnon elhatároztam, hogy megleplek Tokióban, azért nem mondtam meg, hogy hova utazunk. Most már Japánban maradok, mint a Keletázsiai Kereskedelmi Társaság igazgatója. Tudtuk, hogy a „General Mousson”-nal érkezel Yokohamába. Csak később akartalak meglátogatni, de ez a csirkefogó itt, nem hagyott békén. „Apa, már megérkezett, gyere el hozzám!” – Sírt és toporzékolt. Így hát eljöttünk. A virágcsokrot maga választotta ki. Azt akarja jelenteni, hogy sohasem felejtünk el. Különben Louis minden este imádkozik érted.

Walter magához szorítja a kicsit és megsimogatja a haját. Louis kapálódzik, nevet és fecseg. De Walter alig ért belőle valamit, mert csak keveset tud franciául. Azután maga mondja el vendégeinek, hogy mi mindent élt át, amióta a Lincolnt elhagyta. De mostan nem unja meg a beszélgetést, mint odalenn az újságíróknál. – Mikor már kibeszélték magukat, Ferrand úr feláll.

– Walter, nem zavarunk tovább. Hiszen még sokszor láthatjuk egymást. És most meg is hívlak hozzánk. A feleségem már nagyon örül, hogy viszontláthat. Majd érted küldöm a gépkocsit. Mikor jössz el?

– Hálásan köszönöm a meghívást, Ferrand úr. Talán holnap öt órákor, ha nem zavarom.

– Rendben van. Tehát holnap öt órákor érted jön a gépkocsi. – Addig Isten veled, Walter! Viszontlátásra!

A gouvernante az egész beszélgetés alatt egy szót sem szólt. Most megint ünnepélyesen kezét nyújt a fiúnak.

– Good bye, Mr. Klinger!

Azután elkapja a kis Louis balját, méltóságteljesen megfordul és kicipeli a kisfiút. A kicsi visszanez, integet és kiabál:

– Adieu, adieu! Au revoir! – amíg csak el nem tűnik az ajtó mögött.

Walter megint az ablak előtt áll és dúdolja: „Wien, Wien, nur du allein...”, és Tokió háztengerét szemléli. Mégis csak furcsa... Ejnye, már megint valaki!

– Tessék!

A kis japán boy hozza be a postát: két levelet! Walter kíváncsian futja át a címzéseket. Az egyiket apa írta, a másikat nem ismeri fel; angolul gépelt cím, Tokió, január 25-i pecsét. Tehát majdnem egy hónappal ezelőtt érkezett meg!

Walter izgatottan tépi fel az ismeretlen levelet. Finom parfümillat árad ki belőle. Széthajtja az írást. A levél alján finom kis betűkkel ez áll: Edith. – A levél pedig így szól:

Kedves Walter!

Ma délután indulunk vissza Amerikába, ezért még egy levelet hagyok Neked hátra. Nem tudom pontosan, hogy mikor indulsz el Kínából. De a levelet majd a követségen adom le, akkor biztosan megkapod. Ugye örülsz, mikor olvasod?

Most hát elmesélem, hogy mi történt velem azóta. Apának mindig dolga volt és nekem anyával a városban kellett össze-vissza sétálnom. Esténként gyakran táncoltam, de sohasem olyan jól, mint Veled. De jó volt még akkor, amikor együtt teniszeztünk a hajón! Ha Chicagóba érkezel, akkor nagyon soká itt kell maradnod és majd nagyszerűen fogunk szórakozni. Már előre is örülök neki!

De még jobban örülök annak, hogy később véglegesen Chicagóban maradsz, persze minálunk. Édesapám egészen megmámorosodott ettől a tervtől. Mindig azt hajtogatja, hogy az, hogy tizenöt éves létedre körülutazod a Földet mint tudósító, már biztos jele annak, hogy nagyszerű olajkirály lesz belőled. Hiszen a bátyámnak, Harrynek nem kell az üzlet. Mindig a könyveit bújja és régi, kiásott vackokat gyűjt. El sem tudod képzelni, hogy apa mennyit mérgelődött már miatta, de nem ért el vele semmit. Erre én tanácsoltam neki, hogy Te vedd át az üzletet. Azonnal észrevette, hogy ez jó ötlet. Még most is dicsér érte.

Kedves Walter, csuda jó lesz, ha majd nálunk leszel! Külön gépkocsit fogsz kapni, meg motorcsónakot és sok mást, amit csak kívánsz. De együtt is sokat fogunk kirándulni és teniszezni, ugye?

De most már befejezem a levelet, mert megint elmegyünk. Feltétlenül sürgönyözz, mielőtt Chicagóba érkeznél, majd kimegyünk eléd! Szeretettel üdvözlő apa, anyja és különösen

Edithed

Walter hátratámaszkodik és behunyja a szemét. Tehát mégsem álom! Csakugyan olajkirály leszek! Milliomos! – Képzelete fénylő, tarka képeket varázsol elébe: néhány hónap múlva mindenem meglesz, amit csak szemem-szám kíván: gépkocsim, lovaim, motorcsónakom, palotában fogok lakni – és lesz pénzem halomszámra! – Mr. Davis fog taníttatni. Fiatal amerikai lesz belőlem, gazdag leszek, megcsodálnak, irigyelni fognak ...

Mélyen és nehezen lélegzik. – Vajon mégsem csalódás? – Erre görcsösen átmarkolja a szék karját: Nem! Valóság! Olajkirály leszek, biztosan! Egészen biztosan!

Gépiesen nyitja fel apja levelét:

Kedves Walter!

Mr. Davis, aki együtt utazott veled a Lincolnon, hosszú levelet írt nekem. Hiszen mindent tudsz! Ezért én sem szólok semmit a tartalmáról. Az ajánlat olyan hihetetlen számomra, hogy előbb még érdeklődnöm kell. Már írtam egy chicagói ügyvédnek, hogy tudósítson pontosan Mr. Davis üzlete és vagyoni helyzete felől.

Ha igaz, akkor mindenesetre gratulálhatsz magadnak. Nincs minden fiúnak ekkora szerencséje! Természetesen én is, mint apád, nagyon fogok neki örülni. De te csak ne törődj semmivel, hanem várj, amíg Chicagóba új értesítést nem küldök utánad! Légy igen kedves és udvarias Mr. Davisszel szemben és ne tégy semmit, ami megakadályozhatná a tervet ...

Walter félreteszi a levelet és a levegőbe bámul. Kellemetlen, nyomasztó érzés nehezedik rá, mint ahogyan az nagy döntéseknél szokott lenni. Tehát már apa is tud róla és kezébe vette az ügyet! És Mr. Davis írt neki a nélkül, hogy tudtam volna róla!

Hogy ne törődjek semmivel? – Hogy is mondta dr. Schlagenberg?

– Waiter, a saját boldogságodról van szó. Ebben nem parancsolhat neked senki, még az apád sem.

Igen, dr. Schlagenbergnek igaza van! A boldogságomat magam fogom kivívni. Katolikus olajkirály akarok lenni, olyan milliomos, mint Lo-Pa-Hong ... vagy? – Ó, Istenem, nem, föltétlenül átküzdöm magam!

A küzdelem újra teljes erővel kirobbant. – És Walter maradt a győztes. Ott áll az ablak előtt, kezét zsebébe süllyeszti és felnéz a kék égre. Szívéből igazi fiúimádság szárnyal felfelé: „Édes Istenem, ha mint olajkirály nem tudnék hozzád hű maradni, akkor inkább sohase legyek az, – de mégis, azt hiszem, fog az menni.”

Milyen gyorsan elrepült ez a két szép hét Japánban! Holnap megint nekivág a végtelen óceánnak, tizenegy napi utazásra, San Francisco felé. Az utolsó órában Walter levelet ír dr. Schlagenbergnek:

Kedves Péter!

Holnap reggel nyolc órakor utazom el egy japán gőzösön, az Asahi-marun Yokohamából Amerikába. A hajó neve a mi nyelvünkön: Pirkadat. Most még gyorsan elmondom, hogy mi mindent éltem át Japánban. A Seiyoken-szállóban lakom. Ez hatalmas, gyönyörű épület, egészen modern és európai és a berendezése kitűnő. A falak és lépcsők fehér márványból vannak, mindenütt pompás csillárok, hatalmas tükrök, vastag, puha szőnyegek és minden sarkon kis pálmák. A szobám a harmadik emeleten van. Felvonón járok le és fel; nagyszerű érzés, mert ilyenkor mindig behunyom a szemem és akkor ugyanúgy érzem magam, mint amikor a repülőgépen ültem. Az ablakom Tokió főutcájára, a Ginzah Streetre néz, azután a város házai fölött egészen a Fujiyamáig látok el.

Tokión még mindig meglátszik az utolsó földrengés alatti tűzvész nyoma; hiszen a fél város leégett! Egész utcanegyedek csak alacsony szükségházakból és hevenyében felépített fabarakkokból állnak és csak itt-ott emelkedik ki közülük néhány modern épület. De lázas erővel dolgoznak, hogy újraépítsék a leégett városnegyedeket és a legtöbb új ház sokkal szebb, mint a régiak voltak. A japán igazán nagyszerű nép, erélyesek és szorgalmasak és nagyon barátságosak. Az első napokban megtekintettem a várost. Egy japán diák, aki Berlinben tanult, mindent megmutatott és elmagyarázott. Legjobban a gyönyörű kertek és parkrészek tetszettek, azonkívül a sok templom és pagoda. Különösen az Ueno-park; mert az egészen japán. Ott van a híres Saigo marsall szobra is. Mikor elhaladtunk előtte, így szólt hozzám a diák:

– Ez volt a japán Bismarck.

Az Asasuka-parkban megnéztem a buddhista Kwanzeon-templomot, ahova mindennap sok száz ember jár imádkozni. Belülről majdnem olyan, mint egy katolikus templom: gyertyák égnek, tömjénfüst terjeng, az emberek a padlón térdelnek és összekulcsolt kezekkel ájtatosan imádkoznak. No, gondoltam magamban, ha ezt a bécsiek látnák!

Egyszer az utcán hosszú sor katonával találkoztam. Nagyon rendesen meneteltek, a ruhájuk egészen európaias. De nincs zenekaruk, hanem mindnyájan együtténekelnek menetközben. Micsoda ordítózást csaptak! De különben egész szépen hangzik, csak én találtam ilyen furcsának, mert Bécsben még sohasem láttam ilyesmit.

Egy héttel ezelőtt Kamakurába utaztam. Ez a tokióiak legnagyobb kirándulóhelye. Ha szép idő van, minden vasárnap ezer és ezer ember utazik a gyorsvonalon, két óra hosszát. De csakugyan gyönyörű hely különösen a strandfürdők, a gyönyörű vidék és a pompás park a Hachiman-hegyen elragadó. Ilyen szép parkot még sehol sem láttam. Annyi árnyas út van benne és pagodák, meg vízesések. A domb tetején hatalmas, réz Buddha-szobor emelkedik, több mint tíz méter magas. Azt hiszem, hogy Tisztelendő Úr is látott már róla képet, mert nagyon híres.

De most még mást is el kell mondanom. Képzelve csak, Tisztelendő Úr, mindjárt az első napon nagy meglepetésben volt részem! Ferrand úr látogatott meg a gouvernante-tal és a kis Louis-val. De el is meresztettem a szemem! Tudniillik nem tudtam, hogy Tokióban vannak. Ferrand úr nem szólt róla a Lincolnon egy szót sem. Most már Japánban marad, mert egy itteni kereskedelmi társaság igazgatója lett. Sokszor meglátogattam és úgy bánt velem, mintha saját fia lettem volna.

Edithtől is kaptam egy levelet. Már nagyon örülök a viszontlátásnak és hogy majd egyszer olajkirály lesz belőlem. Apa is írt a tervről. Tudniillik Mr. Davis tudósította róla. Apa úgy gondolja, hogy ha az egész nem csalás, akkor feltétlenül el kell fogadnom.

A múlt szombaton Ferrand úr elvezetett a katolikus egyetemre, a német jezsuitákhoz. Ott nagyszerű volt! Találkoztam egy páterrel, aki együtt volt Önnel Innsbruckban. Vissza tetszik rá emlékezni? Páter Welzinek hívják, és sokszor üdvözlí Önt. Meggyóntam nála. Kaptam tőle egy szép könyvet: „Gonzága Alajos” a címe. Majd elolvasom a hajón.

Vasárnap a katolikus székesegyházat néztem meg, ott hallgattam misét és áldoztam is. A szentáldozást Önért ajánlottam fel. Mikor a mise után kimentünk a templomból, láttam egy előkelő japán urat, aki odakint egy finom gépkocsiba szállt be. A kísérem így szólt:

– Nézd csak meg jól ezt a férfit. Ez a császári admirális, Yamamoto, a japán katolikusok vezére.

Azután sok mindent mesélt róla. Biztosan ő is olyan Lo-Pa-Hong-féle ember!

De most már nagyon hosszúra sikerült a levelem! Különben is ennyit még egész életemben nem írtam, mint ezen az úton. És otthon, az iskolában még a kis feladatok is hosszúaknak tűntek!

Főtisztelendő Úr képét bekereteztettem, és most mindig az asztalomon áll, a kereszt mellett, amelyet Mr. Lo-Pa-Hongtól kaptam.

Ferrand úr szívélyesen üdvözlí. Minden este imádkozom Önért. Kérem, Ön is imádkozzék értem! San Franciscóból majd megint írok. Sokszor üdvözlí:

hálás Walterje

Már féltízre járt az idő, mikor Walter befejezte a levelet. Még egyszer átolvasta, aztán mindent becsomagolt a bőröndjébe. Tíz óra felé feküdt le.

Másnap reggel pont hat órakor keltette fel a hotelinas. Negyedóra múlva felhozta a reggelit. Ekkor Walter már fel volt öltözködve. Kiitta a kakaót és megette hozzá a vajjas kenyeret és kalácsot. Azután utoljára az ablak elé állt, mint annyiszor azelőtt, és elgondolkozva nézett el a háztenger fölött, amíg hét órakor érte nem jött dr. Sedlmayer.

Ezúttal gépkocsin ment Yokohamába. A kocszi pompás aszfaltúton száguldott végig. Walter gyakran visszafordult és hátranézett, amíg a japán főváros utolsó házai is el nem tűntek a láthatáron.

Mikor a gépkocsi Yokohamában befordult a kikötőhöz és elötűntek a mólók, Walter maga előtt látta a japán gőzöst, az Asahi-marut. Ezen a gőzösön akarta a hosszú utat megtenni. A barna hajófalak a kikötőgát fölé emelkedtek, az árbocon a japán zászló lobogott. Reggel több különvonat indult el Tokióból, hogy elhozzák az első és második osztály utasait, akik most feszült várakozással eltelve várták az indulást. Mindenütt mozgalmas élet uralkodott. Az utasok kis csomagjait kis japán stewardok vitték fel a hajóra. Walter dr.

Sedlmayerrel ment át a kikötőhídon. Mikor belépett a kabinjába, a két bőröndje már az ajtó mellett állott. Letette kabátját és sapkáját és visszament a fedélzetre.

Nemsokára felhangzott a jel: Idegenek távozzanak! Dr. Sedlmayer elbúcsúzott és elhagyta a hajót. Még néhány perc, azután felüvöltött a gőzsíp és a parancsnoki hídról jelek hangzottak. A hajókolosszus lassan eltávolodott a kikötőgáttól. A parancs- és búcsúszavak közé, melyek a fedélzetről áthangzottak a partra, a hajózenekar vidám hangjai vegyültek.

Walter a felső fedélzeten állt és figyelmesen nézett fel a parancsnoki hídra, ahol a japán kapitány és tisztjei némán dolgoztak műszereik mellett és csak néha adták le megfontoltan parancsaikat. Tucát számra látott már ilyen jeleneteket, de mindig újra elfogta az a különös érzés, mikor a hajó utolsó kapcsolatát is megszakítja a szárazfölddel, ha a csavarok dolgozni kezdenek és a gőzös orrát a nyílt tenger felé fordítja ...

Walter mindjárt az első délutánon barátságot kötött egy Bob Scanlon nevű, valódi amerikai tizenöt éves fiúval. Együtt játszottak Shuffelboardot, azután föl és alá sétáltak a fedélzeten. Bob hirtelen megállt, zsebre vágta a kezét és terpeszállásban kérdezte:

– Mondd, mit keresel te tulajdonképpen Amerikában?

– Világutazáson vagyok.

– Mi, te egyedül?

– Igen, bécsi fiú vagyok és november vége óta kószálok össze-vissza. Marseille-től Sanghajig a Lincolnon utaztam ...

Bob izgatottan kapta el a karját:

– Te, öregem, hiszen akkor te vagy az a fiú, aki körülutazza a földet és leírja az élményeit a New York Heraldban!

Walter elnevette magát, amikor az amerikai megdöbbsen arcába nézett.

– Hát persze, hogy az vagyok!

Érre Bob ünnepélyesen kezet nyújtott.

Walter örömmel csapott bele a tenyerébe. Ettől az órától fogva elválhatatlan jóbarátok lettek. Bob azonnal elszaladt a szüleihez és tudósította őket felfedezéséről. Erre Scanlon úr bement Walter kabinjába és meghívta családját asztalához. Walter hálásan elfogadta és nem bánta meg, amit tett, mert így újra barátságos és kedves emberek társaságába került, akiknek körében jól és otthonosan érezte magát. Scanlon úr a tokiói amerikai követségen volt követségi tanácsos és most hazafelé, New Yorkba tartott családjával együtt.

Walternek napról-napra kellett valamit mesélnie világotazásáról. Bob két kis öccse csodálkozva és titkos irigységgel nézett a híres világotazóra, aki még repülőgépen is ült. Bob annyira örült, hogy ilyen barátot szerzett magának, hogy egészen megfeledkezett az irigységről.

A két fiú között egyre erősebbé és szorosabbá vált a kapcsolat. Együtt játszottak és olvastak és együtt vezették naplójukat. Walter megtanulta az amerikai angol nyelv összes „szakkifejezését” és ellenszolgáltatásképpen minden este még egyszer, de részletesen és pontosan elmesélte utazása élményeit.

Így történt, hogy egy napon a csodálkozó Bobnak elmondta az esetét dr. Schlagenberggel és egyszerű szavakkal leírta, hogyan ismerte meg végre a katolikus vallás nagyságát és szépségét. A fiatal amerikai visszafojtott lélegzettel leste a barátja ajkáról pergő szavakat. Ez a történet előtte egy új világot tárt fel; eddig ugyanis nem sokat törődött a hittannal. Walter megmutatta neki a keresztet is, amelyet Mr. Lo-Pa-Hongtól kapott és dr. Schlagenberg képét.

Ekkor Bob szívében is felébredt az irigység. De egy szent, félénk irigység, mert barátja boldog lelkét és érettségét irigyelte meg. Kifelé nem mutatta, de lelkében egy mag csírázásnak indult. Néha hirtelen közömbös arccal egy-egy kérdést intézett Walterhez, amin a kérdezett igen elcsodálkozott.

– Te, Walter, mondd csak, miket mondott dr. Schlagenberg Krisztusról? – Milyen az életük tulajdonképpen a katolikus papoknak? – Ha valaki katolikus, akkor igazán csak jót tehet felebarátaival? – Az ilyen kérdésekre Walter mindig szívből felnevetett és fiús modorban mindent elmondott, ahogy tudott és átélt...

Két nappal, mielőtt a hajó San Franciscóban kikötött, szerzett Bob először tudomást az ajánlatról, amelyet Mr. Davis tett Walternek. Először el sem akarta hinni. De azután egészen lángolt a lelkesedéstől:

– Hurrá, Walter, akkor te is amerikai vagy! Hiszen elfogadod az ajánlatot, ugye?

– Hát persze, ha nem jön semmi közbe. – De erről egy szót se a szüleidnek, mielőtt New Yorkba érkeznek! Becsületszóra! – Bob némán kezet nyújtott.

Március 12-én Walter a sétafedélzeten ült és Szent Alajos életét olvasta. Az első szent életrajz! Növekvő csodálkozással olvasta át a rövid fejezeteket. Micsoda fiú volt ez az Alajos! Hogy meg tudta védeni hivatását még az apjával szemben is! Walter csaknem felujjongott, mikor odaért, hogy Alajos győzött, és mindent, mindent otthagyt, mert annyira szerette Istent... Elgondolkozva csukta össze a könyvet. Istenem, micsoda silány fickó vagyok is én tulajdonképpen e mellett az Alajos mellett! Ő elhagyta a gazdagságot és dicsőséget, sőt még harcolnia, küzdenie is kellett mások ellen, hogy mindent elhagyhasson. És én ...?

A tizenegy napi tengeri utazás röpke álomként szállt el. Március 13-án este tíz órakor egy fénypont bukkant fel: a Golden Gate-i világítótorony. A révkalauz felszállt a hajóra és biztos kézzel átvezette a hajót a híres „Aranykapu”-n, San Francisco öblébe.

Walter Bobbal együtt a fedélzeten állt és izgalomtól remegve nézte a kaliforniai kikötőváros tündéri fényárját, amely úgy emelkedett ki a hullámok mögül, mint egy mesebeli álom: a hön óhajtott csodaország, a vágyak és remények hazája, amelyről már annyiszor álmodott a büszke, szabad Amerika!

Bob mellette állt és tágra nyitott szemmel nézte a fényárban úszó partot, öt évvel ezelőtt mint kisfiú utazott el innét – most büszke fiatalemberként tér vissza otthonába. Ott állt a rideg, „érzéketlen” amerikai; a forró izgalmat, amely alaposan megrázta fiúlelkét, nagy bátran nyeldeste lefelé és egy kis dalt füttyörészett, hogy elpalástolja a bensejében dúló vihart.

Hirtelen Walterhez fordult. Rendes hangján akart megszólalni. De szavai bizonytalanul, félénken csengtek, mikor mosolyogva így szólt:

– Hát mit szólsz hozzá, megint itthon vagyok!

Walter baljával némán átölelte Bob vállát és így állt a két fiú a mellvédnél egymásba karolva, amíg horgonyt nem vetettek.

Union Pacific Express

A Pacific Express San Franciscóból New York felé zakatolva és hörögve kúszik fel a Sierra Nevada lejtőin. A két gépóriás kéményéből izzó szikraeső örvénylik elő és a fekete füstfelhőket vérvörös fénnel lehele be. A kerekek egyhangú kattogása egyre nehezkesebbé válik, az öt hatalmas gyorsvonati kocsi rohanása egyre lassúbbodik, miközben a vonat majd ásító szakadékok mellett, majd messzi, pusztá hómezőkön át, meredek sziklafalak alatt, meredező vashidakon és keskeny sziklapárkányokon robog végig, – egyre feljebb és feljebb.

A vonat még néhány órával ezelőtt virágzó narancsligetek és szőlőkertek előtt, zöld ültetvények és buja pálmaligetek mellett, a kaliforniai síkság izzó napsütésében száguldott. Most erőlködve küzdi magát viharon és jégen keresztül, fel a Sziklás-hegységre.

A vonatablaktól suhanó fénysugár vetődik az egyhangú hómezőkre a sín pár mindkét oldalán, és a szél üvöltve zúgja körül a Pullman-kocsik tetejét.

De benn, a kocsiban otthonos és meghitt a levegő. Az utasok puha, párnázott üléseken helyezkednek el, nevetgélnek, csevegnek és vidáman néznek ki a tomboló éjszakába.

Bob Scanlon kényelmesen terpeszkedik egy meleg sarokban, ujjáival dobolva követi a kerekek kattogását és jókedvűen néz Walterre, aki vele szemben ül és jegyzőkönyvébe ír valamit. A szülők még az étkezőkocsiban vannak, a két öcs pedig már alszik. Most újra egyedül van a két fiú. De Walterrel ma semmit sem lehet kezdeni. Csak ír és ír...

– Halló, Walter, kész vagy-e már?

– De mit firkálsz tulajdonképpen?

– Levelet írok dr. Schlagenbergnek.

– By Joe! Azt hiszed, olyan buta vagyok, mint amilyennek látszom? Levelet írsz a jegyzőkönyvedbe?

Walter feltekint.

– De komolyan levél. Csak még le kell tisztáznom.

– Mikor tisztázod le? Talán már ma?

– Most, azonnal! A Summit állomáson már készen kell lennie. Már San Franciscóban meg kellett volna írnom.

Bob felugrik. Jó ötlete támadt.

– Halló, Walter, szabad tudnom, hogy mit írsz?

Walter megdöbbenve pillant fel. Azután habozva felel:

– Hát igen, ha el akarod olvasni...

– Well! Akkor diktáld le nekem a levelet; majd leírom apa gépén! – Előveszi a kis írógépet, felteszi az ablak alá, a kis csapóasztalra. Már lenn is van a fedele, – a papiros be van

téve, még néhány mozdulat... Már készen is van: – Kezdheted! – A kerekek tompa dübörgésébe belevegyül a kis írógép kattogása.

„Kedves Páter! Biztosan csodálkozni fog, hogy ma angolul írok önnek. De most az expresszben ülök, és egy barátomnak diktálom a levelet, aki nem tud németül. Tudniillik gépen írja, mert így sokkal gyorsabban megy.

San Franciscóba március 13-án este tizenegy órakor érkeztünk. Az Asahi-marun kitűnően utaztam. Állandóan szép időnk volt, csak egy éjszaka kaptunk egy kis vihart. De az ilyenhez már hozzá vagyok szokva. Március 6-án furcsa dologban volt részem. Ezen a napon azt mondta az egyik steward, hogy holnap ugyanaz a dátum és nap lesz, mint ma. Így kétszer volt egymásután szerda. Még most sem értem egészen, hogy miért van ez. Palle Huld elvesztett egy napot, én meg nyertem egyet, mert az ellenkező irányba utazom.

Sokszor gondoltam vissza Önre és arra az időre, mikor még a Lincolnon együtt voltunk. De azért nem volt unalmas az utazás, mert találtam a hajón egy jóbarátot. Olyan idős, mint én és Bob Scanlon-nak hívják...

Bob megáll.

– Hallod-e, miket írsz te rólam?

– Csak folytasd! Majd meglátod! – Tehát: Bob Scanlon és amerikai, New Yorkban lakik. Édesapja a tokiói amerikai követségen volt alkalmazva. Most hazamennek New Yorkba. Bobnak elmeséltem egész utazásomat és Önről is beszéltem neki. Most együtt utazunk Chicagóig. Ha azután majd New Yorkba megyek, megint találkozunk. Scanlon úr meghívott, és azt mondta, hogy addig lakhatok náluk, ameddig csak akarok.

San Franciscóban három napot töltöttünk. Ott láttam először felhőkarcolókat. Egy harminc emeletes szálloda tizenegyedik emeletén laktunk! De Bob azt mondta róluk, hogy mind eltörpülnének a New York-i felhőkarcolók mellett. Ablakomból gyönyörű kilátás nyílt Oaklandra, San Francisco kikötőnegyedére. A kikötőben úszó hadihajók kis csónakoknak látszottak. Tegnap reggel Bobbal motorcsónakon átmentünk Oaklandba és onnan egy nagy hídon át az Alameda-szigetre. Ott lakik Bob egyik nagybátyja. Az egész délelőttöt ott töltöttük. Nagyszerű életük van az ottaniaknak! Ott van hozzájuk ötpercenyire a tengeri fürdő. Mi is megfürdöttünk Bob unokatestvérével együtt, aki tizenkét éves. Kaliforniában a nap nagyon melegen süt és a vidék tele van ültetvényekkel és pálmákkal, úgyhogy azt hihetné az ember, hogy Indiában van.

Ma délelőtt expresszvonaton utaztunk el Oaklandból... Nagyon szép nap volt. Most, este kilenc óra felé jár az idő. Fel kell kapaszkodnunk a Sierra Nevadára és már nagyon mélyen a hegyek között járunk. A szabadban nagyon hideg van, mindent hó borít. Ha valaki azt mondta volna nekem San Franciscóban, hogy ma még hólabdázhatom, nem hittem volna el neki. Az éjszaka folyamán keresztülmegyünk a hosszú alagúton, azután lefelé visz az út a másik oldalon, amíg el nem érjük a következő hegységet. Holnapután este már Chicagóban leszek!

A hajón elolvastam Szent Alajos életét. Nagyon tetszett. Kérem, Tisztelendő Úr, imádkozzék értem! Én sem felejtsem el önt! Nagyon örülnék, ha levelet írna nekem Chicagóba. Sokszor üdvözli hálás...

A kis gép kattogása elnémult. Bob kihúzta a papirost és átnyújtotta Walternek, hogy aláírhasa. Azután elgondolkozva a padlóra nézett.

– Te, Walter, nem írhatnék én is hozzá néhány sort?

– Hogyne, tessék!

Walter visszaadta a lapot. Bob előhúzta töltőtollát és gyors vonásokkal írt: „Páter, kérem, imádkozzék értem is! Sokszor üdvözli Bob Scanlon.” Azután összehajtogatta a lapot, azonnal bedugta a borítékba és leragasztotta.

– Mit írtál rá? – kérdezte Walter.

Bob ártatlanul mosolygott:

– Hát mit írtam volna? – Sokszor üdvözlí Bob Scanlon! Hiszen a többi mind megírtad rólam.

Mikor Walter másnap reggel felébredt, azonnal kinézett az ablakon. A vonat széles, dombos prérin robogott végig. Köröskörül a láthatáron sötét hegyek emelkedtek, fölöttük a tiszta ég üvegharangként domborodott. Walter gyorsan magára rántotta ruháját, félrehúzta a zöld függönyt és kilépett a hálókocsi középfolyosójára. A néger portás szolgálatkészzen odasietett:

– Parancsol valamit, uram?

– Hol vagyunk?

– Nevada államban, a Humboldt folyó mellett.

Walter belépett a fürdőszobába és vizet csurgatott a fejére. Mellette szappan és vakítóan fehér törülköző állott használatra készen.

– Hova tegyem a törülközőt? – kérdezte a négertől, mikor visszament a kocsiba.

– Csak dobja be, Master, a többi használt törülköző közé!

– De hiszen megint szükségem lesz rá!

– No, no – felelt vigyorogva a fekete. – Master legközelebb megint új törülközőt vesz!

A fiú csodálkozva csóválja meg a fejét. De előkelő emberek ezek az amerikaiak! Minden mosdáshoz új törülköző. Mikor később átment az étkező-kocsiba, Mr. Scanlon már a reggelinél ült családjával együtt.

– Halló, Walter! Good morning! Kialudtad magad?

Bob nevetve nyújtott kezet. Éppen egy sonkászsemlyével foglalkozott. Walter üdvözölte Bob szüleit és leült melléjük.

– Na, hogy ízlik az utazás? – kérdezte Scanlon úr.

– Nagyszerűen! De hogy száguld a vonat. Ilyet még sohasem láttam.

Mr. Scanlon felnevetett:

– De barátocskám, hiszen még csak a Sziklás-hegységben vagyunk! Mi lesz majd, ha elérjük a síkságot! Ott még akkor sem áll meg a vonat, ha vizet akar felvenni. Egyszerűen menetközben szívja fel.

– Hogy megy az? – kérdezte Walter csodálkozva.

– Bizonyos helyeken a sínek között nyitott, vízzel telt betoncsatornák vannak. Mikor a mozdony elrobog fölöttük, különleges szerkezet segítségével száguldtában veszi fel a vizet. Így az egész út alatt a vonat több órát nyer. Nálunk éppen ez a mondat járja: Time is money. Ez a híres American Spirit, fiam, Amerika szelleme! Majd közelebből is meg fogod ismerni!

Waltert közben furcsa érzés töltötte el. Úgy érezte magát, mint amikor először ült a Práterben a hullámvasúton. A rohanó vonat kattogása és zakatolása lassan áthatotta minden ízét, nyomasztó, de mégis olyan boldog és büszke érzéssel töltötte el: American Spirit!

Délután az expressz a negyvennégy kilométer hosszú hídon átszelte a híres Sós-tavat, amelynek hullámaiban senki sem merülhet el, mert a nehéz, sós víz fenntartja a testet. Mindjárt a tó mögött újra megkezdődött a végtelen út, hegynek föl, völgybe le, a Rocky Mountain számtalan vonulata között. Walter majdnem az egész délelőttöt Bobbal együtt az utolsó kocsi nyitott erkélyén töltötte és a pompás hegyvidékben gyönyörködött. Kellemetlen hűvösség uralkodott fönn, ezért a két fiú szorosan beburkolódzott kabátjába.

Másnap reggel, mikor Walter kitekintett az ablakon, a vonat újra nehézkesen zakatolt hegynek fel. A sín mellett kopár, szakadékos sziklák emelkedtek. Már a második napja utaztak a komor hegyek között! A láthatáron pedig egyre újabb fenyegető hegláncok bukkantak fel. – Csak délután, három óra felé kezdett a sín pár lefelé ereszkedni és egy hosszú alagút után megkezdődött az utolsó leszállás. Walter lába előtt széles óceánként terült el a nebraskai préri. A vonat dübörögve rohant le a lejtőn a síkság felé, a kígyózó, kanyargós úton. Mire alkonyodni kezdett, a Sziklás hegység már csak messziről integetett a vonat után,

mint egy sötét felhővonulat az esti égen. Walter a kilátókocsból szemlélte a gyönyörű látványt. Ezen az éjszakán még soká ült Bobbal a kilátókocsban. Arcuk körül tavasziasan meleg szellő játszadozott. Itt-ott néhány farm ablakai pislogtak elő a végtelen síkságból, ahol egykor bölénycsordák legelészték és indiánok lopózkodtak az éj sötétjében a fehérek házai felé. A vonat nemsokára olyan száguldásba jött, hogy Walter a kerekek esztelen kattogásában reszketni érezte egész testét...

Másnap reggel, mikor reggeli után újra felment az „Observation Car”-ba, éppen Nebraska fővárosa, Omaha bukkant elő a napsütötte, zöld prériből. Az expresszvonat rövid várakozás után dübörögve rohant végig a Missouri-hídon Council Bluffs irányában és vad iramban zakatolt végig a síkságon a Mississippi felé. Városok és falvak merültek fel és tűntek el, óriási szántóföldek és farmok terültek el a sínpár mindkét oldalán. Pompás, széles betonutak futottak sokszor hosszú ideig a vasúti töltés mellett. A rajtuk suhanó gépkocsikból emberek integettek a mellettük elszáguldó vonat felé.

Délután négy órakor Walter Dubuque állomásról ezt táviratozta Mr. Davisnek Chicagóba: „Ma, 23 órakor érkezem. Walter.”

Kevéssel négy óra után az expressz a hosszú vashídon átdübörgött a Mississippi fölött. A fiú félénk tisztelettel tekintett le az ezüstös víztükörré. Mennyit hallott és olvasott már a „folyamok atyjáról”! Ezen az estén a kocsiban szó sem lehetett alvásról. Walter lázas izgalomban várta, hogy viszontláthassa Mr. Davist és Edithet. És Chicagóban Bobtól is búcsút kellett vennie!

Diner után a két fiú azonnal megrohamozta a kilátókocsit és utoljára letelepedtek kedvenc helyükre. A sötét éjszaka ráborult a messzi vidékre, köröskörül ezernyi kis fény pislákol.

És itt, a csöndes tavaszi éjben, a robogó gyorsvonaton Bob szívében új hajtás csírázott ki, melyet Walter vetett öntudatlanul lelkébe. – Mind a ketten jövődő terveikről beszélgettek. Azután Walternek még egyszer el kellett mesélnie, mi mindent élt át dr. Schlagenberggel... Mikor elhallgatott, Bob tétovázva megszólalt:

– Most, amikor megtaláltad katolikus hitedet, most igazán boldog vagy?

Walter bólintott:

– Ilyen boldog, mint most, még sohasem voltam!

– És csakugyan igaz, hogy a katolikus papoknak nincsen feleségük?

– Egészen biztos! – szólt határozottan Walter.

– Ezt már Bécsben is tudtam. De csak dr. Schlagenberg magyarázta meg nekem, hogy ez miért van: A katolikus papok egészen az Úrnak szentelik magukat, és csak felebarátaikért dolgoznak, ezért nincsen családjuk.

– Mondd, a jó katolikusnak komolyan nem szabad felebarátját elnyomnia és neki kárt okoznia?

– Nem! Ha ilyet tett és a szentgyónásban feloldozást kér, akkor a kárt feltétlenül jóvá kell tennie; különben a pap nem oldozhatja fel.

Bob tenyerébe hajtotta fejét és egy ideig a földre nézett. Istenem! Ez a vallás egészen másformán hangzik, mint annyi angol és amerikai „kereszténysége”, akiket Tokióban megismert! – És mi mindent mesélt Walter Lo-Pa-Hong-ról! Úgy látszik, a katolikusok komolyan veszik hitüket! Ezt mindenesetre egyszer még jól fontolóra kell venni...

A messziségben, a fekete égbolton felragyogott a négymillió város első fénycsóvája. A két fiú azonnal felpattant ülőhelyéről, hogy jobban élvezhessék az éjszakai fényárban úszó város gyönyörű látványát.

Bob zsebre vágta kezét és egy nótát füttyörészett. Hirtelen abbahagyta és barátja vállára ütött:

– Hallod-e, Walter, talán én is katolikus leszek!...

Az Oil Company épületében

Az Union Pacific Express sisteregve és puffogva befutott Chicago fényárban úszó központi pályaudvarára. A fékpofák rekedt hörgéssel szorultak a hosszú kocsik kerekeire. Az utolsó gőzfelhők sípolva áramlanak ki a szelepeken. A hatalmas mozdony vezérműve egyre lassabban jár fel és alá, amíg egy halk, erélyes rántással meg nem áll. – A forgó alkatrészek most nehézkesen és mozdulatlanul fekszenek a mozdony hatalmas testén, csak a dugattyúkról és tengelyekről csöpög a forró olaj.

A pályaudvaron lázas tolongás és lökdösődés támad. Hivatalnokok sietnek ide-oda, hordárok szaladnak a vonat mentén. A kocsik ajtaja befelé nyílik, a vagonerkély egy része felcsapódik és szabaddá teszi a széles lépcsőt. A „porter” minden csomagot kitol a peronra, és most az utasok tömött csoportokban özönlenek ki a szabadba.

Walter Bobbal átsietett a hosszú kocsin és leugrott a lépcsőkön. A tolongás közepén elbúcsúzott Mr. Scanlontól és családjától. Mindegyiküknek kezet nyújtott.

- Viszontlátásra New Yorkban! – Farewell!
- Sok szerencsét Chicagóban! – Good bye!
- Viszontlátásra!

Bobbal utoljára bensőségesen kezet szorított. Egymás szemébe néztek és bizalmasan hunyorogtak.

- Isten veled, Walter! – És halkán hozzátette: – Sok szerencsét Mr. Davisnél!

Walter vállat vont és felnevetett:

– Viszontlátásra, Bob, New Yorkban! – Feltette a sapkáját, még egyszer visszaintegetett, azután hagyta, hogy az emberáradat a kijárat felé sodorja. Mögötte haladt a hordár két bőröndjével.

Walter kíváncsian nézett körül. Szinte vakította a pályaudvar számtalan lámpájának szikrázó fénye. Ahová csak nézett, mindenütt egyik hosszú vonat állt a másik mellett, közöttük rohanó embertömeg. A csarnok végében a sok mozdony sötét füstfelhőket eregetett. Jelzőfények villantak fel és aludtak ki, csengő és füttyszók csendültek. A hatalmas forgatag közepén pedig hűvös nyugalommal álltak a hivatalnokok és rendőrök. Az óriási forgalom csodálatos rendszerességgel bonyolódott le minden irányban.

Végre elérte Walter a sínek végét. Tágas, hosszú csarnok fogadta, amelyen keresztül az emberáradat a számos kijárat felé igyekezett. Nagy szemeket meresztve nézett fel a mennyezetre, ahová a vonatok indulási ideje volt világító betűkkel felírva. Ekkor valaki hirtelen vállon ragadta:

– Good evening, Walter! How are you? – Mr. Davis nyújtotta feléje nevetve a kezét és kihúzta a tolongásból. – Boldogan kezet ráztak. – Gyere csak, gyorsan! Edith már alig győzi a várakozást! – Karon fogta a fiút és a kijárat felé sietett vele.

Az egyik kapuban Edith állt és izgatottan tekingetett mindenfelé. Hirtelen tíz méterrel maga előtt megpillantotta az embertömegben édesapját. Széles mosoly ült arcán és szorosan mellette, egy kövér ember mögül Walter feje bukkant fel. Erre a kislány élénken integetni kezdett zsebkendőjével:

- Walter! Walter!

A fiú odanézett és azonnal megismerte. Megemelte a sapkáját. Néhány pillanattal később egymással szemközt álltak és nevetve, beszélgetve ráztak kezet.

– Szervusz, Walter; hát ez nagyszerű! – Meddig maradsz itt? – Ugye legalább négy hétig? – Hogy utaztál? – Rendes dolog lesz nálunk! – Három szobát kapsz és saját gépkocsid lesz. – Harry már nagyon kíváncsi rád!

Nem is hagyott neki időt feleletre, hanem mint a vízfolyás, mindent kifecsegett, ami éppen az eszébe jutott.

– No lám, – gondolta Walter. – Edith még mindig a régi!

A hatalmas kapun kiléptek a szabadba és lesétáltak a lépcsőkön. Walter hirtelen megállt. Lába szinte a földbe gyökerezett és így bámulta az elébe táruló szokatlan látványt.

Chicago éjszaka!

A nappali világosságban úszó utcán pompás gépkocsik siklanak két-három sorban, köztük a villamosok hosszú kocsijai gördülnek. A házak mellett fekete embergomolyagok sietnek. Magasan, az utca forgataga fölött a magasvasút kocsijai dübörögnek óriási vasvázakon. A házak körül állandóan fénypontok cikáznak: piros és fehér feliratok villannak fel és alszanak ki, óriási, a szivárvány minden színében játszó reklámképek bukkannak elő és ezek között macskaszerű gyorsasággal suhannak el a futóíráskok, sötét tetők és házfalak fölött. – Walter félénk szemekkel nézi a szikrázó, rohanó, fénylő éjszakát: American Spirit!

Csodálkozásából Edith kacagása ébresztette fel. Kissé csodálkozva nézett körül. Most érkezett a legnagyobb városba, amelyet utazása során látott. De Mr. Davisen kívül senki sem várt rá: nem látott sem cserkészeket, sem újságírókat, sem ujjongó embertömeget. És ő azt hitte, hogy éppen Chicagóban lesz a legpompásabb fogadtatás! Meglepetve és zavartan követte Mr. Davist és Edithet a gépkocsihoz.

Az előkelő luxuskocsi nyitott ajtaja előtt egy úgy tizenhét éves fiú állt szétvetett lábakkal, keze gumikabátja zsebébe mélyesztve. Hűvös, összehúzott szemével kutatóan mérte végig Waltert.

– A fiam, Harry Davis – szólt az olajkirály.

Walter lerántotta sapkáját a fejéről és kezét nyújtott:

– Very glad to meet you, Harry!

– Alright! Edith már sokat mesélt rólad. Már nagyon vártam, hogy megismerhesselek. – Karon ragadta Waltert és betuszkolta a gépkocsiba.

Mr. Davis és Edith is beszálltak és a két fiúval szemközt ültek le. Mialatt a Michigan Avenue-n száguldtak, Walter Edithtel és Mr. Davisszel beszélgetett. Harry hallgatagon ült mellette, csak időről-időre nézett oldalról a fiatal vendég arcára.

Negyedóra múlva a gépkocsi pompás, toronymagas épület előtt állt meg. A bejáratokhoz széles kőlépcsők vezettek. Walter végignézett az épület homlokzatán és a második emelet magasságában hatalmas betűkből álló feliratot pillantott meg:

Michigan Oil Company.

– Ez a főépületünk – szólalt meg Edith. – Az alsó kilenc emeleten vannak az irodák és üzlethelyiségek. Négyszáz ember dolgozik bennük. A legfelső emeleten mi lakunk; a lakás teljesen el van választva az épület többi részétől. A bejárat a túlsó oldalon van! Lassan megkerülték a hatalmas épület sarkát. Az üres gépkocsi előrement és éppen akkor tűnt el egy kőkapuban, amikor befordultak a sarkon. Edith odamutatott és így szólt:

– Látod, ez a magán-gépkocsijaink udvara.

– Hány kocsitok van? – kérdezte Walter.

– Öt. Egyet majd a te rendelkezésedre bocsátunk, amíg nálunk laksz. Akkor kocsizhatsz ki, amikor akarsz, csak le kell telefonálnod a szobából, és mire leérsz, már készen is áll a kocsi.

Egy márványlépcsősoron álltak, amely előkelő kapuhoz vezetett. Harry előresietett és becsengetett. A kapu azonnal feltárult és Walternek kellett először belépnie. Csodálkozva nézett körül. Hatalmas, fényűzően berendezett csarnokban találta magát. A fehér márványfalakon nagy, aranykeretes tükrök csillogtak, zöld pálmák között pamlagok és finom, bőrrel bevont karosszékek álltak, a mennyezeten pedig csillárok függtek, melyeknek tejüveg burával bevont körtéi tompa fénnel árasztották el a csarnokot. Livrés inasok siettek elő, hogy lesegítsék Mr. Davisről és kísérieről a kabátot. – Egy sarokban Walter megpillantotta a fényesen kivilágított felvonót. A kis liftboy ott állt előtte, keze az ajtó gombján.

Mr. Davis kezét Walter vállára tette és maga köré mutatott:

– Hát ez az előszobánk – szólt nevetve.

Azután beszálltak a felvonóba és letelepedtek a párnázott ülésekre. A boy bezárta kívülről az ajtót és a pompás alkotmány halk surrogással megindult az aknában felfelé.

Walter félénken és szótlanul ült a helyén. Milyen nyíltan és gondtalanul beszélt a hajón az olajkirállyal! Hiszen ott ő is csak egy utas volt! De most növekvő csodálkozással kezdte érteni, hogy mit is jelent az, ha valaki amerikai milliomos. És most csak tartózkodva tudott Mr. Davisszel beszélgetni.

Mikor a tizedik emeleten kiszálltak a felvonóból, Edith édesanyja már ott állt az ajtóban. A fiú a „Lincoln”-on egyszerűen kezet fogott volna vele és így köszöntötte volna: „Kezét csókolom, Davis néni.” De most előkelően és udvariasan igyekezett meghajolni és zavartan dadogta:

– Nagyon örülök, hogy újra láthatom, nagyságos asszony!

A megszólított mosolyogva karon fogta és a pompás folyosó süppedő perzsaszőnyegein átvezette szobájába. Mr. Davis, Edith és Harry mögöttük haladtak.

A fiúnak meglepetésében a lélegzete is elállt, amikor belépett a neki készített gyönyörű szobákba: egy szalont, hálót és dolgozószobát kapott. Ilyen szép szobákat csak kiállításokon és kastélyokban látott. Különösen a szalon a nagy villanycsillárral és sötét mahagónibútoraisal egészen mesészerűnek látszott. Az asztalon hatalmas rózsacsokor virított, előtte a Lincoln fényképe. A szomszédos dolgozószobában Walter figyelmét azonnal a szép íróasztal ragadta meg, – és valóban – néhány levél feküdt rajta! Az íróasztal mellett finommívű, magas szekrény állott, tele egyforma kötésű könyvvel. Vele szemben, a falon óriási, aranykeretes kép függött: Bécs.

Mr. Davis az asztalra mutatott, ahol egy csengőgomb állt:

– Nézd, ez a szolga csengője! Ha szólítani akarod, egyszerűen megnyomod. – És Mr. Davis maga is megnyomta a gombot. – Az ajtóban festői livrébe öltözött néger jelent meg. – John, – szólt az olajkirály – itt az új vendégünk.

A néger azonnal meghajolt Walter előtt és megkérdezte:

– Parancsol valamit, Master?

– Köszönöm, nem! – felelt Walter és kezet nyújtott a feketének.

Ekkor visszafojtott nevetést hallott maga mellett. Edith zsebkendőjét tartott a szája előtt és feléje suttogetta:

– De hallod, ki fog kezet egy niggerrel!

– Walter, – szólt Mr. Davis – most megfürödhetsz. Félóra múlva dinerhez várunk. Tudni illik későbbre halasztottuk az étkezést, hogy te is velünk együtt vacsorázhass.

A hálószoba mellett fehér márványlapokkal kirakott és fényűzően berendezett fürdőszoba volt. Oda vezette Mr. Davis. A fiú nagyon megörült a fürdésnek. Jól esett a hosszú utazás után! – Húsz perccel később egészen megújulva tért vissza a szalonba, ahol Harry várt rá. A pamlagon feküdt, lábát messzire kinyújtotta és nagyokat ásított. Mikor Walter belépett, kissé felemelkedett és mosolyogva nézett fel rá:

– Halló, Walter, hogy tetszik minálunk?

– Nagyszerűen! Szinte hihetetlen. Nem vagyok ekkora fényűzéshez szokva.

– Na, majd beleszoksz, mire olajkirály leszel.

Walter kellemetlenül kezdte magát érezni. Vajon nem tekinti őt Harry versenytársának? Hiszen titokban úgyis félt, hogy csak mellékszerepet játszik! – Mikor az ebédlő felé mentek, nem tudta tovább elviselni ezt a nyomasztó érzést. Hirtelen megállt és látszólag nyugodtan megkérdezte:

– Mondd csak, Harry, talán haragszol rám, mert édesapád rám akarja bízni az üzletet?

Harry egy pillanatig megütődve bámult Walter arcába. Azután felnevetett és kezet nyújtott:

– Never mind! Még csak az kellene! Ellenkezőleg, sajnállak.

– Miért?

– Mert belőled is olyan pénzember lesz. Mindig csak pénz és pénz! Boldog vagyok, hogy ez a polip nem kerített úgy hálójába, mint apát.

– De hiszen édesapád olyan kedves ember.

Harry elnevette magát:

– Hát persze, amíg nem pénzről van szó! – De természetesen nem tehet másképp.

– Miért nem? – Hiszen ha olajkirály leszek, azt tehetek, amit akarok!

Harry furcsa, csaknem sajnálkozó mosollyal mérte végig.

– Poor kid! Te ártatlan kis angyal! Sok mindent fogsz te még itt tanulni! – Feltárta az ajtót és beléptek az ebédlőbe. Walternek Mr. Davis és Edith közé kellett ülnie, mint a „Lincoln”-on. Az étkezés alatt hamarosan eltűnt az elfogódottsága és nevetve mesélte el útikalandjait. De újra és újra Harry szavai jutottak eszébe. Mit akart tulajdonképpen mondani?

Tizenkét óra is elmúlt, mire visszatért szobájába. Olyan egyedül és elhagyottan érezte magát ezekben a termekben. Schol egy hang! Úgy érezte, mintha egyedül lenne az egész épületben. Fáradtan átvánszorgott dolgozószobájába és átfutotta a levelek címét. Apa nem írt. Két levelét nem ismert fel címzéséről. A harmadikat a New York Herald írta és az utolsót – sanghaji pecsét! Péter Schlagenberg!

Walter azonnal felvágta a levelet. Az aggasztó érzés szempillantás alatt eltűnt és újra boldognak és biztosnak érezte magát. Úgy érezte, mintha egy kedves barátja állt volna háta mögött. Kétszer, háromszor átolvasta a levelet. A Péter rövid, barátságos szavai újra helyreállították lelkében a belső nyugalmat.

Fáradtan és elégedetten feküdt le. – Három hétig maradhat Amerikában. Ezalatt majd mindent pontosan meg fog figyelni. Maga fogja megállapítani, hogy mint állnak a dolgok. Micsoda számár ez a Harry. Megijeszti az embert és közben maga is bevallja, hogy nem ért az üzlethez! Rendes dolog lenne, ha katolikus olajkirály lehetne belőlem!

A gondolatok összekuszálódtak Walter agyában a túlságos fáradtságtól... Még gyorsan elimádkozta Miatyáncját dr. Schlagenbergért és lehunyta a szemét...

Olaj király – Lo-Pa-Hong – Pacific Express.

Bob, Bob, Bob, Bob, Bob.

A-me-ri-can-spi-rit...

A nap ragyogóan és melegen sütött a szobába a damasztfüggönyön keresztül. A fényfolt, mint egy pók, lekúszott a falról, végigfutott a szőnyegen, egészen az ágyig...

Walter hirtelen felült, megdörzsölte a szemét és körülnézett. – Mr. Daviséknál, a hálószobában! – Hála Istennek! – Megkönnyebbülten felsóhajt. – Hát jó vadakat álmodott ma éjszaka: A Pacific Express-ben utazott a Sziklás-hegységen keresztül! A vihar üvölt a kocsik körül, a mozdony nem bírja tovább. A vonat mozdulatlanul áll egy helyben és a kerekek mégis állandó, egyhangú ritmusban kattognak és zakatolnak: kat-kat-kat-kat...

Walter ágyában ült, nyújtózkodott és ásított. Vajon meddig aludt? Az éjjeliszekrényen fekvő karórája után nyúlt. Féltizenegy! Egy ugrással kinn termett az ágyából és felöltözködött. Milyen barátságos most a szoba! Egészen más, mint tegnap, a villanykörték tompa varázsfényében! A bútorok telt színekben ragyogtak. A szomszéd szobában álló rózsacsokor finom illata átérzett a nyitott ajtón. Walter jóleső érzéssel ment a puha szőnyegen az ablakhoz. Gyönyörű kilátás nyílt szobájából: köröskörül egész háztetőerdő, fölötté gomolygó füstfelhők és égbenyúló felhőkarcok. És minden a napsugár aranyfényével van behintve: – Chicago!

Öt perccel később már dolgozószobájában ült és a leveleket olvasta. A New York Herald azt ajánlotta, hogy amíg Chicagóban tartózkodik, a szerkesztőség számlájára a Majestic Hotelben vegyen ki lakást. „Nem megy! – gondolta Walter – le kell mondanom.”

A második, gépelt levelet San Franciscóban adták fel március 15-én. Walter hiába törte a fejét, hogy ki írhatott onnan neki. Hiszen akkor még ő is Friscóban volt! – Feltépte a borítékot:

Kedves Walter!

Halló, nagyon szeretném látni, milyen képet vágysz, mikor ezt a levelet olvasod! – Welcome to Chicago! Szép város, mi? Hogy vagy, öreg fiú? Hogy utaztál az expresszben? Remélhetőleg elszórakoztál valakivel az utazás alatt! Viszontlátásra! öreg Bob Scanlonod.

Walter nevetve rázta az öklét. Ó, Bob, te vén csirkefogó! Hát nem élém küld két nappal egy levelet San Franciscóból a semmirekellő! De mégis csak szép tőle. – Walter betette a fiókba a leveleket és megnyomta a csengőt. Az ajtó tüstént feltárult és a néger lépett be.

– Good morning, Master, hogy tetszett aludni?

– Köszönöm, nagyon jól.

– Mindjárt hozom a reggelit. Tetszik még valamit parancsolni?

– Fenn van már Harry?

– Yes. Mindjárt idehívom.

– Halló, John, mikor ebédelnek itt?

– Tizenkettőkor. Le tetszik menni az ebédlőszalonba? A szobába is felhozhatom a lunch-öt, ha parancsolja.

– Köszönöm, inkább lemegyek az ebédlőbe.

Az inas eltávozott, majd tüstént visszatért a „breakfast”-tel. A tálcát egy kis asztalkára helyezte, azután eligazította a kis kannákat, csészéket, tányérokat. Az edényeken kávé, tej, vaj, tojás, sonka, kalács állt.

A reggeli után Harry is átjött. Walter éppen a lemondólevelét írta a New York Heraldnek.

– Good morning, Walter, hogy aludtál?

– Köszönöm, nagyszerűen! Tegnap este elbutított a nagy álmoság, de most már felfrissültem.

Nagyon jól érzem magam nálatok. – Hol van Edith?

Harry vállat vont:

– Nem tudom. – Még nem volt nálad?

– Nem.

– Van valami dolgod a lunch-ig?

– Ezt a levelet akarom még gyorsan befejezni. Mindjárt a végére érek. Mondd, mit csináljak azután?

– Gyere át hozzám! Megmutatom a szobámat, te meg az utazásodról fogsz nekem mesélni.

– Pompás! – Walter lefirkantotta a levelet, borítékba tette és megcímezte. – Hol adjam fel?

– Add oda egyszerűen az inasnak, ő majd azonnal elintézi!

Átmentek a széles folyosón Harry szobáihoz. Walter csodálkozva lépett be az elsőbe. A szobában gyönyörű asztalokon és szekrényekben számos márványszobor állt, az egyiknek keze-lába hiányzott, a másiknak nem volt feje és mindegyik tele repedésekkel, csorbulásokkal.

– A múzeumom! – szólt büszkén Harry. – Mind igazi ásatásokból származik. Van Nápolyban egy ügynököm, aki megveszi és elküldi a szobrokat.

Walter megdöbbenve nézett körül. Hogyan vásárolhat valaki drága pénzen ilyesmiket? Ha legalább épek lennének a szobrok. De ezek a széttöredezett cserepek és kődarabok! – Most már ő is belátta, hogy Harry nem üzletember.

A dolgozószobában is minden asztalon nyitott könyvek és fényképek heverték.

– Mit csinálsz ezekkel? – kérdezte Walter.

– Éppen a pún háborúkat tanulmányozom. Igazán derék emberek voltak ezek a rómaiak: Scipio, Marcellus, Fabius! Splendid fellows! – Elragadtatva lapozgatott a foliókötetekben.

– És mit csinálsz, ha majd mindent áttanulmányoztál? Könyvet írsz róluk?

Harry félrehajlította a fejét és sajnálkozva mérte végig.

– Könyvet? – Hát még mit nem! Minek írnék könyvet? Hiszen csak magánélvezetből tanulok!

Most aztán Walter már igazán nem tudta, hányadán áll vele. „Mégis csak furcsa madár ez a Harry! – gondolta. – Élvezetből tanul!”

Délben Walter találkozott Davis nénivel. Vidáman kívánt neki jó reggelt és elmesélte, hogy megnézte Harry szobáit. Azután asztalhoz ültek. Nemsokára Harry is megjelent.

– Apa ma nem lesz itthon ebédre – szólt Davis néni. – Dolga van az üzletben. – Hol van Edith?

– Nem tudom – felelt Harry. – Walter sem látta.

Mrs. Davis becsöngette a szolgát:

– Tudakolja meg, hogy hol van Miss. Edith!

Három perc múlva visszatért a szolga:

– Nagyságos asszony kérem, Miss. Edith kiutazott. Tíz órakor beszélni óhajtott Mr. Klingerrel, de az úr még aludt; erre előrendelte a gépkocsiját és kiutazott Hubbard Woods-ba!

– Hát persze, – fordult Davis néni Walterhez.

– Hubbard Woods a nyaralónk a Michigan-tó mellett. Ott vannak Edith kis oroszlánjai és tigrisei. A lány egészen beléjük bolondult. Valószínűleg most is magával fog egyet hozni, hogy megmutassa neked. És valóban! Alig végeztek a lunch-csel, Edith rontott be, karján apró kis tigriskölyökkel.

– Halló, Walter, idenézz, két hete, hogy megkaptam apától a megígért tigriskölyköket. Négy darabot! Ez a legkisebb, a kedvencem, már egészen szelíd. – A félénk állatkát felállította az asztalra és gyengéden simogatta pompás bundáját: – Jimmy, édes kis Jimmym ... – Azután leült az asztalhoz, ölébe vette Jimmy-jét és a legjobb falatokkal etette. Közben maga is evett és elragadtatva mesélt a Michigan-tó melletti állatkertjéről.

Délután Walter Harryval bekocsizott Chicagóba és megtekintette a város látványosságait: a számtalan felhőkarcolót, a „Municipal Pier” hatalmas kikötőműveit és az óriási „Soldiers Field”-et a sportstadionnal.

– Itt tartották meg huszonhatban a nagy Katolikus Eucharisztikus Kongresszust – mondta Harry. – Nagyszerű látvány volt, amikor a tizenegy bíboros bevonult. Itt mondta a misét a pápai követ, és a stadionban negyvenkétezer iskolás gyerek énekelt. Különben a bécsi bíboros és dr. Seipel is itt volt. Mindkettőjüket láttam.

– Komolyan? – felelt csodálkozva Walter. – Eddig még semmit sem hallott ezekről. Azt sem tudta, hogy mi az az Eucharisztikus Kongresszus, de katolikus létére nem kérdezhetette meg egy protestánstól!

Mikor hazafelé menet a Grand Avenue-ből a Madison Streetbe fordultak, Walter hirtelen Harryhoz fordult:

– Te, mondd csak, nem jár Edith valamilyen iskolába?

– Nem! – felelt Harry. – Inkább csak tigrisekkel meg oroszlánokkal játszik, meg a motorcsónakjával szaladgál.

– De valamit csak tanult!

– Természetesen! Apa háztanítókkal oktattatta. De ennek már tavaly óta vége. Most már csak az élvezeteinek él és vár, amíg jön egy boy és elveszi.

Walter elvörösödött:

– De főzni, varrni, meg foltozni és hasonlókat csak tud?

– Hahaha! Látszik, hogy európai vagy! Mint cserkész valószínűleg sokkal jobban értesz ezekhez a dolgokhoz, mint ő. Gondolod, hogy Edith meg tudna egy lágy tojást főzni?

– Kár, hiszen akkor szégyellheti magát a szakácsnő előtt.

– Nálunk nincs szakácsnő. Minden sokkal egyszerűbben van megoldva. Az ebédet a szállodában és cukrászdákban rendeljük meg és készen kapjuk házhoz. Így a nagyságának nem kell veszekednie a szakácsnővel és csak táncra meg szórakozásra van gondja. – Már igen sok éve annak, hogy így élünk. Édesanyám még egészen más ebben a tekintetben, de Edith! Brrr! A kislányt hihetetlenül elkényeztették. Apa egészen bele van bolondulva. Hiszen magad is észrevehetted!

Walter hallgatott. Kellemetlenül érintette, hogy Harry ilyen hűvös mosollyal beszél ezekről a dolgokról. – De még jobban mérgelődött azon, hogy Harrynak igaza volt. Edithet igazán elkényeztették és szörnyen önző volt. – És ezt a lányt vegye majd feleségül! Vajon boldog lesz-e vele? ...

Nemsokára megint megszólalt:

– Te, mondd csak, mit akartál tegnap azzal mondani, hogy még sok mindent fogok itt tanulni?

– Ó, ne aggódj e miatt. Azt értettem ezalatt, hogy túl eszményien nézed apa foglalkozását.

– Miért?

– Hát te biztosan azt hiszed, hogy ha olajkirály leszel, teljesen szabad vagy, és azt teszed, amit a legjobbnak látsz.

– És talán nincs így?

– No, hát éppen ez az! Nem veszed észre az apát körülvevő korlátokat! Te ugye katolikus vagy?

– Igen.

– Akkor biztosan arról is tudsz, hogy az utóbbi években milyen kegyetlenül üldözték Mexikóban a katolikusokat, hogy sok százat agyonlőttek közülük, és hogy az üldözés még most is tart, bár titokban folyik.

– Igen. P. Schlagenberg beszélt erről.

– És mi, amerikaiak már régen véget vethettünk volna az üldözéseknek ...

– Erről is hallottam már.

– Na, hát miért nem mozdítottuk meg még a kisujjunkt sem itt, Amerikában? Sőt miért segítettük a mexikóiakat fegyverekkel?

Walter vállat vont:

– Mit tudom én!

– Látod, ennek igazán egyszerű oka van. Mert néhány nagytőkésnek haszna van abból, ha Mexikóban minden fenekestül fel van fordulva. Ők tehetnek erről.

– Ez disznóság!

– Nem, ez nem disznóság, hanem egyszerűen üzlet! Az én apám is ezek közé tartozik.

– Mi? ... A te apád? ...

– Persze – mosolygott Harry. – Hiszen a legtöbb olajkútja Mexikóban van, és amióta ott a bolsevikok hatalomra kerültek, az apám tiszta bevétele legalább megkétszereződött. Mert a mexikóiak jó fegyverekért olcsó fűrésengedélyeket adnak és ezenkívül most nagyon olcsón lehet új kutakat venni. – Különben apának sem tetszik már, hogy ennyi katolikust tesznek el láb alól. De mit tegyen? Ha olajkirály leszel, te is ugyanígy fogsz tenni. Itt nincs más kiút. Az üzlet üzlet!

Walter hallgatagon, sötét tekintettel meredt maga elé. De Harry kényelmesen hátravetette magát, kedélyesen dobolt ujjával a párnán és egy dalt zümmögött, mialatt a luxuskocsi könnyedén és előkelően végigsuhant a Michigan Avenue-n, Mr. Davis háza felé ...

Chicago és Janesville

Március 22-én a „Chicago Tribune”, a világ legnagyobb napilapja első oldalán ez állott a vezér cím alatt, óriási betűkben:

Walter Klinger, a tizenöt éves világutazó,
a legfiatalabb tudósító
Chicagóban időzik.

Alatta egy izgalmas cikk következett Walter utazásáról és a végén az a hír állt, hogy az „ismert” olajkirálynál, A. Davisnél, a Michigan Oil Company vezérigazgatójánál lakik.

Ennek a cikknek két óriási következménye volt. Walter számára egy hétig tartó terhes „interview”-kat, beszédeket, gyűléseket, banketteket és leveleket jelentett. – És Mr. Davisnek egy olcsó, de szerfölött eredményes reklámot...

Ahol csak felemlítették Walter nevét a városban és az egész országban, mindenütt szó esett az Oil Company-ról is. Egy üzletember megérti, hogy mit jelent ez egy vállalat életében.

Az Oil Company házát riporterek szállták meg, és Mr. Davis gondoskodott róla, hogy ne jussanak a legrövidebb úton a tízedik emeletre, hanem az urakat az üzlettermeken és irodákon keresztül vezette fel. A tudósítók szokásuk szerint minden észrevételüket feljegyezték, és így több napon át hasábos cikkek jelentek meg az újságokban és folyóiratokban a „híres” Michigan Oil Company központi épületében folyó életről és forgalomról.

Mr. Davis elégedetten dörzsölte össze a tenyerét. A terv sikerült! Már három héttel ezelőtt ötezer dollárt küldött Walter apjának azzal a kéréssel, hogy addig ne tudósítson senkit Chicagóban Walter érkezéséről, amíg maga meg nem teszi ezt. – Hát rendes ötlet volt! – Vagy egy negyedmillió értékű ingyen reklámot szolgáltatott!

A fiú számára ez a Mr. Davis-féle ötlet annyit jelentett, hogy elvesztette szabadságát és nyugalma. Most már szó sem lehetett az annyiszor megálmodott kirándulásokról és Edithtel való motorcsónakázásról ...

Walter nemsokára észrevette, hogy a nagy felfordulás mögött maga az olajkirály áll; ezért még csak nem is védekezhetett ellene. A dolog valódi céljáról természetesen fogalma sem volt. – A dolgozószobájában álló asztalán magasra feltornyozva álltak a levelek, amelyeket cserkészek, fiúk és lányok, üzletemberek stb. írtak. És mindegyik levél egy kérést tartalmazott: hogy küldjön egy fényképet magáról, írjon néhány sort és írja alá saját kezűleg, hogy tegyen látogatást ennél és ennél a családnál, hogy jelenjen meg ebben és ebben a klubban, hogy küldjön néhány ismertetést világutazásáról ... Három délelőttöt csak a levelek olvasásával és osztályozásával töltött el. Azután hetekig azzal volt elfoglalva, hogy a kéréseknek eleget tegyen. Szívesen tiltakozott volna, de észrevette, hogy Mr. Davis megkívánja.

A lunch után mindennap megjelentek az újságírók. Walter a szalonban fogadta őket és felelnie kellett számtalan furcsa kérdéseikre és mindig tovább kellett mesélnie útikalandjait. Mert mindegyik riporter olyasvalamit akart tőle megtudni, amit még nem hoztak nyilvánosságra.

Azután esténként bevágta magát a gépkocsiba, hogy meglátogassa az egyesületeket, klubokat és „Society”-ket. Napról-napra holtfáradtan, éjfél tájt ért haza.

Mikor végre március végén Chicagóban alábbhagyott a felfordulás és a fiú megkönnyebbülten fel akart lélegzeni, egyszerre más városokból érkeztek meghívások. Április 2-án Milwaukee-ba kellett utaznia, hogy három egyesületnél előadást tartson, 4-én Indianapolisba, 5-ére Sogansportba, 6-ára Fort Wayne-be hívták. A látogatások tervét Mr. Davis készen adta kezébe; minden egyes órára pontos programot irányzott elő.

Április 8-án délelőtt tíz órakor Walter dolgozószobájában ült és a befutott leveleket olvasta. Harry segített neki ebben a munkában és együtt állították össze a következő két nap tervét. 11-ére Walter Burlingtonba volt hivatalos. Addig legalább nyugodtan Chicagóban maradhat! Hála Istennek, az újságírók már megunták a kérdezősködést, most már csak a magánleveleket kellett elintéznie ...

Harry letette a ceruzát:

– Készen vagytok! Hát te hogy állsz?

Walter hátradült a széken és nyújtózkodott.

– By Joe! Nemsokára komolyan elegendő lesz ebből az összevisszaságból! Mikor lesz már vége!

– Nagyon is megértelek, – nevetett Harry – de olyan dolgot is vittél véghez ezekben a napokban, amit más egy egész év alatt sem tudna megtenni.

– Hogyan?

– Hát kérdezd csak meg apát! – Az Oil Company-nak tulajdonképpen aranyba kellene téged foglalnia!

– Az Oil Company-nak? – Hiszen nem tettem neki semmiféle szolgálatot!

– Hát nem veszed észre, hogy az egész felfordulást apa csinálta? Hogy te magad vagy az Oil Company legjobb reklámja?

Walter tágra nyílt szemmel bámult Harryra, aki mosolyogva felállt és elhagyta a szobát. Azután ismét hátradőlt és behunyta a szemét. Istenem! Most már ért mindent! Egyszerű reklámeszköznek használták fel! Villámként cikázott át agyán ez a felismerés. – Egy álmokkép alakult ki szeme előtt:

Önmagát látja a banketteken, amint körülveszik, körülrajongják, ünneplik. – És mögötte Mr. Davis áll, kaján vigyorgással dörzsöli tenyerét, bólogat és mosolyog. Nagyszerű reklám! Kitűnő! Csak így tovább, fiacskám!

American Spirit! ... A bíbor sötétségben mintha óriási pókká változna ... Lassan, óvatosan közelebb kúszik az utálatos féreg. – Most hirtelen Walter feje fölé nyújtja két óriási csápját ...

A fiú halk kiáltással felugrik és körülnéz. – Barátságosan, kedvesen özönlik be a napfény a szobába, a falakról aranykeretes képek integetnek felé, és az asztalon a levelek feküsznek, – éppen úgy, mint az előbb.

Álmodott...?

Zavartan és fáradtan előveszi a papírvágó kést és felnyitja a következő levelet, üres tekintettel olvassa el az aláírást: „A Téged nagyon szerető nagynénid, Marianna Winkler.” – Erre már felrebben. Mit jelentsen ez? – Nem tud semmiféle Marianna nagynéniről! – Kíváncsian fog a levél olvasásához:

Kedves Walter!

Olvastam az újságokban, hogy Te dr. Joseph Klinger, a bécsi újságszerkesztő fia vagy, és hogy most Chicagóban időzöl. Nem tudom, emlékszel-e még rám. Én szegény, kilenc éve elhalt Édesanyád testvére vagyok. Sajnos, Édesanyád halála óta nincs összeköttetésünk Édesapáddal. Egy amerikai kereskedőhöz mentem férjhez, aki szintén született bécsi. Janesville-ben lakunk, így könnyen meglátogathatnál bennünket. Az uram és én nagyon örülnénk, ha lejönnél. Címünk: Bothwell Street 188. Csak menj be az üzletbe, amelynek cégtábláján „John Winkler” áll. Állandóan otthon vagyunk. Akkor jöhetsz, amikor akarsz, és addig maradhatsz, ameddig módodban áll. Nagyon örülünk, hogy megismerhetünk!

A Téged nagyon szerető nagynénid
Winkler Marianna.

Walter tenyerébe támasztja fejét. Csakugyan! Most már emlékszik rá, hogy anya sokszor mesélt egy nagynéniről, aki túl a nagy vízen, messzi országban lakik.

Vad elhatározás érlelődik meg benne. Felemeli a telefonkagylót és megnyomja a gombot.

– Halló, Mr. Davis, holnap egész nap nem leszek otthon! A nagynénémhez utazom, Janesville-be.

– Jó, de hogy állunk a látogatásokkal?

– Holnapra csak kettő van. A Western Electric Company-hoz, este pedig a Boy Scout Headquartershez kellene elmennem. Ezeket könnyen el lehet halasztani.

– Alright! Akkor holnap szabad vagy. Mikor utazol el?

– Ma éjjel.

– Well, jó szórakozást, fiam!

– Thanks! – Walter leteszi a kagylót és elnyúlik a pamlagon. Alaposan elfáradt – múlt éjjel csak hat órát alhatott az expresszben! A következő éjjelt ismét vonaton tölti. – Vajon hogy fogja magát érezni Marianna néninél? ...

— — — — —

Másnap reggel nyolckor a North Western Express megérkezett Janesville-be. Walter átment az állomásépületen és beült egy gépkocsiba, hogy Bothwell Street 188. alá hajtasson. Pár perccel később csinos, villastílusban épült kis ház előtt állt. Az utcai oldalon két hatalmas kirakat, tele csemegével és gyarmatáruval, középen a bejárati ajtó és fölötte nagy tábla: John Winkler.

Walter felugrott a néhány lépcsőn és bement az üzletbe. A helyiségben több vevő állt. Végre felé sietett egy kiszolgáló kisasszony.

– Beszélhetnék, kérem, Winklerné nagyságos asszonnyal?

– Hogyne, kérem! Erre tessék! – Walter követte; vezetője egy lépcsőfeljáratra mutatott: – Jobbra az első ajtó!

A fiú dobogó szívvel ment fel a lépcsőkön. Milyen helyes ez a ház! Barátságos és otthonos! A lépcsőkorlát rézrácsozata ragyog a tisztaságtól. Az ablakokban virágcserepek állanak. Az egyik szobából vidám gyerekkacaj szűrődik ki...

Jobbra az első ajtó! – Walter egy ideig áll és fülel. Odabenn nem mozdul semmi. Vajon milyen lesz a néni? – Most megnyomja a csengőt. – Odabenn kinyílik egy ajtó, majd lépések hallatszanak – azután feltárul a folyosóajtó ...

Szép, kékszemű, barnahajú asszony jelenik meg. – A fiú megrezzen. Egy pillanatig mereven néz az előtte álló arcába: Ez anya szeme! – Azután mosolyogva kezet nyújt és anyanyelvén mondja:

– Kezeit csókolom, Marianna néni!

– Istenkém, a Walter! – A következő pillanatban már karjaiban tartja és két szívélyes csókot nyom az arcára. Azután megfordul és bekiált a szobába: – Hansl, gyere gyorsan, itt a Walter!

– Úgy, azonnal jövök! – Az ajtó feltárul és egy barátságos úr siet Walter felé, ránéz, azután mindkét kezével elkapja a jobbját: – Isten hozott, Walter! Nagyon örülünk, hogy eljöttél!

Közben a néni a szolgálólány után kiált:

– Szaladjon csak, Miezl, hozza ide a gyerekeket! Megérkezett a Walter!

– Micsoda, a Walter? – A lány azonnal otthagyja a munkáját és kisiet. A néni egyik karjával átfogja Walter vállát és átvezeti a szobákra.

– Micsoda öröm! De gyere csak gyorsan, Walter! Mindjárt készítek neked reggelit. Alig ismertelek meg a sötét előszobában. – A világosság felé fordítja és hosszasan nézi. Azután könnyes szemmel mondja: – Nézd, Hansl, egészen az anyja! Istenkém, szegény jó Anna! Ha láthatná, hogy milyen csinos fiú lett a Walterjéből! – Magához húzza és anyai szeretettel megcsókolja.

– De most át kell öltöznöm, – mondja a bácsi – és még meg sem borotválkoztam. – Bocsáss meg, Walter, egy pillanat múlva itt vagyok!

Walter azt hiszi, hogy álmodik. Már az ismerős bécsi beszéd első hangja is ujjongó örömmel töltötte el lelkét. És ez az őszinte öröm és szeretet! Olyan mesterkéletlen és természetes! – Ragyogó szemmel néz a néni után, aki a konyhába siet, hogy elhozza a reggelit. Szívét egész csendesesen drága érzés járja át. Egy érzés, amelyet sokáig, nagyon sokáig nélkülözött már: otthon!

A néni behozza a reggelit, mögötte három gyermek jön, egy kislány és két fiúcska.

– Nézd, Walter, a gyerekeink! A Hansl tíz, Gretel tizenhárom, és Fredl júniusban lesz nyolc éves!

Mindhárman kezet nyújtanak és félénken köszönnek:

– Szervusz, Walter!

De a jég gyorsan megtörik. Mialatt Walter eszik, mellette ülnek, és mindnyájan együtt mesélnek, kérdegetnek és nevetnek.

A reggeli után újra megjelenik a bácsi. Közben megborotválkozott és most finom, de egyszerű öltönyt hord.

– Tudod mit, Walter, – mondja – amíg a gyerekek az iskolában lesznek, addig megnézzük a házat. Ebédre aztán megint együtt leszünk.

Kilenc óra felé a gyerekek elkészönnék és elmennek az iskolába. – Walter már egészen otthon érzi magát. A bácsival végigmegy a szobákon. Minden csinos és kényelmes. Nincsenek livrés inasok és fényűzően berendezett szalonok. A hálósobában a bácsi megmutatja neki az ágy mellett édesanyja képét. – Végül a konyhába mennek. Itt a néni dolgozik a tűzhely előtt a szakácsnővel, fazekak és lábasok között. Fehér kötényt hordanak.

– Walter, – kérdi a néni – mi legyen ma ebédre? Mit szeretsz a legjobban?

Ez Walter számára egy új meglepetés. Ezt még senki sem kérdezte tőle. Hála Istennek, most lehet valami „durvábbat” is! A Mr. Davisnél kapott finom dolgokkal már igazán torkig van. De majd néz a néni! Elneveti magát:

– De néni kérem, hiszen nem tudom, hogy összeillik-e.

– Nem tesz semmit, majd! összekotyvasztjuk, csak bökd ki!

– Bécsi szelet és krumpli gombóc és káposzta.

A néni mosolyog:

– Jól van, Walter, meglesz!

– Anyus, – szólal meg a bácsi – most lemegyünk és megnézzük a házat. Egy óra múlva visszajövünk.

– Jó szórakozást!

A bácsi átvezeti Waltert az udvaron, megmutatja neki a lóistállót, a két gépkocsit, a raktárt, a baromfiudvart és a nagy kertet a szép kis kerti házzal.

– De szép és jó itt nálatok, bácsi!

– Na igen, de mindenről a néni tehet. Ahol anyusnak szava van, ott mindennek szép tisztának kell lennie.

Mire visszatérnek, az udvarban két felnyergelt ló áll.

– Ne lovagoljunk ki egy kicsit? – kérdezi a bácsi.

A fiú meglepetve néz fel, szeme ragyog.

– Jaj, feltétlenül!

Walter büszke örömmel ül a nyeregben és boldogan veregeti meg a barna nyakát, mialatt lassan ügetve végiglovagolnak az utcán ... – Végre teljesül a kívánsága! Hiszen már előre örült annak, hogy Chicagóban majd lovagolhat!

Tizenegykor ismét visszajönnek. Walter ragyog a boldogságtól. Alaposan megéhezett és már örül az ebédnek. – A néni behívja a konyhába. Itt azután megered a nyelve és mesélni kezd az utazásáról. A néni úgy örül mindannak a szépnek, amit látott és átélt. Azután ő is elmeséli, hogy mi mindent tud még gyermekkorából édesanyjáról: milyen kedves és jó leány volt, jámbor és vidám, és mennyire szerették mindnyájan...

Walter félénk tisztelettel hallgatja. Szívében rég elfelejtett emlékek kelnek új életre. Olyannak képzei anyját, mint most a néni, a tűzhely előtt...

Kevéssel tizenkettő után nevetve berobog a három gyerek.

– Anya így – és apa úgy – és Walter, gyere velünk!

Bevezetik a gyerekszobába és megmutatják a játékaikat, az építőszekrényeket, vasutat és rajzfüzeteket.

– Gyerekek, benn az ebéd!

Az ebédlőben a terített asztal közepén friss virág áll. Az egész család együtt elimádkozza az Úrangyalát és a szép asztali imát:

Édes Jézus, légy vendégünk,
Áldd meg, amit adtál nekünk!

Azután vidáman asztalhoz ülnek és Walter a maga rendelte ebédet: gombócot, bécsi szeletet és káposztát hatalmas étvággyal falja fel. És az ebéd alatt a bácsi elmeséli, hogy hogyan ismerte meg a nénit: Egyszer Milwaukee-ban egy kiállítás alkalmával átment a népes utcán és éppen azon gondolkozott, hogy hol találhatna magához való feleséget. Történetesen egy kövér úr megy el mellette és a lábára lép, éppen a tyúkszemére! Zavarában németül ordít rá: „Sie kaufen S’Ihma an’ Umsteigkart’n!” – Ekkor hirtelen ezeket a szavakat hallja maga mellett: „Jessas, a Wiener!” – Megfordul és kit lát? Egy csinos, fiatal leányt...

A néni egészen elpirult és most fenyegetően emeli fel az ujját:

– Apus!

Apus nevet és a gyerekek is nevetnek, mert anya egészen piros.

Ebéd után Walter szundit egyet a pamlagon. A gyerekeket leküldik a kertbe, hogy ne zavarják unokatestvérüket. Apa elmegy és anya a „Katolikus háziasszonyok könyvé”-ből olvas.

Azután meguzsonnáznak a kerti házban és sétálni indulnak a virágzó földeken és virágos mezőkön. A nap melegen és fényesen süt és minden csendes és nyugodt. Nyoma sincs a nagyváros zajának, a zürzavarnak és sietésnek, csak a láthatár szélén füstölög végig az expresszvonat...

A Michigan-tavi éjszaka

Vasárnap Walter a katolikus székesegyházban a chicagói bíboros miséjén vett részt. Ekkor látott először ilyen nagymisé, és az istentisztelet mély nyomot hagyott lelkében.

Tizenegy felé gépkocsija újra az Oil Company épülete előtt állt meg. – Amint az előszobába lépett, Edith ugrott fel az egyik karosszékből és örömtől ragyogó arccal sietett feléje:

– Végre itt vagy, Walter! Már olyan régen vártam rád! Gondold csak, írt az édesapád! Most már minden rendben van: olajkirály leszel!

A fiú megrándult arca elhalványodott.

– Kinek írt apa?

– Az én apámnak. A levél nagyon, nagyon hosszú, apa felolvasta nekem. Azt írja, hogy az ajánlatot örömmel elfogadja és hogy szeptemberben jössz véglegesen Chicagóba. – Gondold el, Walter, örökre nálunk maradsz! Hurrá, nagyszerű lesz! – Kézen fogta a fiút és boldogan körül akart vele táncolni a szobában. De Walter erőszakos rántással kitepte a kezét. Egyáltalán nem vágott olyan barátságos képet, mint ahogyan Edith várta ...

– Mi lelt téged, Walter? Hát nem örülsz?

Walter felnevetett. Kényszeredetten, hidegen.

– De, hogyne, de még mennyire! Igazán kedves az apámtól! És a te apádtól is, hogy mindjárt fel is olvasta neked a levelet! – A nélkül, hogy egy pillantást is vetett volna a leányra, beszállt a felvonóba. Edith csodálkozó arccal követte. Istenem, mi van megint ezzel a fiúval! Sokszor olyan furcsa!

– Walter a karosszékből ült és maga elé bámult. Egy szót sem szólt. Mikor a lift megállt a tizedik emeleten, Edith tréfásan megjegyezte:

– Most nagy örömet akartam neked szerezni, és te olyan csúnyán bánsz velem!

Walter egy pillanatra ránézett, azután kezét nyújtott:

– Bocsáss meg, Edith, nem akartam semmi rosszat. De annyira meglepett a hír.

A kislány arcát megint elönti a régi napsugár. Nevetett, fecsegett és elkísérte a szobájáig. – Mit tudott ő azokról a küzdelmekről, melyek már hetek óta dúltak a fiú lelkében! – Az ajtónál visszatartotta és titokzatosan suttopta:

– Te Walter, tudok még valamit, de ezt tulajdonképpen meglepetésnek szántuk! Ma este Hubbard Woods-ban nagy kerti ünnepély lesz a tiszteletedre.

Apa sok barátját meghívta. Nagyon rendes lesz.

– Mit akar az apád ezzel az ünnepéllyel?

– Ó, semmit, ez csak olyan búcsúünnepély-féle lesz, mert hiszen öt nap múlva már utazol. De ugye egy szót sem szólsz róla senkinek, hogy már tudsz róla?

– Nem, senkinek sem szólok!

Walter a dolgozószobában íróasztalán egy levelet talált. Apa írta. Lázás sietséggel tépte fel a borítékot.

„Kedves Walter!

Végre biztos értesítést küldhettek, és a hír számodra igen örömdetes: Mr. Davis ajánlatát elfogadtam! Az ügyvéd, akinek a megbízást adtam, mindenről pontosan tudósított. Mr. Davis fia helyett utódává akar tenni az üzletben. Jelenlegi vagyona készpénzben 21 millió dollár, ehhez jönnek még az olajkutak és a többi. Sokáig gondolkoztam, hogy mit tegyek. Hiszen nehezemre esik, hogy örökre Amerikába küldjelek. De mint apádnak kötelességem, hogy ne álljak szerencséd útjába, és ezért még ma írok Mr. Davisnek és nevedben elfogadom az ajánlatot. – A világmegközelítő utazásodról vissza kell térned Bécsbe, azután nyáron majd mindent elrendezünk és szeptemberben utazol vissza Chicagóba, hogy megkezddd szerencsés pályafutásodat. Vele együtt örülök fényes jövődnek, melyet a véletlen nyitott meg előtted. Légy igen kedves és udvarias Mr. Davisszel szemben és fejezd ki iránta háládat!

New Yorkban már bejelentettelek április 20-ára. Tudósításaid idejében beérkeztek és bámulattal olvasták őket.

Sokszor üdvözl!

Apád.”

Walter kétszer-háromszor átolvasta a levelet. Istenem, most már mindent elintéztek, döntöttek sorsa felől! – És őt magát senki, senki sem kérdezte meg, hogy beleegyez-e ... Mit tegyen? Maga sem tudja. Hetek óta hordja magával a határozatlanságot, mindig elhalasztja a döntést. Az egyik oldalon Isten csillagai intik és világítanak, – a másik oldalon a dollármilliók csalogatják, mint egy ragyogó pompájú tündérekastély. Mennyit dolgozott, igyekezett, hogy a két eszményt hatalmas, ragyogó nappá egyesítse: katolikus olajkirály! – És még most is dacos erővel kapaszkodik mindkettőbe, de lassan maga is belátja, hogy nem lehet őket egyesíteni!

Most tehát kívülről döntöttek: olajkirály! Isten csillagai elé lassan felhők fognak tornyosulni, – akkor már nem jut világosság fölülre a szívébe... A fiú réveteg szemmel bámul maga elé és görcsösen gyűri ujjai között apja levelét. Istenem – már nem mondhatok nemet! – Nekem mint olajkirálynak is kell, hogy hű maradjak Hozzád!

Bágyadtan és fáradtan karjára hajtja fejét. Lelke belefáradt a küzdelembe és mégsem jutott előbbre. Körbe futott és ugyanazon a ponton áll, ahonnan elindult: a döntés előtt!

Este, amikor éppen leszáll az alkony, Walter az olajkirállyal Hubbard Woods-ba kocsizik. – Mr. Davis azonnal jövőd terveiről kezd beszélni:

– Nagyon örülök, fiam, hogy írt édesapád. Biztosan te is éppúgy örülsz, mint én. Most már biztos alapra építhetjük terveinket. Majd gondoskodom arról, hogy alaposan beletanulj az üzletbe. Csodálkozni fogsz, hogy mennyi tanulnivaló van! De azért ne félj, nem úgy kell tanulnod, mint egy college boynak. Nem, egész más dolgokról lesz szó, amelyek biztosan érdekelni fognak! – Mindjárt mondok is egy példát: Tegyük fel, hogy két vasútvonal vezet abba az irányba, ahol az olajkutaid vannak, a száz mérföldre fekvő legközelebbi nagyvárosból. – Melyik vasúton fogod az olajadat szállítani?

– Amelyiken olcsóbb.

– Nem rossz, de még jobb azon, amelyik ingyen szállít neked! – Ezt éppen saját magadnak kell kicsinálnod, fiam. Nagyon egyszerű a dolog: Elmész az egyik vasútállomáshoz és azt mondd: Szállítsanak ezentúl az eddigi összeg harmadáért! A hiányt fizetem és azonkívül még egy bizonyos összeget! – A vállalat persze megteszi és ettől kezdve az egész vidék vele szállít. Mit tesz erre a másik vállalat? – Vagy ő is leszállítja az árakat egyharmadára, vagy egyáltalán nem kap több fuvar. De mindkét esetben mi fog történni?

– Tönkremegy.

– Nagyon helyes, fiam. – És azután?

– Nem tudom.

– Pedig nagyon egyszerű a dolog! A vállalat teljesen tönkremegy és a tulajdonosának potom áron kell eladnia. Természetesen megveszed a vonalat. – Most már saját vasutad van, ingyen szállítod az olajat, és ezenkívül még sok fuvar is kapsz, és egy év alatt minden kiadásod fedezve van. Ugye nagyszerű? Már két vonalat szereztem ezen az úton.

Walter csodálkozva nézett az olajkirályra.

– De a tönkrement tulajdonos! Hát nem védekezhet?

– Hát mit tehetne? Nem megy másképpen, „az üzlet, üzlet”! – Látod, a dolog talán kissé nehéznek látszik, de hamar bele lehet tanulni. Élvezni fogod. A siker titka pedig: Szem előtt tartani a célt és minden eszközt felhasználni az elérésére!

Mikor a gépkocsi Hubbard Woods-ban a kertkapu alatt bekanyarodott az olajkirály pompás villájához, Walter az ágak között piros fényt látott reszketni. A homlokzat előtt elterülő kis erdő fáira gyönyörű japán lampionok voltak aggatva és a fák között terített

asztalok álltak. Mikor Mr. Davis luxuskocsija megjelent a korlát előtt, egy jazzband kezdett játszani és több úr és hölgy sietett a villa felől az olajkirály elé. De ő maga elé tolta a fiút és bemutatta barátainak:

– Kedves vendégem, Walter Klinger, a fiatal világutazó, akinek tiszteletére benneteket meghívtalak!

Erre mindnyájan kezet nyújtottak a csodálkozó Walternek és a sötét kertbe vezették, a lampionok alatt álló asztalokhoz. Őt ültették a főhelyre és ezzel megkezdődött a vidám este, tele tréfával, zenével, szórakozással. Néhány úr beszédet mondott és megéljenezte a bátor fiút, aki mint a legfiatalabb tudósító, körülutazta a földet.

Azután összecsendültek a finommetszésű poharak, a zenekar zúgó tust húzott, és Walter felé vagy egy tucat arc nevetett és bólogatott. Már sokszor volt ilyen jelenetekben része, de most sajátságos érzéssel töltötte el a pompás tavaszi éj enyhe varázsa, amely a gyönyörű kert hátterét képezte.

Egy óra múlva az egész társaság lesétált a tóhoz, amelynek partján festői tűzijáték kezdődött. A vendégek kényelmes székeken, virágzó bokrok között ültek. Előttük rövid időközökben rakéták szöktek a magasba. Aranyos gömbök villantak fel, majd hangos durranással szétpukkantak, mire sárga, kék, zöld fények zápora sziporkázott a földre. Sistergő, sokszínű kígyók és cikázó tűzvillámok szántották végig a sötét eget. És a kert fekete bokrai és fái közt észrevétlenül bengáli tüzek izzottak fel és varázsos fényfátyollal borították be az éjszakai tájat.

Több mint egy óráig tartott ez a csodálatos színjáték. Azután újra komor sötétség lepte el a tágas kertet, csak a lampionok izzottak szentjánosbogaraként az ágak között. A társaság egy ideig még együtt beszélgetett és Walternek mesélnie kellett utazásáról.

12 óra felé járt az idő, amikor a hölgyek és urak elbúcsúztak, és beszálltak a motorcsónakba, amellyel a Municipal Pier-hez akartak átmenni. Mr. Davis ajánlotta fel nekik, hogy élvezzenek végig egy éjszakai utat a Michigan-tavon. Waltert, akinek ezt az éjjelt kinn, az olajkirály villájában kellett töltenie, szintén hívták, hogy jöjjön velük. De ő köszönettel visszautasította az ajánlatot; nyugalom után vágyódott. Edith a társasággal tartott. – A kikötőn Walter még egyszer kezet fogott a vendégekkel. Azután a csónak elzúgott a fekete tóba.

Davis néni a fiú mellett állt, vállára tette a kezét és boldog mosollyal kérdezte:

– Ugye, kedves Walterem, szép volt a mai este?

Walter bólintott.

– Nem jönne most be velem a házba, vagy vársz inkább, amíg visszajön apa és Edith?

– Inkább megvárom őket. Olyan szép este van ma idelelni!

– Akkor jó éjszakát, Walter! – Kezet fogtak és Mrs. Davis alakja nemsokára eltűnt a sötét cserjék között; csak a finoman beszórt kavicsos úton csikorgó cipője hallatszott még egy ideig, – azután ez a zaj is elhalt a fekete éjben.

Most egyedül áll a fiú a tó magányos partján. A nevetés elnémult, a zene hangjai elszálltak, a fények kialudtak. Az éjszaka természetellenesen fülledt és meleg. A levegő nyomasztó ólomként fekszik a földön, csak néha lebben keresztül a kerten egy-egy gyenge, hűvös szellő.

Walter nagyot ásít, tarkóján összekulcsolja a kezét és nyújtózkodik. Friss remegés járja át minden idegszálát. Mély lélegzettel szívja magába a sok virágzó orgonabokor illatát és fürkésző tekintettel bámul a sötétségbe.

A hullámok egyhangú, halk duruzsolása és zúgása ezernyi hanggal csalogatja ki a nyílt tóra. Tétovázva néz körül. Ekkor néhány méterrel maga előtt a parton egy evezős csónak sötét körvonalait pillantja meg... Lesiet, eloldja a láncot és beugrik a csónakba. Gyors csapásokkal vág neki a hullámoknak.

Nemsokára csak a sima víztükröt látja maga körül, amely itt kinn eloszlik a végtelen sötétségben. A csónak körül hullámok csobognak az evezőcsapások nyomán...

Walter végre bevonja a csöpögő evezőket és kényelmesen hátrafekszik a csónak alján. Úgy hever a csónakban, mintha elolvadt volna. Karjai ernyedten, nehézkesen csüngnek le a hajó két oldalán, ujjai a vizet súrolják. Milyen jó ez a magányos csend a mai zsvajgó este után! Egy percre átadja magát a teljes szabadság érzésének. Mélyen és telten áramlik ki a levegő félig nyitott ajka között, mellkasán csendesen, nyugodtan emelkedik a fehér sporting, tetején a selyem nyakkendővel.

Egy idő múlva Walter kissé felemeli a fejét és fürkésző tekintettel néz a sötétbe. Ott, ahol a nagyváros terül el, számtalan fénypont csillog a parton; fényük ragyogva lepi el a hullámokat. De fölöttük, az éjszakai égen sugárzó pontocskák miriádjai lebegnek a végtelen térben, nyugodtan, méltósággal, a szunnyadó világ felett...

Isten csillagai.

A fiún borzongás fut végig, szemében hirtelen kialszik a friss, gyermeki fény. Gondolkodó arckifejezést ölt, homlokán és szája körül éles, dacos redők támadnak.

Hol vannak a csillagok, amelyek jövőjébe világítanak? – Itt fenn, az Úr békés pompában ragyogó lámpásai – vagy odaát, a négymilliós város csillogó fénye rejti magukban sorsát? ...

Walter már nem fekszik kényelmesen a csónakban. Felült, és tág szemekkel bámul majd a világváros, majd a csillagok felé. – Két különböző világ kérlelhetetlen ellentéte tornyosul fenyegetően elébe:

Odaát, ahol Chicago fénye cikázik, Edithet látja, amint táncol, nevet és tréfál, azután önmagát látja a felhőkarcoló luxustermében. A lány tigriskölykökkel és fiatal oroszánokkal játszik, és ő zihálva görnyed a vaskötelékek terhe alatt, amelyeket a Mammon rakott a lelkére... Egy gondolata sincs Isten számára, nem törődik embertársaival, – csak pénz és üzlet...

Azután feltekint az égre. És lám, a csillagok közül anya arca mosolyog feléje. Magát látja, amint a bácsival és nénivel virágzó mezőkön sétál. És ott fenn lebeg dr. Schlagenberg mindenegyes szava, amelyet valaha hozzá intézett. Ezek a szavak mint ragyogó napok csillognak és békés fénnel töltik el lelkét.

A fiún gyenge remegés fut végig. A kellemetlen, néma csend minden oldalról hatalmas sziklafalként veszi körül. Most már nincs kitérés, – a döntés közeledik, komolyan és kérlelhetetlenül: Válassz!

Összeszorított ököllel, zihálva küzd jövőjéért...

– Istenem, – igazán mindenről, mindenről le kell mondanom?

A félelmetes csend egyre nyomasztóbban nehezedik lelkére. Feszülten figyel kifelé, a puszta éjbe. Ekkor fény cikázik át a sötétségen és fakó világosságával széthasítja a gyáva megalkuvás fátylát. És most távoli mennydörgés alakjában megcsendül a döntő szó, először, teljes, borzasztó világossággal:

Mindent...

A fiú ijedten rezzen össze. – A láthatáron feketén és ijesztően felhőfüggöny tornyosul, ásító nyílásként tolul a csillagos égre ... Ez a torok elnyeli Isten összes lámpását? – Walter lihegve markolja meg a csónak szélét... Új kérdés bukkan fel benne, dacosan és könyörögve: Feltétlenül mindent...?

Edith – A szép kislány arca nevetve integet felé. De mögötte bíborvörös éjszaka tátong és a sötétben egy kegyetlen szó áll tűzbetűkben:

Feltétlenül...!

A fiú remegve vonaglik lelkiismerete kemény követelése alatt, – és még sincs elég ereje ahhoz, hogy a jobb belátást kövesse. – Apa akarja, már nem mondhatok nemet... !

Ekkor lelki szemei előtt egy másik fiú alakja bukkan fel, büszkén és erősen néz rá, győzelmes mosollyal tekint a félénk szemekbe: Alajos! – A hős, aki saját apjával vívta meg a keserű, nehéz harcot. És fülébe csendülnek dr. Schlagenberg búcsúszavai: „Ha boldogságodról és a jövődről van szó, senki sem parancsolhat neked, még az apád sem ...!”

Most már nincs több ellenvetése. Az elhagyott tó közepén feltérdel a csónakba, kezét a padra támasztja és zokogása elmosódik az éjben:

– Édes Istenem, segíts! – Olyan nehéz, – olyan nehéz ...

Izzó halántékát a hűvös éji szél legyezi körül. A hullámokból mélységes, szent nyugalom sugárzik. A hullámtorlat zúgása ünnepélyesen, mint távoli harangszó hallatszik... A fiú teste még reszket és remeg a vad küzdelem hevétől. De lelkét egy szent, hatalmas erő csodálatos kitartással tölti el. Az utolsó ellenállási kísérletek önmagukba süllyednek vissza, a kétségek mint ködfelhők a napfényben eloszlanak. És lassan, lassan békés nyugalom vonul be a küzdelemtől kimerült, dacos fiúszívbe:

– Édes Istenem – lemondok...!

Ekkor egy széllokés söpör végig a tavon. A hullámok megremegnek és mágikus pompában villognak. A parti kertekben a bokrok és fák úgy zúgnak, mint ujjongó orgonák az istenházában. Csattanva hullanak az első esőcseppek a vízre, azután ismét csend ... A tó felett terjeszkedő felhőfüggöny kékes fénnel felragyog. Ott, odaát villámok cikáznak, tompa dübörgés rázza meg a szobákat. – Füttyülve közeledik a második széllokés. Walter haja felborzolódik, a csónak szélén csobogva fröcsköl be egy hullám. A fiú felugrik, megragadja az evezőket és gyors csapásokkal a parthoz irányítja a csónakot ... Mosolyogva fordul szembe a viharral és boldog örömmel szívja magába a friss levegőt.

Közeledik a zivatar! – Mit bánja ő! Lelkében ragyogva és békésen fénylenek Isten csillagai.

Egy motorcsónak zakatolva robog végig a part mentén. A kis fényszóró kutatva siklik végig a víztükör fölött... Azután a csónak hirtelen fordul egyet és halkuló morgással a kikötő felé tart. A szélről felkorbácsolt hullámok már vad erővel csapódnak a fapalánkhöz. Mr. Davis és Edith felemelkednek ülőhelyükről ...

– Nézd, apa, itt van Walter!

Csakugyan, ott áll a fiú a parton, villámfény ragyogja körül, haja lobog a szélben, szemében büszke, boldog nevetés bujkál!

– Egész idő alatt ránk vártál, Walter?

– Igen.

– Ó, ha tudtuk volna. Mert mi még egy jót szórakoztunk a Pier-en.

– Eveztem közben egy keveset.

Erre a kislány sajnálkozva a vállára teszi kezét.

– Ó, te szegény! Biztosan rettentően unatkoztál!

Hudson-parti világváros

Edit és Harry együtt reggeliznek.

– Nem tudod, Harry, – szól a kislány – hogy mi ütött Walterbe az utóbbi napokban? Olyan csendes és ünnepélyes és sokszor olyan különösen boldognak látszik. Már apának is feltűnt.

A fiú hátradől, ujjai között egy kenyérgalacsint morzsol szét és gúnyos mosollyal feleli:

– Szerintem ez egészen természetes! Hiszen holnap utazik és örül, hogy végre megszabadul tőled!

– Te szemtelen! Nem tudsz mást, csak csúfolódni és gúnyolódni! Az üzlethez túl buta és lusta vagy. Nem szégyelled magad, hogy apa valaki mást kénytelen helyetted keresni? Walter tízszer olyan okos, mint te!

– Hál’ Istennek, akkor, remélem, nem lesz olyan ostoba, hogy feleségül vegyen!

– Piszok gazember! – Edith mérgében sírva ugrik fel, kisiet, és döngve vágja be maga mögött az ajtót...

Ugyanabban az órában Walter íróasztala mellett, dolgozószobájában ül és gondolkodik. – Vajon megmondja-e az olajkirálynak, hogy mit határozott? Legszívesebben nyíltan a szemébe nézne és büszke, boldog határozottsággal mondaná: „Többé nem jövök vissza Chicagóba!” – De akkor Mr. Davis azonnal írna apának! És apa mérgeledne és nagyon haragudna. Ilyen hangulatban látnák egymást viszont Bécsben... Ó Istenem, mégsem! Apával személyesen fogja a dolgot elintézni! Tudja, hogy kemény küzdelem vár rá. De feltétlenül ki fog tartani! Semmi esetre sem megy vissza Chicagóba ...! – De hogyan hallgassa el Mr. Davis előtt...?

A fiú erőiesen megrázza fejét. Nem, ez nem gyávaság, ha semmit sem mondok neki! Kérdezze meg maga, hogy akarok-e olajkirály lenni! Ő sem szólt nekem, hogy egyszerűen reklámnak használt! Majd még jókor meg fogja tudni, de most nem szólok neki semmit!

– – – – –

Chicago központi pályaudvarán hosszú sor Pulmann-kocsi áll: a New York-i esti expressz. Két perc múlva indulás! – A hordárok lázasan sietnek a vonat mellett bőröndökkel és táskákkal. A mozdony fekete füstfelhőket pufog ...

Walter az ablakban könyököl és lenyújtja a kezét Edithnek.

– Isten veled, Edith!

A kislány viharosan megszorítja jobbját.

– Viszontlátásra, Walter! Szerencsés utazást! És feltétlenül gyere vissza szeptemberre!

A fiú mosolyog.

– Isten veled!

Azután az olajkirályhoz fordul:

– Mr. Davis, fogadja még egyszer hálás köszönetemet mindazért, amit velem tett!

– Never mind! Üdvözzöld nevemben édesapádat és maradj jó egészségben! Szerencsés utazást! Írj gyakran!

Kezet ráznak, mint akkor, midőn megismerték egymást. Walter tudja, hogy utoljára fognak kezét és csendes bánat fogja el. Mr. Davis tulajdonképpen egészen rendes ember, csak kár, hogy mint olajkirályt is ismeri!

Felhangzik az indulást jelző füttyszó. – A kocsik halkan megindulnak. Edith balkézzelettel integet, és nevető szemmel néz fel Walterhez.

– Szerencsés utazást! Viszontlátásra!

Mr. Davis leveszi a kalapját és a fiú után integet vele. Most már csak egy fehér, lobogó zsebkendőt látnak. Azután a kocsik körvonalai eloszlanak a sötétben...

Mikor Walter április 20-án reggel felébredt, a nap már magasan állt. Kilenc óráig aludt! – Az expressz száguldó iramban robogott Pennsylvánián keresztül Philadelphia, az USA régi fővárosa felé. A sínpár mindkét oldalán pompás, zsenge, tavasziasan zöldellő földek és mezők terültek el, köztük városok és telepek, melyekből minden irányba sima, nyílegyenes autópályák indultak ki.

Walter az étkezőkocsiban ül, és vidám hangulatban reggelizik. Mindaz, amit Chicagóban átélt, úgy tűnik neki, mintha a múlt éjjel álmodta volna. Ó, Istenem, milyen megnyugtató érzés, hogy végre volt ereje ahhoz, hogy hátat fordítson a csalóató képeknek, amelyek ott körül akarták fonni! Csak egy árnyék maradt még meg, amely vihar előtti csendként üli meg

lelkét: Mit fog apa szólni? ... Borzasztó jelenet lesz! És apa majd kényszeríteni akarja, hogy fogadja el az ajánlatot. De nem teheti, – nem szabad megtennie! Ha a saját jövőjéről van szó, akkor apa kívánságának is ellen kell állnia ... Ó, Istenem, segíts, hogy olyan erős maradhassak, mint Alajos!

Lelki szemei előtt hirtelen barátjának, Bobnak képe bukkan fel. – Erre az aggódo gondolatok szempillantás alatt eltűnnek, – már mosolyog. Hurrá! Még néhány óra és Bobnál vagyok! Nagyszerű viszontlátás lesz! Chicagóból sürgönyözött neki, hogy ma, két órákor érkezik. – Vajon hol vár rá a gazember? Lenn, a peronon, ahol a vonatok a föld alá futnak be, vagy fenn, a kijárat csarnoknál, amely a nagyváros utcáira nyílik.

És hogyan fogja Bob fogadni? – Walter vidáman felnevet magában. Nem nehéz kitalálni! Vállon fogja ragadni, lehetőleg észrevétlenül és közömbös hangon körülbelül ezeket fogja mondani: „Halló, Walter! Good morning! Kialudtad magad?” – Ó, nagyszerű lesz ez a viszontlátás!

Philadelphia! – A vonat dübörögve robog keresztül a város házrengetegén a pályaudvar felé.

Micsoda hatalmas városaik vannak az amerikaiaknak. Chicago négymilliós és New York a maga nyolcmilliójával! A fiú majdnem megsédül! Ekkora várost el sem tud magának képzelni.

Rövid várakozás után a vonat továbbszáguld észak felé. A világ legnagyobb városának közelsége már érezhetővé válik, öt sín pár fut egymás mellett a nyílt pályán. És minden öt percben vonat rohan el mellettük. Ilyenkor a zaj megerősödik a kocsiban és a kerekek fűlsiketítő lármával kattognak és zakatolnak.

Brunswick, az utolsó állomás New York előtt! A vonat alig két percre áll meg, azután újra továbbrobog. A kerekek egyre gyorsabban és gyorsabban kattognak. A vonat is olyan, mint a ló: érzi, hogy közel a végállomás! – Fejét erősen az ablakhoz nyomja, hogy minél előbb megpillanthassa a világvárost és felhőkarcolóit. – Ott a ködben, a láthatár szélén – nem New York első nyomai?

Ekkor gyöngye érintést érez a vállán.

– Halló, Walter! Good morning! Hogy vagy?

– Bob Scanlon balkezét zsebébe süllyesztve, nevetve nyújtja jobbját...

Walter egy pillanatig tágra nyitott szemmel bámul az arcába, melynek minden sarkában csintalan mosoly bujkál. Azután felugrik, karon ragadja barátját és megrázza, hogy csak úgy röpköd a haja:

– Ejnye, Bob, te vén csirkefogó! Most megint megelőztél!

– Halló, mi újság? Olajkirály leszel?

– Nem.

Bob csodálkozva néz rá:

– Miért nem?

– Mert nem akarok az lenni!

– By Joe! Nem lóditasz?

– Nem. Hosszú sora van ennek, Bob. Majd elmesélem. De most először kinézek, hogy látszik-e már New York.

A „Pennsylvania Station” számtalan alagútjának egyikéből 13 óra 48 perckor előizzottak a Chicago–New York-i expressz fényszórói. A két villamos mozdony előkelő nyugalommal gördült be a fényárban úszó pályaudvarcsarnokba. – Néhány másodperccel később a hatalmas acélvagonok mozdulatlanul álltak a hosszú peronon. Az utazók fekete áradata gyorsan elveszett a tágas termék forgatagában.

Waltert a peron egyik végén ujjongó tömeg fogadta: cserkészek, sajtótudósítók, fiúk és lányok. Mindnyájan kezüket nyújtották feléje ... Mellettük álltak a fényképészek, akik lázasan dolgoztak gépeikkel. Walter szokott módján üdvözölte a tömeget, de nem tágitott Bob mellől. A különböző újságok meghívását, hogy ebben vagy abban a szállodában vegyen ki szobát a számlájukra, visszautasította. Tartózkodási helyének címéül Mr. Scanlon lakását adta meg: 1216 East 70th Street.

Mikor Bobbal a hatalmas kapucsarnok alatt kilépett a szabadba, Chicagóhoz hasonló kép tárult elébe, de sokkal nagyobb méretekkel. Mert a rohanó gépkocsik, emberek, vasutak, a népes utcák felett hegyekként akkora felhőkarcolók emelkedtek, amilyeneket még Chicagóban sem látott.

Bob elvezette édesapja gépkocsijához. Mr. Scanlon élénk örömmel köszöntötte ifjú vendégét. A két jóbarát helyet foglalt a kocsiban, amelyet maga Bob apja vezetett. Vég nélküli utcasorokon robogtak végig, majd jobbra, majd balra kanyarodtak, azután hosszú ideig nyílegyenesen. – Közben Bob elmagyarázta ámuló barátjának a mamutváros titkait: az utcák elrendezését, a magas- és földalatti vasutak rendszerét, a közlekedési szabályokat, a házrengetegben feltüntetett tájékoztatópontokat. Az adatokat előre beírta jegyzőkönyvébe: New York-ban több olasz él, mint Rómában, több ír, mint Dublinban, több német, mint Brémában. Több távbeszélővonal van, mint Londonban, Párizsban, Berlinben és Bécsben együttvéve. Mindennap kétezer színház és másfélezer templom van nyitva. Napról-napra több mint 300,000 idegen látogatja meg a várost. Minden percben érkezik egy gyorsvonat, minden tizenhárom percben egy házasságot kötnek és minden hat percben meghal valaki. Minden tízedik percben egy új üzlet alakul és minden órában egy új épület készül el...

A gépkocsi megállt Mr. Scanlon háza előtt. A második emeleten laktak, egy sereg előkelő és kényelmes szobában. – Scanlon néni az előszobában várta a vendéget és nagy szeretettel fogadta. Walter rendelkezésére kis csinos szobát bocsátottak. Egy másik helyiség közös hálószobául szolgált Walter és Bob számára. Ennek Walter szerfőlött megörült; már előre elképzelte, hogy milyen jól fognak minden este elbeszélgetni!

Kevéssel később a Scanlon-családdal együtt a lunch-nél ült az ebédlőszalonban. Szívét majdnem olyan érzés fogta el, mint amikor a janesville-i nagybátyjánál időzött. Milyen szerencse, hogy visszautasította a meghívásokat!

A délutánt Walter arra fordította, hogy Bob kíséretében meglátogatott néhány újságszerkesztőséget, amelyeknek címét apja megadta. Az újságíró urak legtöbbje előadásokat és látogatásokat beszélt meg vele bizonyos napokra. Sőt még arra is felkérték, hogy tartson két előadást a rádióban utazásáról.

Útközben Bob megmutatta neki New York leghíresebb utcáit: a Wall Streetet, a milliomosok utcáját, a Fifth Avenue-t és a Broadway-t. Azután az ismertebb épületeket: a világ legnagyobb épületét, az Empire State Buildinget, amely 103 emeletén 70,000 embernek ad lakást, az 55 emeletes Woolworth Buildinget, a hegyes tetejű Chrysler-épületet és a Broadway és Fifth Avenue találkozásánál a furcsa „vasalóházat”, amely 20 emeletével kőékként szökik a magasba.

Este hét órakor Walter Bobbal a Carlton Hotel tizenkettedik emeletének erkélyén állt és innen szemlélte az óriási forgalom pompás színjátékát. Mélyen odalenn, a Fifth Avenue és a 42nd Street kereszteződése felől a láрма mint távoli tengerzúgás hatolt fel hozzájuk. A forgalmi lámpák fénye az utcakereszteződéseknél rövid időközökben villant fel, mind ugyanabban a pillanatban. A sötét, esti égbolton feltündökölt a felhőkarcoló fénye, egyenként és hosszú sorokban, mint távoli hegyi tüzek köd borította sziklákon. És odaát, ahol a Broadway-n a leglátogatottabb színházak és mulatóhelyek követik egymást, sárgáspiros fény vetődött a felhős égre ...

Walter lassan kezdi felfogni ezeknek a műveknek nagyságát, amelyeket az emberi ész hosszú, kemény munkával ilyen szűk helyre összeszorított. Hatalmas élő lénynek látta a

várost, amelynek kökeblében folyamok lüktetnek. Kétmillió ember jön át minden reggel a Manhattan-szigetre, az üzletvilág központjába, és este visszatérnek a város külső részeibe. Akkor az embertömegek tolongani, lökdösődni kezdenek az utcákon, autóbuszokban, magas- és földalatti vasutakban. Férfiak és nők szemüket mereven előre szegezve tolonganak a Subway állomásához. Ott földalatti alagutakban száguldanak az expresszek és helyi vonatok, egymásután, négy vágányon, két emeleten egymás fölött. – Naponta kétszer hömpölyög végig ez az óriási hullám a város minden erén.

Walter az erkélyen állt, nekitámaszkodott a vaskorlátnak és lebámult a lába alatti zúgásba, rohanásba és fényárba. A fény- és lármatenger zúgó áradatként hullámszott szeme előtt és csodálkozó elragadtatással töltötte el, amely mindenkit elfog, aki valóságban meglátja az emberi elme hatalmas alkotásait.

A két fiú este fáradtan tért haza sétájáról. A szobák csendje és nyugalma meghitt és barátságos levegővel vette őket körül. Bob asztalánál ültek. Walter barátja hatalmas bélyeggyűjteményét csodálta, amíg Mrs. Scanlon dinerhez nem hívta őket.

Az étkezés után Walternek az egész család előtt benyomásairól kellett beszélnie. Mr. Scanlon szivarra gyújtott, kedélyesen bólogatott és mosolygott.

Ő is volt Chicagóban és ezért nagy élvezettel figyelte ifjú vendégének szavait, aki fiús élénkséggel régismert dolgokról mesélt és sok emléket ébresztett fel benne, amelyek már elmosódtak szívében ...

Éjjel tíz óra! – A két fiú a frissítő fürdő után kényelmesen elnyúlik ágyában. A fehér mennyezeten az utca fénye reszket, és gyöngé félhomályba burkolja a sötét szobát.

Bob egész nap vágyakozva várta ezt a pillanatot, amikor, a nagy zűrzavar és láрма után nyugodtan beszélgethet Walterrel. – Az ilyen órákban csendes erővel tör felfelé a bezárt fiúszív legmélyebbje és legszentebbje ...

– Walter, alszol?

– Nem.

– Te, mi baj van, miért nem akarsz olajkirály lenni?

Egy pillanatnyi csend. – Azután Walter kurta szavakkal a chicagói tapasztalatainak elbeszéléséhez fog. Leírja a ház pompáját, Edith viselkedését, Mr. Davis magatartását, Harry szavait és a Michigan-tavon történt döntését...

Bob visszafojtott lélegzettel figyel. Ismeri Walter élményeit, melyekben a kínai utazása alatt volt része, tudja, milyen eszményeket tűzött maga elé. És pontosan érzi a legmélyebb okot is, amiért Walter az ajánlatot visszautasítja – amiért vissza kell utasítania. Félénk tisztelet ébred benne. Azt a szentséget tiszteli, amely Walter szívében él és dolgozik – és forró vágy kél benne, hogy ő is részesülhessen ebben a boldogságban ...

Walter befejezte elbeszélését. Néhány másodpercig halotti csend uralkodik a szobában. Csak a két fiú lélegzése hallatszik a sötétségben.

Walter kissé felemelkedik és áttekint barátja ágya felé. – Vajon megértette, hogy miért kellett minderről lemondania?

– Halló, Bob, mit szólsz hozzá?

Ekkor odaát Bob feje is felemelkedik a párnáról. Most nem játszik mosoly az ajka körül, mint máskor. Komolyan és ünnepélyesen néz át, szeme különös fényben ragyog. Hangjában az a hajlíthatatlan határozottság cseng, amellyel a fiúszív dönt sorsa felől.

– Walter, én is katolikus leszek!

– Hogyan? ... Biztos vagy benne, Bob?

– Igen! Már San Franciscóban is biztos voltam benne, csak nem vettem észre.

– Édesapád meg fogja engedni?

– Igen. Egyszer már megkérdeztem, amikor elmeséltem neki az élményedet dr. Schlagenberggel.

– Azt mondta, hogy nem akadályoz meg benne, ha egyszer katolikus akarok lenni.

– És édesanyád?
– Ő meg örül. Szereti a katolikusokat, mert olyan szép az istentiszteletük.
– Mit fogsz most tenni?
– Holnap reggel beszélek apával, azután azonnal elmegyek egy katolikus paphoz és tanulni fogok.

Walter hallgat. És Bob sem szól többet. Halkan szűrődik fel hozzájuk az utcai zaj. A két fiú nyitott szemmel fekszik ágyában és a sötétségbe bámul...

Most már Bob szívében is Isten csillagai ragyognak.

Harc a jövőért

Nürnberg. Május 25.

Kedves Bob!

Good morning! Hogy vagy? A nagybátyám villájának egyik szép kis szobájában ülök. Már harmadik napja vagyok itt és még két napig kell itt maradnom. Tudniillik azt akarja édesapám, hogy csak május 28-án este hét órakor érkezzem Bécsbe, mert akkor lesz éppen hat hónapja annak, hogy Bécsből elutaztam. Tehát a világutazásom éppen egy fél évig tartott.

Most elmesélem neked, hogy mi minden történt velem, amióta elutaztam New York-ból. A hajó indulásánál erősen figyeltem és nagyon soká láttalak, amint a mólón álltál és integettéél. Mikor a felhőkarcolók lassan eltűntek és később a Sandy Hook-i világítótorony meg a part is, fájó érzés fogott el. Az utazás alatt sokat vágyódtam utánad. Emlékszel még azokra a szép napokra, amikor a Terryben a Hudsonon száguldoztunk? És amikor Buffalóba utaztunk, a Niagara vízeséshez? Ó, de rendes volt akkor, Bob! Most mindennek vége. Már nagyon aggódom a miatt, hogy mit fog apa szólni, ha Bécsbe érkezem.

De most tovább mesélek. A tíznapi hajóút nagyon unalmas volt. Hatalmas vihart kaptunk a nyakunkba. Megfájdult a fejem, de nem lettem tengeribeteg. A legtöbb utas spanyol és olasz volt, és persze, nem tudtam velük beszélni. Többnyire olvastam és írogattam. Amit veled átéltem, mindazt pontosan leírtam a naplómban.

Május 14-én érkezünk Cadixba. A Spanyolországban töltött első napok alatt egészen zavart voltam. Minden kicsinek látszott, a házak alacsonyak, sehol egy felhőkarcoló, a vonat túl lassan ment és általában minden olyan unalmas és üres volt a New York-i élet után. De idővel ehhez is hozzászoktam, és most olyannak látom Amerikát, mintha álmomban jártam volna ott. Cadixból Sevilleba utaztam, azután Cordobán keresztül Madridba. Mindenütt beszélnem kellett az utazásomról. Angolul vagy németül társalogtam velük és egy úr tolmácsolta szavaimat. Persze, mindig te is szóba kerülsz, ha New Yorkról mesélek. A férfiak, de különösen a fiúk azon nevetnek a legjobban, mikor elmondom, hogy hogyan leptél meg a vonaton.

Május 18-án Zaragozába, azután Barcelonába utaztam. Különben Spanyolország nagyon szép. Amerikában nincsenek olyan szép templomaitok, mint nálunk, az európai dómok. 20-án a határon át Franciaországba mentem és 21-én Lyonon és Genfen át Zürichbe érkeztem. Nagyon örültem, mikor az üzleteken újra német feliratokat láttam és az emberek németül beszéltek. Az első pillanatban egész furcsa volt. Zürichben fél napig maradtam, azután a Bódeni-tó fölött Bajorországba utaztam. 22-én érkeztem Nürnbergbe, a nagybátyámhoz.

Kérlek, írd meg azonnal, hogy mikor járulsz első szentáldozáshoz. Remélem, hogy hamarosan hosszú levelet kapok tőled. Édesapádat, Édesanyádat, Jonnyt, Charlie-t, de különösen téged szívélyesen üdvözöl

hű
Waltered.

Május vége felé a bécsi újságok nagy betűkkel jelentették, hogy a fiatal világutazó, Klinger Walter 28-án este hét órakor megérkezik a nyugati pályaudvaron, ahol pontosan fél évvel ezelőtt megkezdte világutazását. – Az „Express” épületén a futóírás világító betűkkel hirdette a legújabb eseményt:

Klinger Walter 28-án érkezik vissza Bécsbe!

A szerkesztői irodában lázas tevékenység folyt. Rengeteg sürgöny és levél érkezett tudósításokért és fényképekért Walter bécsi érkezéséről, azután kérések, hogy látogassa meg ebben és abban a városban ezt és azt az egyesületet. Mindenütt látni akarták a fiút és hallani akarták hangját.

A nyugati pályaudvar előtti tért lovas rendőrök zárták le. Mögöttük hatalmas embertömeg tolongott. Újságírók szaladgáltak izgatottan ide-oda filmező- és fényképezőgépeikkel, felmásztak az állomásépület kiugrásaiba, a gépkocsik tetejére és a kijárat csarnok felé irányították gépüket. – Az „Express” szerkesztői és több külön meghívott magas rangú személyiség pompás gépkocsikon érkeztek meg és eltűntek az állomás épületében.

Egy szakasz cserkész zenekarral az élén harsogó hangok kíséretében menetelt elő a Mariahilfe Strasse felől és a rendőrkordon mellett bevonult az állomás belsejébe.

A tömeg izgatottsága nőttön-nőtt, amint az óramutató a hetes felé közeledett. A peronon a cserkészek rendezett sorokban álltak, az újságírók ideges feszültséggel eltelve sétáltak fel és alá és egyre a szabadba tekingettek, ahol a sín párok a messziségben tűntek el...

Végre két perccel hét után, ott kinn, az üres vagonok sorai között felbukkan a müncheni gyors mozdonya. Körvonalai egyre nőnek. A kémény felett a füstfelhő vígan lobog az esti szélben. A vonat hangtalanul begördül a hatalmas csarnokba. A fékek halk csikorgásába hirtelen belevág a zenekar harsogó robaja. Száz és száz kéz integet a második kocsi felé. Ott áll Walter az ablakban és nevetve bólogat feléjük. Az urak a kocsi után sietnek, amely lassan továbbgördül, amíg a kerekek egy gyöngye rándulással meg nem állnak. Az ajtó kinyílik, és Walter ragyogó arccal ugrik apja karjai közé.

– Édesapám!

– Isten hozott, fiam!

Az újságíró urak tisztelettel állnak mellettük. – Azután Walter a főszerkesztőhöz és kísérőikhez fordul és egyenként, barátságosan köszönti őket...

Öt perccel hét után Walter apjával és a főszerkesztővel megjelenik a kijárat kapunál. – Óriási embertömeget lát maga előtt, fej fej mellett. Az egész tér tengerként hullámoz, egészen a házsorokig. Harsogó ujjongás fogadja, sok ezer kar emelkedik fel, a legközelebb állók virágot dobznak feléje. – Köszönően felemeli jobbját és integet...

A gépkocsi lassan a lépcsőkhöz gördül. – Dr. Klinger büszke örömmel szemléli fia arcát. Mennyivel komolyabb! Már nem olyan könnyelmű gyerek, mint azelőtt. Mosolygó ajka körül komoly, erélyes vonás húzódik. – Walter a nürnbergi nagybácsiról beszél. Elmondja, hogy utazott az utolsó napokban az európai országokon keresztül, mesél a hajóútjáról is ...

– Hogyan áll a dolog Mr. Davisszel?

Walter egy pillanatra elsápad.

– Ej, apa, hosszú sora van annak! Majd később elmesélem.

Dr. Klinger ijedten pillant fel:

– Csak nem vonta vissza Mr. Davis az ajánlatát?

– Azt nem ...

– Na, hiszen akkor minden rendben van, – vagy nincs...

– Ó, igen, – de ... – elhallgat.

Mi ütött ebbe a fiúba? Dr. Klinger ideges lesz:

– Mit akartál mondani?
 – Apa, – nem tudom – legszívesebben itthon maradnék.
 – De miért? ...
 – Olyan unalmas az az olajkirályság. Egyáltalán nem tetszett nekem.
 – Ó, fiacskám, ez csak a hangulat dolga! – Nagyon fáradt és izgatott vagy. Majd még később beszélünk róla! – Más dolgokról kezdenek beszélni és mégis mindketten kellemetlenül érzik magukat ... Az első összeütközés apa és fiú között!

A gépkocsi megáll a Ring Hotel előtt. Itt Walter tiszteletére nagy ünnepi bankettet tartanak. A gazdagon megrakott asztaloknál vidám hangulatban ülnek a vendégek, üdvözlőbeszédeket tartanak, megéljenzik a fiatal világutazót. Walter feláll és körben koccintásra nyújtja poharát.

Végre este, kilenc órakor hazamehet apjával. – Féléve, hogy utoljára feküdt ágyában, a kis, meghitt szobában – ahonnan egy furcsa véletlen távol, messzi országokba ragadta ...

Véletlen? ... Gondolatban végigfut utazásán. Mintha lelke is hosszú utat tett volna meg az utolsó hónapokban. – Minden élménye felújul bensejében, és gyors képekben suhan el előtte. És szent csodálkozással érzi azt a csodálatos Hatalmat, amely végigkövette vándorlásán. Mintha egy szerető kéz vezette volna mindenütt, ahol csak véletlent látott ... És hirtelen világossá válik előtte lelki világutazásának legmélyebb értelme: – Lelke elindult és megérkezett abba az országba, ahol Isten csillagai ragyognak...

Bárcsak meg tudná mindezt magyarázni apjának is! De ő bizonyára sohasem értené meg...

Másnap ebéd után dr. Klinger tisztázni akarta a Mr. Davis-féle ügyet. – Az asztalnál ült és szivarozott.

– Nos, Walter, hogyan is állunk azzal a chicagói dologgal?

A fiú elvörösödik és vonakodva mondja:

– Apa, nem akarok visszamenni!

Dr. Klinger egy ideig gondolkodva nézi a szivarját. E mögött valami képzelődés rejtőzik! Nyugodtan és okosan kell a fiú lelkére beszélni!

– Remélem, belátod, Walter, hogy kell, hogy valami fontos okod legyen, ha ilyen nagyszerű ajánlatot vissza akarsz utasítani. – Tehát kérlek, áruld el, hogy milyen okból nem akarsz elfogadni ...

– Apa – nem akarok szerencsétlen lenni. – Sok mindent kellene tennem, amit nem tudok megtenni – és amit nem szabad megtennem ...

Dr. Klinger csodálkozva tekint fel.

– Amit nem szabad megtenned? – Mi lenne az például?

Walter rövid, akadozó szavakkal elmondja, amit Harry Mr. Davisről és a mexikói katolikusokkal szemben való viselkedéséről mondott.

– Látod, apa, katolikus vagyok. És ilyet soha sem szabad tennem!

Dr. Klinger izgatottan felugrik és idegesen sétál körül a szobában. Hát ezt megkapta! A fiú egészen megbolondult. Az a jezsuita csavarta el a fejét!...

– De nézd, Walter, nem látod, hogy ez az egész csak bolondság és képzelődés! Nem kell mindent elhinni, amit az a jezsuita mondott!

– De apa, ezt nem a jezsuitától hallottam, hanem magától Harry Davistól.

Dr. Klinger megáll.

– Harry Davistól? – Az olajkirály fiától? – És nem tudod, hogy a fiú nem ért az üzlethez, hogy ezekben a dolgokban teljesen járatlan? Hiszen éppen ezért kellettél Mr. Davisnek! – És hagyod, hogy ilyen ember elcsavarja a fejedet! Igazán sajnállak, fiam!

Walter összeszorítja a fogát. Így nem megy tovább, mindent meg kell mondania!

– Apa, ez még nem minden. Még sok más nem szabad tennem – mint katolikus.

Erre már megmérgesedik az apja. Közelebb jön és élesen a fiú szemébe néz:

– Mint katolikus? – Most már én is nyíltan fogok veled beszélni, kedvesem! Ki mondta, hogy katolikus légy? ... Az apád tudta és akarata nélkül? ... Az a ravasz jezsuita oktatott ki, hogy hogyan kell az apádat becsapnod?

Walter arca felizzik, kezét ökölbe szorítja, hogy úrrá legyen borzalmas izgatottságán. És nyugodtan, de határozottan mondja:

– Apa, én nem csaptalak be! Mindig te mondtad, hogy magam válasszak vallást, ha idősebb leszek. És most választottam. Semmiféle jezsuita nem ajánlotta nekem, magam döntöttem!

Dr. Klinger hangtalanul mered az izgatott fiúra. – Nézzék csak, a kölyök kezd önállósodni! – És még nem is tehet ellene semmit. Valóban szabad kezét engedett neki vallásának megválasztásában. Persze, arra nem is gondolt, hogy a katolikust választja!

– Na, igen sietős volt neked az a választás! – mondja végre keserű gúnnyal. Azután kimegy, a nélkül, hogy egy szót is szólna. Keményen kell a fiúval bánni! Majd megtörik ...

Walter az asztalnál ül, fejét kezébe hajtja.

Istenem, most komolyra fordult a dolog! Megkezdődött közötte és apja közt a kemény harc, amelyet végig kell küzdenie, a bizonytalan kimenetelig. Csak gyorsan vége lenne! Ezek a borzasztó jelenetek! Türtöztetnie kell magát, nehogy kíméletlen legyen apja iránt, és mégsem szabad eszményeit feláldoznia.

A következő két nap nyugodtan zajlott le apa és fiú között. Walter többnyire vidéken volt, összejövetelekre ment és előadásokat tartott. Dr. Klinger óvakodott attól, hogy visszatérjen a tárgyra. Csak türelem! A fiú idővel engedni fog. De azért meg fogja mutatni, hogy nem tetszik neki az ellenállása!

Május 30-án, pénteken Walter levelet kapott New Yorkból.

Kedves öregem! – Hogy vagy? Remélem, nemsokára megkapod leveletem, Bécsbe való megérkezésed után. Szombaton, május 31-én keresztelnek és vasárnap, június elsején járulok első szentálldozáshoz. Már előre örülök neki. Ezt a szentálldozást érted fogom felajánlani, hogy könnyebben egyezhess meg Édesapáddal. Írd meg hamarosan, hogy mint állnak a dolgok! Nálunk minden rendben van. Apa és anya szívélyesen üdvözlő, a két kicsivel együtt. Most nem írhatok többet, mert még sok a tanulnivalóm. A paptanárom splendid fellow! Mindig barátságos és kedves. Jövőre már a jezsuitáknál fogok tanulni, a Fordham-kollégiumban. Biztosan emlékszel még a nagy épületre, a Bronx-park mellett. Válaszodat türelmetlenül várom.

Sokszor üdvözlő

öreg Bob-od.

Május 31-én, szombaton vacsora közben dr. Klinger így szólt Walterhez:

– Reggel sürgőnyzők Mr. Davisnek, hogy szerencsésen megérkeztél.

A fiú megértette az ártatlan szavakban rejlő célzást.

– Ej, apa, – mondta közömbös arccal – minek az! Nincs annak semmi értelme!

Erre újra kitört a vihar, de még sokkal nagyobb erővel. A rég visszatartott ideges feszültség utat tört magának. Dr. Klinger felugrik. Arca rángatózik a rosszul visszafojtott izgalomtól.

– De most már elegendem van ebből! Hát ki parancsol neked? – Te vagy én? ...

Walter tűzvörös arccal néz a földre. Jaj, Istenem, már megint kezdődik!

– Felelj!...

– Te.

Csak kitartás, gondolja dr. Klinger minden felindulása mellett. A fiúra, úgy látszik, rá kell kényszeríteni a szerencsáját. Később majd hálás lesz érte. De mégis csak bosszantó!

– Nahát, – és most határozottan kijelentem neked: Elsáncolhatod magad a jezsuitás képzelődéseid mögött, amennyire akarod, – parancsolom, hogy Chicagóba menj, – és el is fogsz menni!...

Erre már Walter is felugrik, halántéka lüktet, ajka reszket. Borzalmas izgalom rázza meg. Elkeseredett daccal nyúl utolsó legerősebb fegyveréhez:

– Apa, – a hivatásom az én dolgom. Ebben – te – sem parancsolhatsz nekem!

Egy pillanatig kellemetlen csend uralkodik. Dr. Klinger tágra nyitott szemmel bámul a fiúra. Szóval, ennyire vagyunk! Várj csak, fickó, megkeserülöd még a szemtelenségedet! – Lassan Walter elé lép, hideg határozottsággal néz a szemébe.

– Úgy, – nem parancsolhatok neked! – Ide hallgass. Vagy elmész Chicagóba vagy... – Ijedten áll meg. Nem, mégsem állíthatja a legvégső elé!

Walter összezeressen. Úgy érzi, mintha apja szavai keresztülszúrták volna. Szembogara az ijedtségtől szélesre tágul. Ha apja befejezte volna a mondatot, nem érezné magát így. De éppen ez a hirtelen félbeszakítás! Apja maga is megijedt attól, amit mondani akart, – és mégis ezzel fenyegeti. – Most már mindennek vége. Most mehet, – nincs többé apja! Egyszerűen ellöki magától a fiát!

Walter egy pillanatig az ürességbe bámul. Az izgalom pírja eltűnik arcáról, elsápad. Hirtelen apjához fordul. Fekete szeme rosszat sejtető tűzben ég. Az esztelen fájdalom elkeseredett tette bírja: rángatódó ajakkal dobja apja felé a borzasztó vádat:

– Csak így tovább, apa! – Tudom már, mit akarsz! – Inkább akarod a milliókat, mint a fiadat!...

Azután összeomlik az ellenállóereje. Sírva borul az asztalra, kezébe rejti arcát és keserűen zokog ... Kitagadta az apja!

Dr. Klinger megrázva áll az asztal mellett és értelmetlen megdöbbenéssel mered a fiára ... Istenem, hiszen nem így gondolta! – Csak a képzelődéseket akarta kivenni a fiú fejéből, amiket valaki bebeszélt neki, erős és következetes akart maradni, hogy megtörje a gyermekes dacot, és most lelke legmélyéig megbántotta ...

Most már látja, hogy hol rejlik tévedése: Waltert még mindig a régi, éretlen gyereknek tartotta. De ebben a rángatódó, remegő testben nem gyermeklélek lakozik. A fiú nem képzelt célokért küzd. Erős küzdelemmel választott magának egy eszményt, saját kezébe vette élete hajójának kormányát. – Mennyit harcolhatott szegény fiú, amíg kiküzdötte magának ezt az eszményt!...

És most az apja fossza meg tőle? ...

Dr. Klinger némán elhagyja a szobát és dolgozószobájába megy. – Néhány perc múlva visszatér. Walter még mindig az asztalnál ül. Közben kissé megnyugodott.

Mikor belép az apja, feláll, elébe megy...

– Apa, bocsáss meg azért, amit az előbb mondtam! Tudom, hogy csak jót akarsz velem. Milyen szívesen engedelmeskednék, – de apám – nem tehetem!...

Dr. Klinger jóságosan átfogja a fiú vállát, akit még mindig ráz a zokogás.

– Ne aggódj, Walter! Erről nem beszélünk többet. – Éppen most táviratoztam Mr. Davisnek, hogy nem mész vissza Chicagóba ...

1961. Karácsony

Harminc év telt el Walter világutazása óta.

Bécs szélén, ahol az ötmilliós város utolsó negyedei Himberg felé közelednek, hatalmas felhőkarcoló emelkedik. Körülötte az utcai élet zajlik. A magasvasutak dübörögve száguldanak, gépkocsik és villamosok siklanak végig az utcán, fekete embergomolyagok apró hangyákként sietnek végig a házsorok lábánál.

Magasan e fölött méltóságosan tornyosul az óriási épület húsz emelete. Karcsú, szürke falai büszke erőről tanúskodnak: Bécs nagy, katolikus sajtóközpontja, öt napilap, nyolc folyóirat és három képes hetilap indul el innen a város és ország minden részébe. Ezeregyszáz munkás és hivatalnok, húsz szerkesztő és a világ minden városában ötszáz tudósító áll a hatalmas gépezet szolgálatában. Élén fáradhatatlan szorgalommal és teljes odaadással dolgozik a központ alapítója, az amerikai és közép-európai katolikus sajtó megszervezője: dr. Klinger Walter vezérigazgató úr.

Karácsonyeste! – Délután két óra felé egy gépkocsi gördül a jeges, hamuval beszórt úton a felhőkarcoló óriási kapuja elé. Egy előkelően vastag prémbundába öltözött úr ugrik ki a kocsiból és felsiet a lépcsőkön. A felvonó előcsarnokában, a portásnál dr. Klinger Walter vezérigazgató úr után érdeklődik. A portás barátságosan a tíz felvonó egyikéhez utasítja és megnyomja a gombot.

Tizenkettedik emelet!

Odafenn az idegent izléseken berendezett előcsarnok fogadja. Több ajtó nyílik innen, rajtuk különböző felirat: Szerkesztői központ, Nyomdaközpont, Távíróközpont... Az utolsó ajtón egyszerű fémtábla áll: dr. Klinger vezérigazgató magánirodája.

Az idegen egy pillanatig gondolatokba merülve áll az ajtó előtt. Azután lenyomja a kilincset és belép. Gyorsan átsiet a szőnyegekkel borított padlójú előszobán a második ajtóhoz és kopogtat. – „Tessék!” – A vezér íróasztala előtt ül. Az intelligens, simára borotvált arcból erélyes szempár néz barátságosan és kutatóan az idegenre, aki rövid várakozás után megáll az ajtó előtt.

Dr. Klinger feláll. Nem ismeri ezt az urat. Lehet, hogy látta már valahol, de a nagy forgatagban könnyen elfelejti az arcokat, amelyeket csak futólagosan látott...

Ekkor az idegen közelebb lép és kezét nyújt.

– Halló, Walter, good morning, hogy vagy?

Dr. Klinger hátrahököl és tágra nyitott szemmel bámul rá. Azután hirtelen mindkét kezét felé nyújtja.

– Bob, öreg Bob, hát te vagy az? ...

– Yes, – nevet az amerikai – teljes nagyságomban!

– Dehát hogy kerülsz ide?

Nagyon egyszerűen: Münchenből! Amerikai követté neveztek ki. Két héttel ezelőtt érkeztem. A családom január elején jön utánam. Különben nem akarlak tovább zavarni, csak boldog karácsonyi ünnepeket kívánok.

– Öreg boy, hogy megörvendeztetél! De te még egészen a régi vagy! Ahová jössz, ott meglepetést csinálsz. Most már természetesen nálunk maradsz, és családommal együtt ülsz meg a karácsonyt. De majd néz a feleségem meg a gyerekek! – Hiszen ismernek az elbeszéléseimből.

A két barát harminc év után ismét együtt ül és felújítják azoknak a szép napoknak emlékeit, amikor mint tizenöt éves fiúk Japánból Franciscóba és onnan Chicagóba utaztak,

amikor New York utcáin veszélyeztették a forgalmat és a Hudsonön motorcsónakon nyargalásztak.

– Emlékszel még, Bob, amikor a Niagara vízeséseknél majdnem leestél a „Maiden Mist” fedélzetéről?

– És amikor a Woolworth Building tetején elszedültél?

– Igaz, most már emlékszem! Hogy kineveltél! És a felvonóban meg tengeribeteg lettem! Bob, de rendes idők voltak azok! – De most gyere gyorsan át a villába! Na, hogy néznek majd, ha bemutatlak!

Lefelé menet dr. Klinger átvezette vendégét a felhőkarcoló alsó emeletem. Itt óriási termekben zümmögve és morogva nyomdagépek, hatalmas rotációssajtók, mellettük mélynyomású gépek és a számos csomagoló és elosztó terem gépei dolgoztak. Mindenütt szorgos munka folyt, öt órára kész kellett lennie a másnap reggeli karácsonyi számnak. A munkások vidám arccal álltak a kiváltókarok és kapcsolók előtt és barátságosan köszöntötték a vezetőt. – Bob csodálkozva és örvendezve szemlélte az elégedett embereket.

Végre kilépnek az óriási épület kapuján és végigmennek az udvaron. Itt rendezett sorokban több tucat nagy gépkocsi áll, melyek napról-napra a városba és az állomásokra szállítják az újságsomagokat. Munkások sietnek el mellettük, itt-ott egy motort rántanak be. És Bob mindenütt boldog, mosolygó, bólogató arcokat lát.

A hosszú udvar végén széles kert fogadja őket pompás ösvényekkel és autóutakkal. Köröskörül a fák mögül számos kis villa hófedte teteje bukkan elő.

– Ezek a munkáslakásaink – mondja dr. Klinger boldog büszkeséggel.

– Mi? ... Ilyen házakban laknak a munkásaid?

– Egyszerűek, de kényelmesek. És ami a legnagyobb örömet szerzi az embereknek, minden családnak saját háza van. Itt aztán művelhetik a kertcskéjüket, mindent tetszésük szerint rendezhetnek be, és egészen maguk között vannak. A gyermekek számára több játszóterünk, egy tornatermünk, egy uszodánk és saját iskolánk is van. Természetesen saját templomunk is van, egy szorgalmas, fiatal pappal.

– És hány háza van ezen a telepen?

– Kétszázhusz, ha az enyémet is hozzászámítod.

Erre Mr. Scanlon megáll és csodálkozva néz barátja szemébe.

– De most valld be őszintén, Walter, hogy hogyan érted mindezt el?

– Bob, tudod, milyen eszményeket követtem, mikor visszautasítottam Mr. Davis ajánlatát. Ezek szerint irányítottam munkámat is. Isten bőségesen megjutalmazta igyekvésemet, úgyhogy megalapíthattam ezt a központot. A bevételből hatalmas nyereségem van. De kötelességemnek tartom, hogy ezzel az összeggel munkásaimat boldogítsam. Így szívesen dolgoznak, elégedett, szép családi életet élnek és megvan a lehetőségük, hogy gyermekeiket jól neveljék. – És én sem jártam rosszul. Persze, nincsen sok pénzfeleslegem, de bőségesen elég nekem és családomnak.

– Klinger bácsi!...

A legközelebbi házak egyikéből egy kisleány fut elő, babával a karján. Amint megpillantja az idegen urat, megáll, és zavarában szájába dugja az ujját. – Dr. Klinger lehajol és kezét a gyermek fejére teszi.

– No, mi az, Berta?

Erre a kicsi ragyogó szemekkel néz fel rá és titokzatosan suttogja:

– Klinger bácsi, – ma jön a Jézuska!

Klinger bácsi nevetve megkérdezi:

– Sokat fog hozni?

A kicsi hevesen bólint.

– És mindig jól viselkedett Berta?

A kislány zavartan félrehúzza a száját. Azután pajkosan ránéz Klinger bácsira, hirtelen megfordul és visszaszalad a házba.

– Az egyik gépkocsivezetőnk legkisebb lánykája – mondja dr. Klinger. – A férfi már tíz éve van nálam és pompás családi életet folytat, amióta saját háza van. Azelőtt részeges gazember volt.

Közben egy nagy villához értek, melynek borostyánnal befuttatott falain az ablakok a téli nap fényében mint aranytükrök csillognak. – Dr. Klinger vendégét felvezeti az első emeletre és kinyitja az egyik előkelően berendezett szoba ajtaját.

– Anyus, vendéget hoztam neked!

Az asszony leteszi varrászereit az ablakba és csendes, kérdő mosollyal jön előre. Szép arcvonásaiban boldog öröm csillog.

– Nézd, anyus, ez egy öreg barátom, aki hirtelen meglepett. Mit gondolsz, kicsoda?

Az asszony egy pillanatra zavartan elmosolyodik. Azután hirtelen felderül az arca; először az idegen, azután férje szemébe néz.

– Bob Scanlon? ...

– Igen.

Bensőséges örömmel szorítja meg a vendég kezét. Bob elbeszélget vele és örömmel állapítja meg, hogy barátja nagyon boldog lehet, hogy ilyen nemes, egyszerű feleséget talált.

– Közben dr. Klinger bement, hogy behívja a gyerekeket. A kis emberpalánták kíváncsi szemekkel néznek fel az idegenre. Apa azt mondta, hogy ismerik. Pedig nem ismerik! Hiába kínozzák emlékezetüket, hogy hol láthatták már...

Dr. Klinger bemutatta gyermekeit:

– A legidősebb Ottó, tizenöt éves, – második Hilda, tizenhárom éves, – a harmadik Alfréd, tízéves, – a negyedik Richárd, hétéves. – Ide nézzetek, gyerekek: ez az az öreg barátom, akiről olyan sokat meséltem: Bob Scanlon!...

Négy szempár bámul mérhetetlen csodálkozással Mr. Scanlonre. Azután félénken és elfogódva kezét nyújtanak.

– Te, Walter, – szól Mr. Scanlon – nagyon örülnék, ha a gyerekek egyszerűen Bob bácsinak szólítanának!

– Jó, tehát ezentúl Bob bácsi vagy!

Ez a varázsszó hamarosan megtöri a félénkséget. A gyerekek beszélni és nevetni kezdenek. Mr. Scanlon vidám kedélye mindenkit megbabonáz. Végül is ujjongva húzzák le a pamlagra. Apa világotázásáról kell mesélnie.

Este, öt órakor Mr. Scanlonnak vissza kell mennie a városba; de nyolckor, gyertyagyújtásra biztosan visszajön! – Dr. Klinger elkíséri a telep végéig. Az első csillagok már kigyúltak az égen, a körülfekvő házakból ragyogó fénysugarak vetődnek a hóra...

– Hogy vannak a kedveseid?

– Írtam már neked édesanyámról?

– Nem.

– Négy hónapja, hogy meghalt. És képzeld, a halálos ágyán katolizált. Hiszen neki köszönhettem, hogy annakidején apám olyan könnyen megengedte, hogy konvertáljak!

– És feleséged?

– Ó, köszönöm, Walter! A gyönyörű családi élettel, amelyet nálad láttam, a jó Isten engem is megajándékozott. Feleségem szegény, de jámbor és derék katolikus leány volt. Jellemében nagyon hasonlít szegény anyámhoz. A legidősebb gyermekem, Harry, tizenhárom éves, Nagyon örül, hogy nemsokára megismerhet. És a kislányom, Mary, tízéves. A két másik fiam, Walter és John öt- és háromévesek. A gyermekeimnek persze te is Walter bácsi vagy! – Istenem, milyen csodálatosan alakulnak az emberi sorsok! Ki hitte volna akkor, amikor először találkoztunk, a „Pirkadat”-on ... hogy hangzott a japán neve? ...

– Asahi-maru.

– Helyes, Asahi-maru! – Amikor barátságot kötöttünk, valóban pirkadni kezdett nekünk és egyikünk sem sejtett semmit...

A kertajtó előtt álltak:

– Isten veled, Walter!

– Viszontlátásra, Bob! Nyolc óra előtt itt várok rád.

Dr. Klinger elgondolkozva ül íróasztala előtt és élményeire gondol, amelyeket Bob látogatása ébresztett fel benne... Odakinn a harangok a szentestét hirdetik. A gyerekszobában a kicsik izgatottan várják az órát, amikor a Jézuska elhozza ajándékait ... Ottó anyjának segít a karácsonyfadíszítésben, a szomszéd szobában pedig Hilda gyakorolja a miseéneket, amelyet ma énekel először majd az éjféli misén.

Dr. Klingert mély öröm fogja el, ha feleségére és gyermekeire gondol. – Valóban, Isten gazdagon megjutalmazta a Michigan-tavon történt elhatározásáért! Nem dollárokkal, hanem olyan értékekkel, amelyek összehasonlíthatatlanul nagyobbak. És ezekhez még bőségesen adott földi javakat is!

Hogyan hálálja meg mindezt az Úrnak?

Halk kopogás rezzenti fel álmodozásából.

– Tessék!

Ottó, a nagy fia lép be! A friss, élénk fiú! Dr. Klinger csendes örömmel és titkos büszkeséggel nézi a fiát, amint ott áll, ragyogó szemét apjára függesztve.

– No, mi az, Ottó?

– Zavarlak, apa?

Ahá, valami kívánsággal akar előjönni!

– Nem, gyere csak ide! – Nos?

– Apa, van egy nagy kérésem ...

– Igen, igen, szeretnél valamit? Na, majd meglátjuk!

A fiú elvörösödik. – Apa nem érti meg. – De mégis megmondja! – Zavartan néz a földre...

Dr. Klinger meghökken. Mi van Ottóval?

– Apa, – három év óta minden cikket elolvastam a kínai missziókról, amelyeket az újságjainkba írtál. – (Újságjaink alatt apja újságjait érti!)

– Na, – és?

– Apa, kérlek, – meg kell mondanom, ma, a szentestén...

Egy sejtés cikázik át az apa agyán. Feszülten néz a fiúra...

– Apa, – én is Kínába akarok menni, – misszionáriusnak. – Szeretném, ha megengedné!

Az óra csendesen ketyeg... a szomszéd szobából Hilda hangja csendül át, követve a könnyörgő moll-akkordoktól.

Ky-rie-e-lei-son ...

Dr. Klinger tág szemekkel néz a falra, ahol az íróasztala fölött egy kereszteske függ, amelyet még Lo-Pa-Hong-tól kapott... Lelki szemei előtt egy fekete papi ruhába öltözött alak áll. – Messze, távol él egy ember, Isten papja, aki mindennap megemlékezik róla imájában, akinek Isten után egész boldogságát köszönheti: ... dr. Schlagenberg.

És ez a pap fáradt és bágyadt a messze Kínában a kemény munkától. Nemsokára nyugovóra fog térni... Most az Úr egy új embert hív munkahelyére: egy fiatalember előtt felragyogtak Isten csillagai, hogy hagyja el szülőit és otthonát...

Látod, most meghálálhatod az Úrnak!

A gondolatokba mélyedt apa nehezen felsóhajt. Azután remegő kézzel leemeli a falról a keresztet.

– Ottó, ha Isten hív, akkor apádnak nincs mit megengednie. – Ez a kereszt lesz a karácsonyi ajándékom! Ez a legdrágább, amit adhatok neked. És imádkozzál, Ottó, hogy Isten adjon apádnak erőt, hogy örömmel hozza meg áldozatát...

Erre a fiú szemében ragyogó fény gyúl ki.

– Apa, köszönöm!

Lehajol, és gyermeki szeretettel megcsókolja apja kezét. – De dr. Klinger magához szorítja, és sokáig átölelve tartja ...

A szomszéd szobából egy halk akkord hallatszik, azután egy csengő, ujjongó gyermekhang csendül fel:

Et in terra pax hominibus bonae voluntatis ...